DUURZAAMHEIDSVERSLAG 2025

Gemeente Utrecht

Uitgave

Dit is een uitgave van afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht.
Zaaknummer 33923553.

Hebt u vragen of suggesties?

Stuur een e-mail naar: onderzoek@utrecht.nl

Foto's:

Hierboven. fotograaf: Willemijn van Harskamp. Het betreft een geveltuin aangelegd op burendag.

Overige foto's van: Luc Hoogestein, Maximilian Ruther, Floris Brekelmans, John Smit, Peter Meininger

Bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding:
afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

Inhoud

Inleiding

1. Klimaat en energie

2. Voedsel

3. Klimaatadaptatie

4. Groene leefomgeving

5. Natuur – de Utrechtse 30

6. Groene leefomgeving: exoten

7. Dierenwelzijn

8. Duurzaamheid vervoer

9. Duurzame leefomgeving: luchtkwaliteit

10. Duurzame leefomgeving: geluidhinder

11. Gezonde openbare ruimte: licht

12. Utrecht Circulair

13. Duurzame leefomgeving: bodem

14. Eigen organisatie

Inleiding

Samen werken we aan een prettige en gezonde leefomgeving in Utrecht

Utrecht groeit, bloeit en beweegt. Iedere dag werken we aan een stad waar je prettig en gezond kan leven, nu en in de toekomst: met schone lucht, minder afval, rustiger geluid, gezonde bodem en meer ruimte voor groen, spelen, sporten en bewegen. Een stad waar biodiversiteit herstelt en waar natuur en stedelijk leven elkaar versterken.

We pakken de klimaatcrisis doelgericht aan. We maken fietsen en wandelen nóg aantrekkelijker, versnellen schoon vervoer en stimuleren een circulaire economie die onze klimaatambities ondersteunt. In de energietransitie zetten we grote stappen: we wekken meer duurzame energie op, helpen bewoners en organisaties energie besparen, stappen wijk voor wijk over op duurzame warmte en versterken het elektriciteitsnet.

Zo brengen we samen een prettige, gezonde en toekomstbestendige stad dichterbij, voor iedereen!

Reikwijdte

In dit verslag laten we zien wat we daadwerkelijk hebben bereikt. We tonen de voortgang op onze doelstellingen, de resultaten van beleid én de inzet van onze eigen organisatie. Ook vergelijken we Utrecht met andere grote steden in Nederland om inzicht te geven in onze positie en ontwikkeling.

Het verslag richt zich op de fysieke leefomgeving en het klimaat. Financiële details staan in de programmabegroting en -verantwoording, maar waar het relevant is benoemen we de effecten ervan in dit verslag.

Indicatoren

Dit is de twaalfde editie van ons duurzaamheidsverslag. Met 74 indicatoren brengen we de duurzame ontwikkeling van Utrecht helder in beeld. Om de vergelijking mogelijk te maken, is in dit duurzaamheidsverslag zoveel mogelijk aangesloten bij het duurzaamheidsverslag van 2024. Niet voor alle relevante onderwerpen zijn jaarlijks nieuwe cijfers voorhanden. We nemen deze gegevens wel steeds op in het verslag, zodat het totaalbeeld volledig en betrouwbaar blijft.

Afstemming rapportages

De gegevens in dit verslag sluiten naadloos aan op de voortgangsrapportage Energie en de informatie in de jaarstukken. Waar het past, koppelen we indicatoren aan internationaal vastgestelde brede duurzaamheidsdoelstellingen, de internationale Sustainable Development Goals (SDG's).

Decentrale overheden zijn (nog) niet wettelijk verplicht om te rapporteren over duurzaamheid, bijvoorbeeld via de Europese richtlijn 'Corporate Sustainable Reporting Directive' (CSRD). Wel keken we naar de Handreiking Duurzaamheidsrapportage voor decentrale overheden. Daar zijn de genoemde Europese richtlijnen toegepast voor gemeenten. In deze duurzaamheidsrapportage zijn de beschikbare data indicatoren uit de kernset 'environmental' verwerkt. Hiermee zorgen we dat onze aanpak toekomstbestendig en transparant is.

1. Klimaat en energie

Inleiding

Het stroomnet in Utrecht zit nog steeds overvol en de problemen van het overvolle stroomnet nemen toe in Utrecht. In de huidige geopolitieke ontwikkelingen, zoals nu weer in het Midden-Oosten, zien we dat het steeds belangrijker wordt om onafhankelijker te worden van fossiele brandstoffen als stad. Steeds meer bewoners, bedrijven en instellingen merken dat energie schaars wordt. We werken vandaag al aan het energiesysteem van de toekomst, waar energieverbruik, opwek en opslag dichter bij elkaar komen. Zo gaan we zuiniger met energie om en zijn we minder afhankelijk van de buitenwereld voor onze energievoorziening.

Door het nemen van tijdelijke maatregelen in de vorm van congestieverzachters om de ontwikkelingen in de stad te faciliteren zal de uitstoot van CO_2 toenemen. Utrecht werkt aan een toekomstig energiesysteem van en voor iedereen dat duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar is. We willen voor onze energievoorziening minder afhankelijk zijn van geopolitieke ontwikkelingen. Dit doen we door zoveel mogelijk verschillende duurzame bronnen te benutten, inwoners en ondernemers te helpen met energie besparen en de infrastructuur klaar te maken voor duurzame energie. Pas als gebouweigenaren op grote schaal overstappen van aardgas naar duurzame warmte, alle geschikte gebieden voor energie opwek zijn ontwikkeld en iedereen structureel energie bespaart, zal de CO_2-uitstoot in de stad flink verminderen.

We werken aan de energietransitie onder andere via

- Beleidsnota ‘Opwekgebieden voor schone energie in Utrecht 2024-2030
- Herijking Regionale Energiestrategie (RES) Utrecht. Onderweg naar 2050.
- Programma Energie besparen 2022-2030
- Beleidsnota warmte 2025-2035
- Uitvoeringsprogramma Elektriciteitsinfrastructuur en netcongestie 2023-2026

Onze plannen om de CO_2 uitstoot in de stad verder te reduceren zijn in de Klimaatvisie opgenomen. Deze is op 2 maart 2026 ter inzage gelegd tot en met 13 april zodat bewoners en bedrijven kunnen reageren op deze plannen.

In 2025 is belangrijke wetgeving voor de invulling van regierol van de gemeente in de energietransitie vastgesteld. In de Beleidsnota warmte die eind 2025 door de raad is vastgesteld zijn anticiperend op deze wetten de gemeentelijke kaders voor de warmtetransitie vastgesteld. In 2025 heeft de gemeenteraad ook de stap gezet om het publieke bedrijf HVC aan te wijzen als het benodigde publieke warmtebedrijf in Utrecht voor de uitvoering van de warmtetransitie. Het rijk verkent op dit moment de mogelijkheden om via publieke deelneming mede-eigenaar te worden van het nu nog private warmtebedrijf van Eneco. Ondanks deze belangrijke stappen is de betaalbaarheid van de overstap voor de inwoners nog niet geregeld, waardoor het overstappen op een warmtealternatief nog niet op grote schaal plaatsvindt.

Hoewel de gasprijzen stabieler lijken dan een aantal jaren terug, moeten we altijd voorbereid zijn op onverwachte ontwikkelingen in de wereld, zoals nu in het Midden-Oosten. Door zowel de heffing op de CO_2-uitstoot die vanaf 2027 moet worden betaald als een verplichte bijmenging van groen gas door energiebedrijven is de verwachting dat de gasprijzen de komende jaren sowieso zullen stijgen. Daarom blijven we de komende jaren inzetten op ondersteuning van kwetsbare huishoudens.

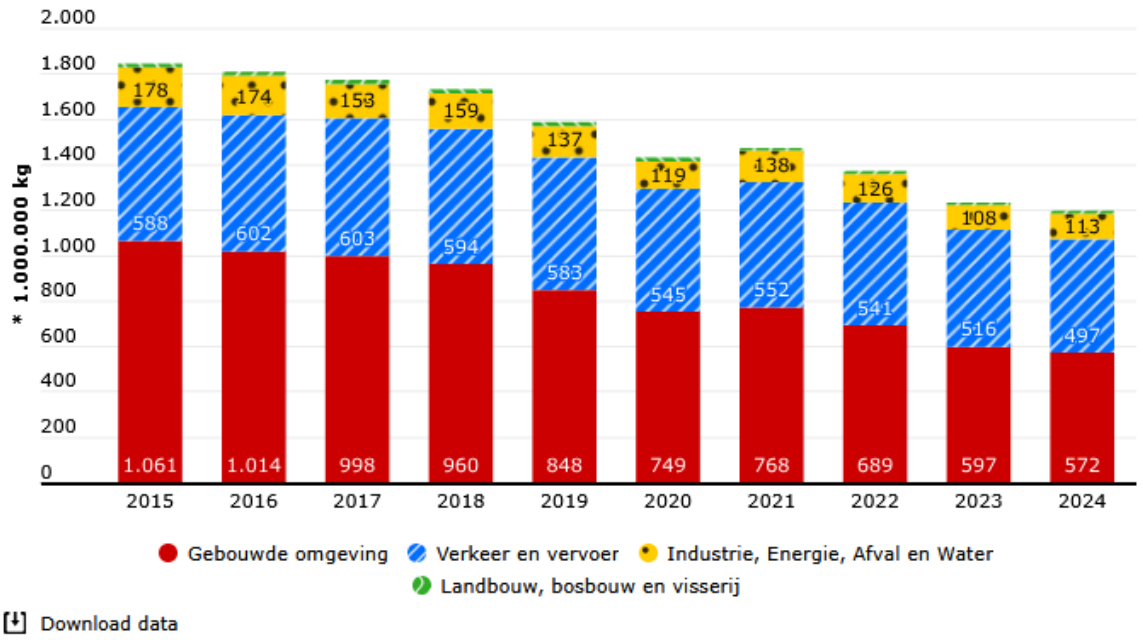
Netcongestie

De problemen met de capaciteit van het net zijn in 2025 niet afgenomen. In 2025 is gewerkt aan maatregelen die binnen 1 a 2 jaar de impact van netcongestie kunnen verminderen. Zo zijn bijvoorbeeld aanvragen bij Stedin (netbeheerder) gedaan voor het toepassen van een congestieverzachter in Beurskwartier en Papendorp, zijn bij gemeentelijke vastgoed accu's geplaatst om de piekbelasting te kunnen opvangen. Bedrijven zijn ondersteund met een energiescan om hun energieverbruik beter en efficiënter in te richten en mogelijk een energiehub kunnen vormen. Ook is de stroomafname beperkt in piekuren (16-19 uur) voor het elektrisch laden van de auto's. Tot slot werken we samen met onze partners aan de noodzakelijke uitbreidingen aan het elektriciteitsnet: voorbereidingen zijn genomen voor een hoog-en middenstation Utrecht Noord en verkenningen gestart op Lage Weide. In 2025 zijn er 21 nieuwe locaties voor nieuwe trafohuisjes bepaald, inclusief trafohuisjes die vervangen moeten worden en een nieuwe plek krijgen. Er zijn 8 *nieuwe* trafohuisjes gerealiseerd en 11 *vervangen*. In 2025 hebben we twee locaties beschikbaar gesteld voor het plaatsen van (nood)stroomgeneratoren. Zo kan Stedin een groot deel van het totaal benodigde vermogen vóór de winter realiseren.

In dit hoofdstuk zijn een aantal stedelijke effecten van de energietransitie opgenomen. In de Voortgangsrapportage Energie in de stad zijn meer gedetailleerde resultaten over de activiteiten die zijn uitgevoerd opgenomen.

1.1 CO_2 uitstoot

Figuur 1.1.1 CO_2 uitstoot (footprint) voor 2024

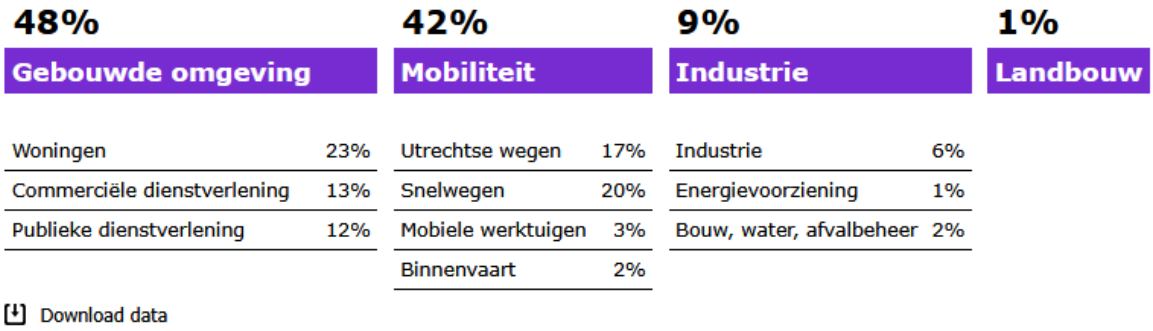

Bron: Klimaatmonitor (februari 2026)

De klimaatmonitor heeft nog geen gegevens over de uitstoot van 2025. De CO_2-uitstoot in de gemeente Utrecht bedraagt in 2024 circa 1,2 miljoen ton CO_2*. Tussen 2023 en 2024 daalde de CO_2 uitstoot met 3%. In de periode van 2015-2024 daalde de CO_2-uitstoot in totaal met 35%. De CO_2-uitstoot per inwoner daalde in de periode 2015-2024 harder (-42%) dan de totale uitstoot (-35%), omdat in dezelfde periode het aantal inwoners groeide (12%). Een belangrijke factor in deze daling is de afname van de landelijke CO_2-uitstootfactor voor elektriciteit met 60% als gevolg van de vergroening van de opgewekte elektriciteit. Dit maakt dat de stedelijke CO_2-uitstoot ten gevolge van het elektriciteitsgebruik daalt.
Zowel in de gebouwde omgeving als bij verkeer en vervoer daalde de uitstoot tussen 2023 en 2024 4%. Dit komt deels doordat de landelijke elektriciteitsmix verder is vergroend door onder andere meer zon en wind op zee. Ook heeft stadswarmte een lagere uitstoot per energie-eenheid.

** Betreft directe CO_2 uitstoot van gas en brandstoffen (via vervoerskilometers over de weg, inclusief autosnelwegen) en indirect als het om elektriciteit en stadswarmte levering gaat. Ook is de uitstoot van overige broeikasgassen die omgerekend zijn naar CO_2 equivalenten meegerekend.*

Figuur 1.1.2 onderverdeling van emissies per sector voor 2024

Gebouwde omgeving		Mobiliteit		Industrie	
Woningen	23%	Utrechtse wegen	17%	Industrie	6%
Commerciële dienstverlening	13%	Snelwegen	20%	Energievoorziening	1%
Publieke dienstverlening	12%	Mobiele werktuigen	3%	Bouw, water, afvalbeheer	2%
		Binnenvaart	2%		

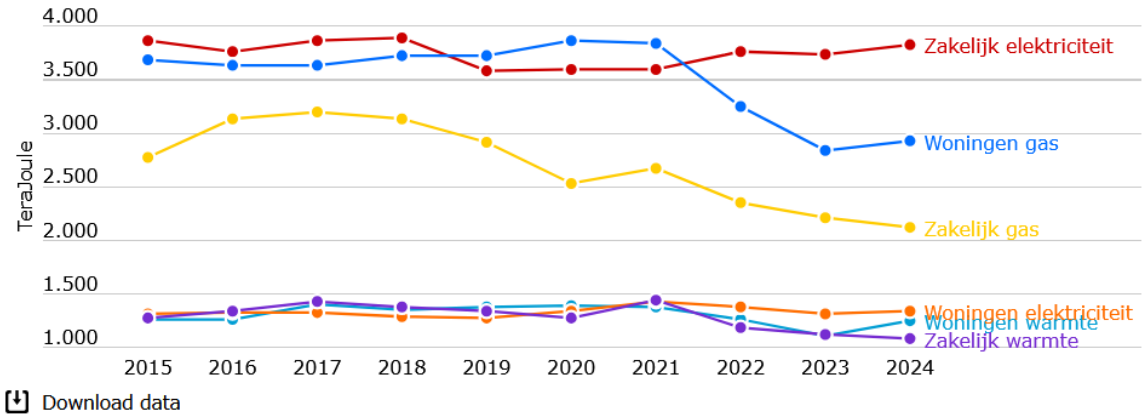
Download data

Bron: Klimaatmonitor, bewerking gemeente Utrecht

De emissies van de gebouwde omgeving maken bijna de helft uit van alle emissies. Dit betreft woningen en gebouwen van bedrijven en organisaties die onder de dienstensector vallen. Het gaat om emissies die horen bij het elektriciteitsverbruik, het gasverbruik en de warmtenetten. Verkeer en vervoer maakt 42% uit. Het gaat om het verkeer dat op de Utrechtse wegen rijdt. De uitstoot van de Industrie in Utrecht is 9%.
In deze tabel zien we dat het verbruik van woningen voor 23% van alle emissies zorgt. En binnen Mobiliteit zijn de snelwegen de grootste uitstoter van emissies.

1.2 Energiegebruik

Figuur 1.2.1 energiegebruik

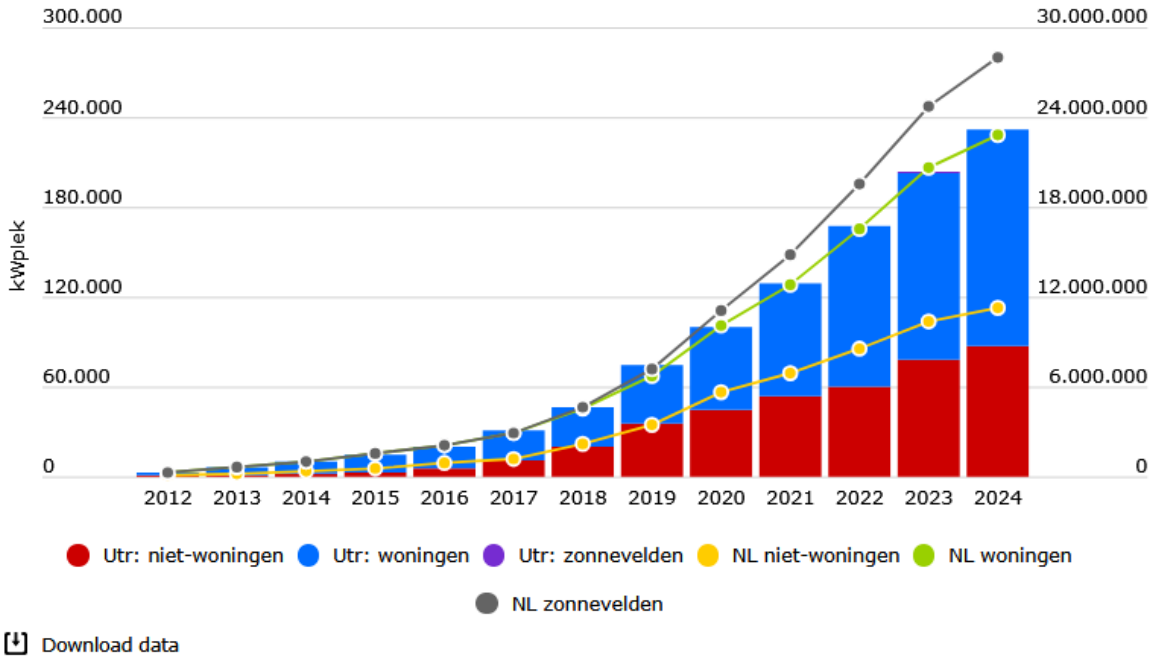

Bron: Klimaatmonitor.
De cijfers van vorige jaren zijn ook geactualiseerd.

Het totale energiegebruik (zonder mobiliteit) daalde in de periode 2015-2024 met 11%. Tussen 2023 en 2024 steeg het 2%. In heel Nederland steeg dit energieverbruik tussen 2023 en 2024 met 4%. De grootste absolute stijgingen zitten bij het warmte- en gasverbruik van woningen en het zakelijk elektriciteitsverbruik. Het gas- en warmtegebruik is gecorrigeerd voor graaddagen, wat betekent dat de stijging van het warmtegebruik niet kan worden verklaard door verschillen in warme en koude winters. Het “Programma energie besparen gebouwde omgeving” heeft als doel dat er 35% energiebesparing is in de gebouwde omgeving in 2050 ten opzichte van 2020. In 2024 is er 12,6% besparing gerealiseerd ten opzichte van 2020.

1.3 Zonnestroom vermogen

Figuur 1.3.1 zonnestroom vermogen - cumulatief - in Utrecht (de vlakken - linker as) en Nederland (de lijnen - rechter as)

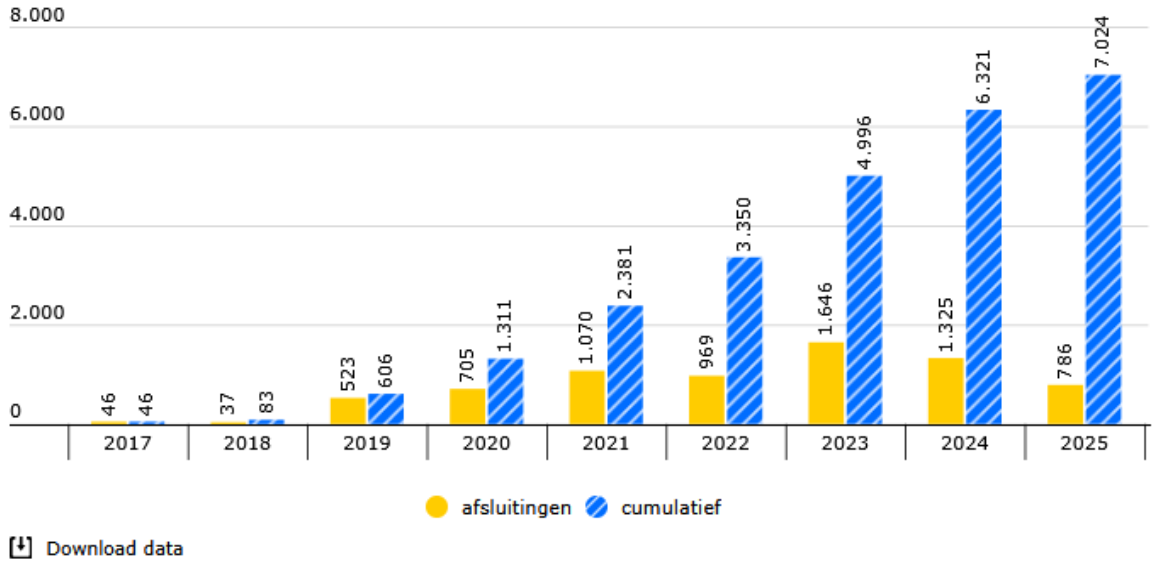
Bron: Klimaatmonitor RWS, de cijfers van vorige jaren zijn ook geactualiseerd.
Linker as is voor de vlakken van Utrecht, de rechter as is voor de lijnen van Nederland. Het Utrechtse zonneveld is nog niet zichtbaar in de grafiek.

Het zonnestroomvermogen van opgestelde panelen groeide in 2024 ten opzichte van 2023 met 14% en bereikte een omvang van 232 MWpiek. De groei is absoluut en relatief minder dan de jaren ervoor. De elektriciteitsproductie van deze panelen is gelijk aan het stroomverbruik van zo'n 96.000* Utrechtse woningen. Het groeitempo is door de jaren heen vergelijkbaar met het gemiddelde in Nederland zonder zonnevelden. Waarbij de Utrechtse woningen harder groeien en de niet-woningen wat minder hard.

** Het gemiddeld elektriciteitsverbruik van een Utrechtse woning is 2.140 kWh per jaar. Dit is substantieel onder het landelijk gemiddelde van 2.550 kWh per jaar. De aanname is dat gemiddelde elektriciteitsproductie per zonnepaneel 889 kWh/kWpiek/jaar is (875 tot 2020, 900 erna).*

1.4. Aantal bestaande woningen afgesloten van aardgas

Figuur 1.4.1 het aantal bestaande woningen afgesloten van aardgas - per jaar én cumulatief

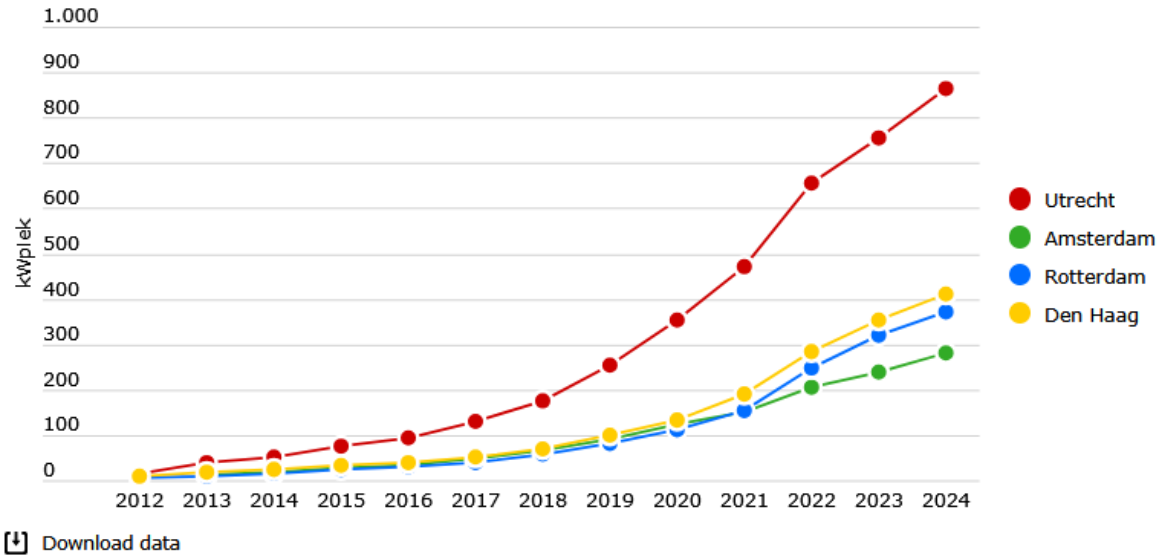

Bron: Centrale aansluitingen register - via Stedin

In bovenstaande grafiek zijn data uit het landelijke centrale aansluitingen register opgenomen. Het zijn woningen waar de gasaansluiting verwijderd is én er nog wel een elektriciteitsaansluiting is. Dit zijn huiseigenaren die waarschijnlijk zijn overgestapt op elektrisch koken en/of verwarmen in de woning. De grote aantallen van woningen die van het aardgas afgaan zijn pas te verwachten als gebouweigenaren op grote schaal gaan overstappen naar een warmtealternatief. Dit zal pas gebeuren als een betaalbaar alternatief voor gebouweigenaren beschikbaar is.

1.5 Zonnestroomvermogen per woning

Figuur 1.5.1 het geregistreerde vermogen zonnestroom per woning

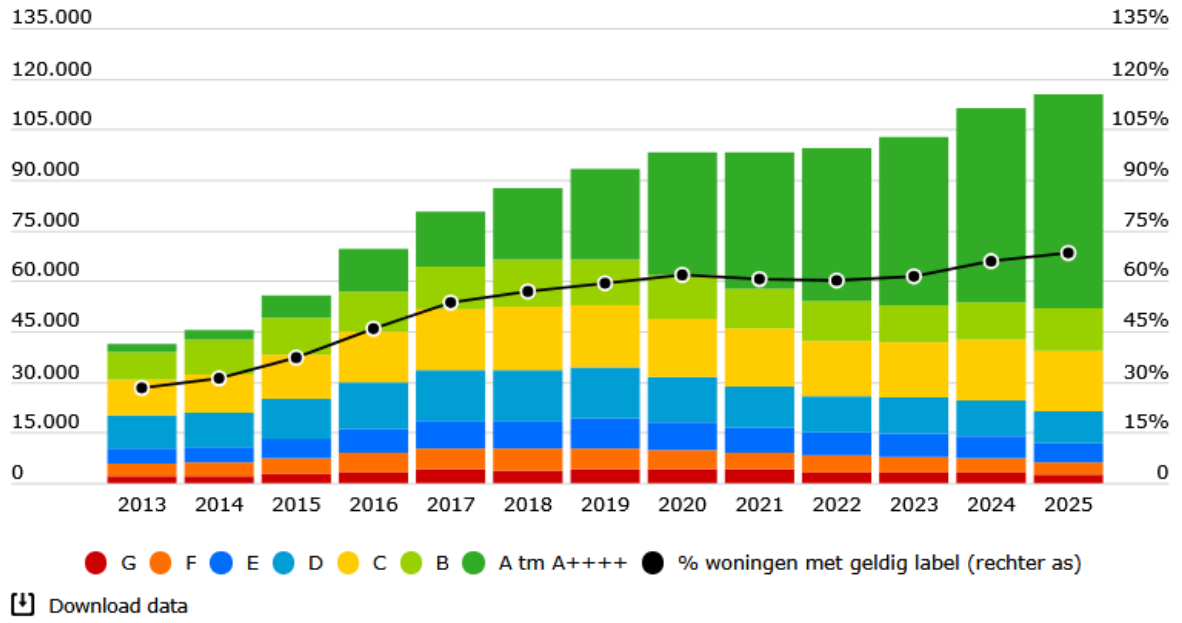

Bron: Klimaatmonitor

Het geregistreerde vermogen zonnestroom per woning bereikte in 2024 in Utrecht een omvang van 864 kWpiek per woning. Dit is een factor 2 tot 3 hoger dan in de drie andere grote steden. In de groep van 23 zeer sterk stedelijke gemeenten staat Utrecht op de 8^{e} plaats van het gemiddelde aantal zonnepanelen per woning.

1.6 Woningen: energielabels

Figuur 1.6.1 het aantal woningen per label

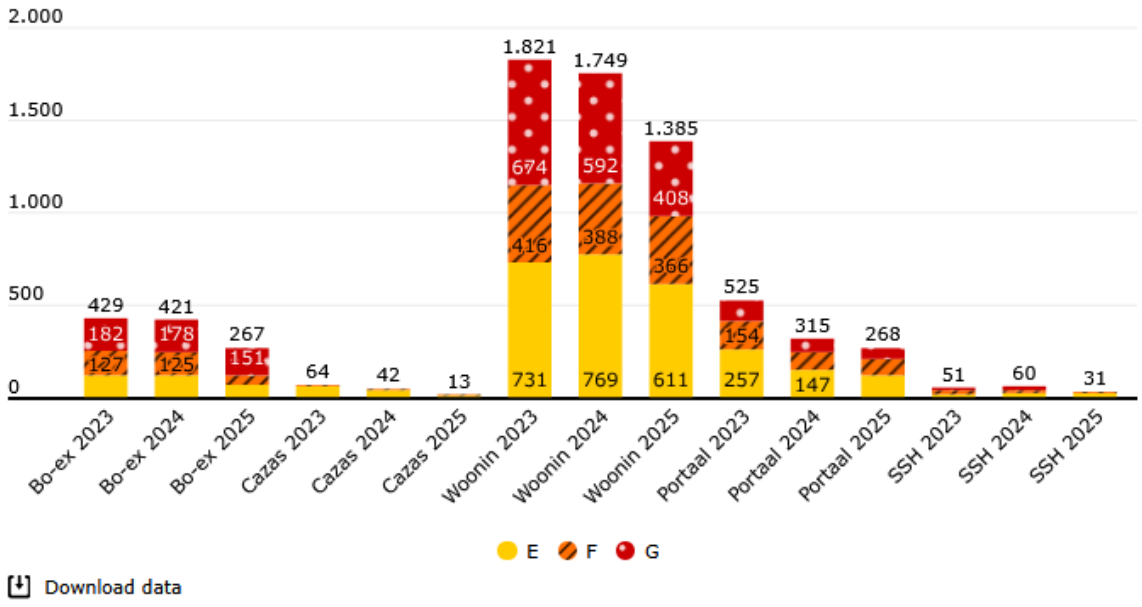
Bron: Klimaatmonitor

Einde 2025 zijn 115.170 woningen in Utrecht voorzien van een geregistreerd label, het aandeel woningen met label is gegroeid naar 68%. Het is niet waarschijnlijk dat de geregistreerde woningen representatief zijn voor alle woningen in Utrecht.
Na tien jaar vervalt een geregistreerd label en is het niet meer geldig. Vanaf 1-1-2021 is het duurder geworden om een label aan te vragen. Wel is een label bij verkoop van de woning verplicht. Het aantal woningen met label is gegroeid met ongeveer 4.000. Hierbinnen daalt het aantal woningen met een slechter label (D,E,F of G) met ruim 3.000 en groeit het aantal woningen met label A of B met 7.000.

Een van de doelstellingen binnen de Global Sustainable Development Goals is adequate, veilige en betaalbare woningen voor iedereen. Woningen met een energielabel E, F en G verdienen extra aandacht voor verbetering. Het gaat om 10% van het aantal geregistreerde woningen in de stad, in 2024 was dat nog 13%.

1.7. Woningcorporatie woningen: E,F en G labels

Figuur 1.7.1 het aantal woningen met label E, F of G

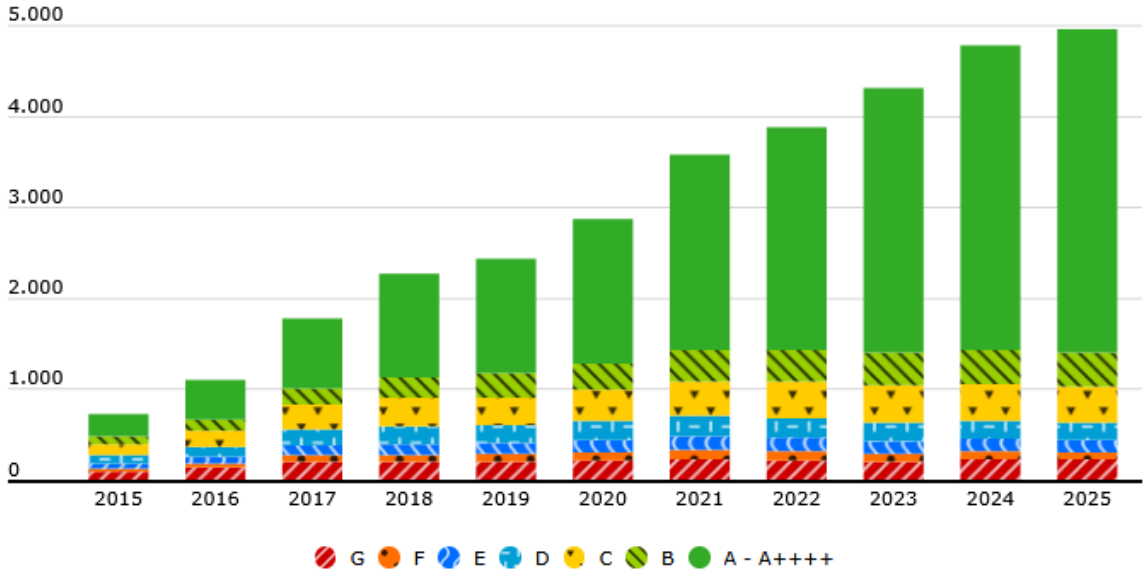

Bron: eigen opgave woningcorporaties. Opgave Portaal 2024 ook gewijzigd.

De corporaties leggen zich in de huidige fase van de energietransitie vooral toe op isoleren (en dus niet op het aardgasvrij maken van hun bezit). En dan met name op het wegwerken van de EFG-labels. Het streven is om dat uiterlijk in 2028 voor elkaar te hebben. Ze hebben daar hun planning op ingericht. Het aantal woningen met een E,F of G label is in 2025 gedaald met 24% gedaald tot minder dan 2.000.

1.8 Utiliteitsgebouwen: energielabels

Figuur 1.8.1 het aantal utiliteiten per label, voor zover bekend

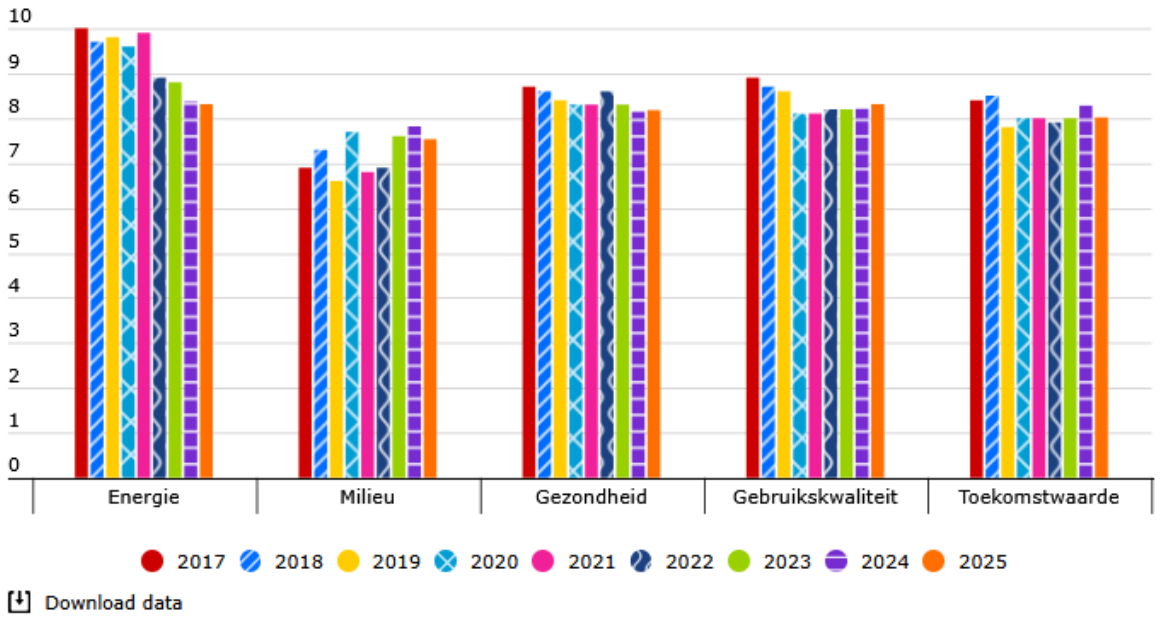

Bron: Klimaatmonitor

Bij oplevering, verkoop of verhuur van utiliteitsgebouwen, zoals kantoren, scholen, horeca, sporthallen en ziekenhuizen is sinds 2009 een energielabel verplicht. Eind 2024 hadden 4.960 utiliteitsgebouwen in Utrecht een geregistreerd energielabel, 190 meer dan het jaar ervoor. Die toename zit in het aantal utiliteitsgebouwen met energielabel A, de overige labels veranderen weinig. Het is niet waarschijnlijk dat deze labels representatief zijn voor alle utiliteitsgebouwen in Utrecht, omdat het totaal aantal gebouwen veel groter is. Vanaf 2023 moeten kantoren van meer dan 100 m^2 minimaal energielabel C hebben. Kantoren met een slechter energielabel (D t/m G) mogen dan niet meer worden gebruikt. Eind 2024 voldeden alle kantoren die minimaal energielabel C moesten hebben daaraan.

1.9 Duurzame nieuwbouw (G.P.R.)

Figuur 1.9.1 score van vergunningen nieuwbouwwoningen op de gemeentelijke prestatie richtlijn

Bron: gemeente Utrecht

Via de GPR (Gemeentelijke Prestatie Richtlijn) wordt de duurzaamheidsscore van projecten bepaald. In 2025 was - van de projecten met een GPR score - het gemiddelde een 8,1 op een schaal van 10. Dat is iets lager dan in 2024 (8,2). De GPR bestaat uit vijf onderdelen die onderling tegen elkaar worden afgewogen tot een gemiddelde. Duurzaamheid wordt vanuit de gemeente zo integraal mogelijk benaderd. Daardoor kan het zo zijn dat bij projecten iets minder aandacht is voor het thema energie ten gunste van andere thema's zoals groene daken, verblijfskwaliteit, etc. Bij aanbestedingen van woningbouwprojecten werden punten toegekend aan het plan met de hoogste GPR-score. In 2021 is dit systeem verlaten en sindsdien richten we ons wat betreft duurzaamheid meer op innovatieve thema's zoals circulair bouwen of natuurinclusief bouwen. Circulair bouwen meten we met de indicator MPG (zie hoofdstuk circulair) en met de indicator Herkomst Materialen uit Het Nieuwe Normaal.

2. Voedsel

2.1 Inleiding

Voedsel op de stedelijke agenda

In Utrecht vinden we dat iedereen een eerlijke kans moet krijgen op een gezonde en duurzame voedselomgeving. De productie en consumptie van voedsel heeft invloed op het klimaat. Het hergebruiken van voedselrestromen en korte ketens tussen producent en consument draagt bij aan een duurzame gemeente(lijke organisatie). Gezond eten draagt bij aan gezond opgroeien en gezonde Utrechters. Het voedselaanbod en de voedselomgeving bepalen in grote mate hoe gezond mensen kunnen eten. En samen eten draagt bij aan inclusie, het verminderen van eenzaamheid en maakt eten betaalbaar toegankelijk.

In de Nota Samen Gezondheidsverschillen verkleinen hebben we ambities geformuleerd op gezonde voeding en op gezond voedselaanbod. Bijvoorbeeld in de vorm van gezonde schoollunches. Met het programma Gezond Gewicht op School (GGOS) stimuleren we Utrechtse leerlingen om een gezond voedings- en beweegpatroon te ontwikkelen en te behouden. We werken samen met een groot aantal partijen (o.a. andere gemeenten, de ministeries van VWS, BZK en LVVN en het Voedingscentrum), in de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving (2021-2027). Het doel van deze City Deal is om de versnelling te realiseren naar een gezond en duurzaam voedselsysteem. De doelen richten zich op:

1. Ontwikkelen en implementeren van instrumenten om de voedselomgeving gezonder en duurzamer in te richten;

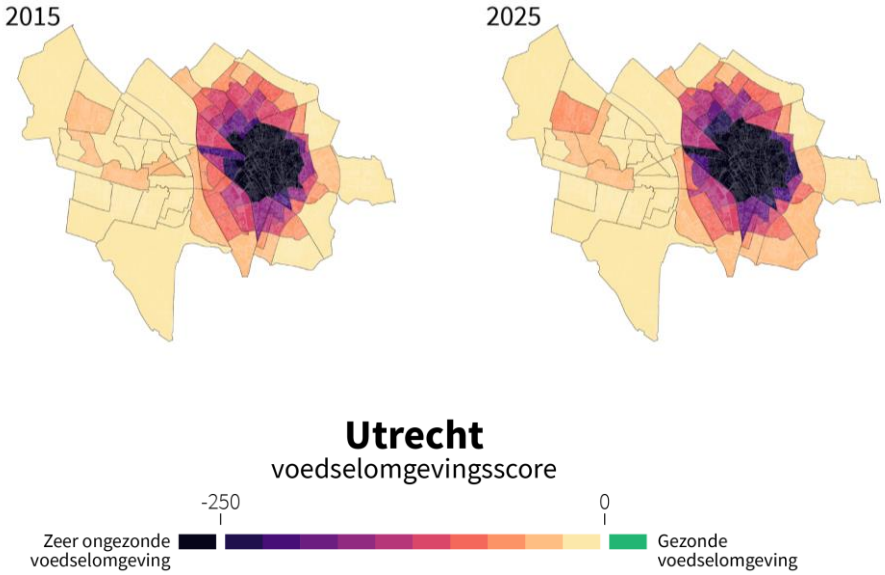
2. Gezonde en toekomstbestendige voedselcultuur en -routines creëren;

3. Vergroten van het aandeel lokaal voedsel in het dagelijks menu.

In Utrecht richten we ons vooral op het eerste spoor. We ontwikkelen samen met de City Deal een juridisch instrumentarium zodat gemeenten kunnen sturen in het voedselaanbod. Dit doen we door voedselscores te meten in de stad. Hiermee kunnen we de mate van (on)gezond aanbod in een bepaald gebied vaststellen.

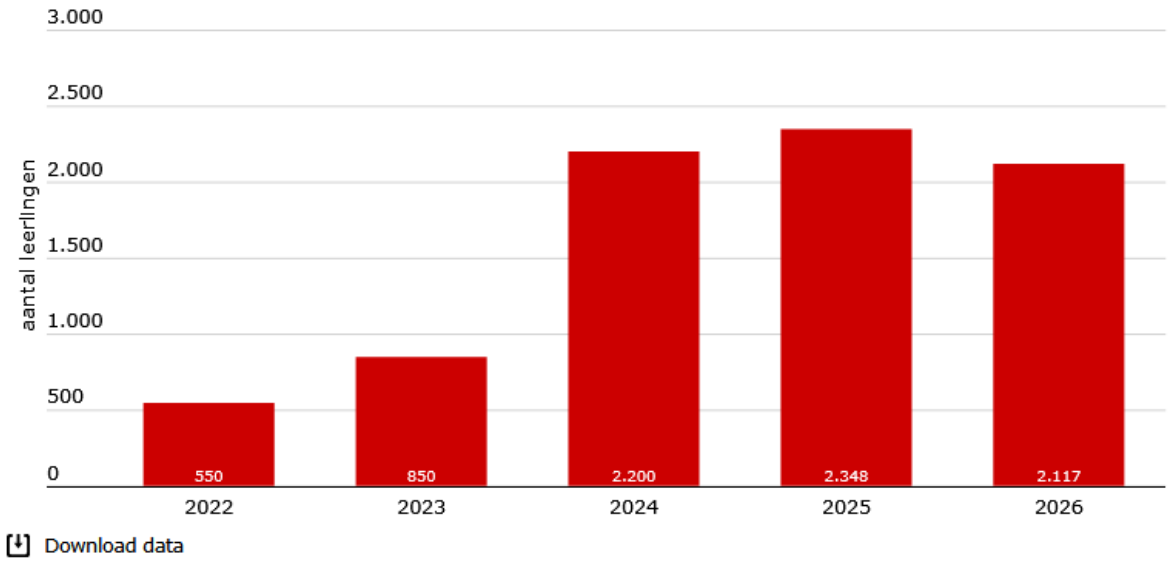
Overal in Nederland zien we een verandering in het aantal voedselaanbieders en is de voedselomgeving in alle steden ongezonder geworden. 80,6% van het voedselaanbod is ongezond tot zeer ongezond. Het aantal fastfoodlocaties is tussen 2015 en 2025 met 44,0% toegenomen en het totale aanbod van verse en gezonde aanbieders is met 15,5% afgenomen. Ook in Utrecht zien we vergelijkbare ontwikkelingen. In onderstaand plaatje is te zien dat er in heel de stad een groei in ongezond aanbod plaatsvindt.

Figuur 2.1.1 Voedseldrukmonitor Utrecht (2015 en 2025)

2.2 Gezond Gewicht op School & tegengaan van voedselverspilling

Figuur 2.2.1 aantal Utrechtse kinderen dat een gezonde schoollunch ontvangt via GGOS middelen

Bron: gemeente Utrecht

Scholen zijn belangrijke plekken om verschil te kunnen maken in de levensstijl en het voedingspatroon van kinderen. Daarom biedt de gemeente kinderen gezonde schoollunches aan op scholen (zowel speciale als reguliere primair onderwijsscholen) waar kinderen zitten die dat het hardst nodig hebben. Dat gebeurt via het programma Gezond Gewicht op School (GGOS).

In 2024 hebben we met GGOS 10 scholen ondersteund. In 2025 is het aantal scholen uitgebreid tot 12 scholen tot de zomer en 15 scholen na de zomer.In 2026 ondersteunen we 13 scholen die een driejarige samenwerkingsovereenkomst (2026 t/m 2028) hebben getekend. Totaal bereiken we met GGOS 2.900 leerlingen in 2026, waarvan 2.117 leerlingen de lunch bekostigd krijgen via de gemeente. De overige leerlingen krijgen een gezonde lunch doordat scholen zelf boodschappen verzorgen, werken aan gezonde leefgewoonten en een gezond voedingsbeleid voeren. Alle participerende scholen zetten naast een gezonde schoollunch in op meer bewegen gedurende de dag, voedseleducatie en ouderbetrokkenheid. Scholen maken ook gebruik van andere financiële bronnen zoals het landelijke programma Schoolmaaltijden en private partijen.

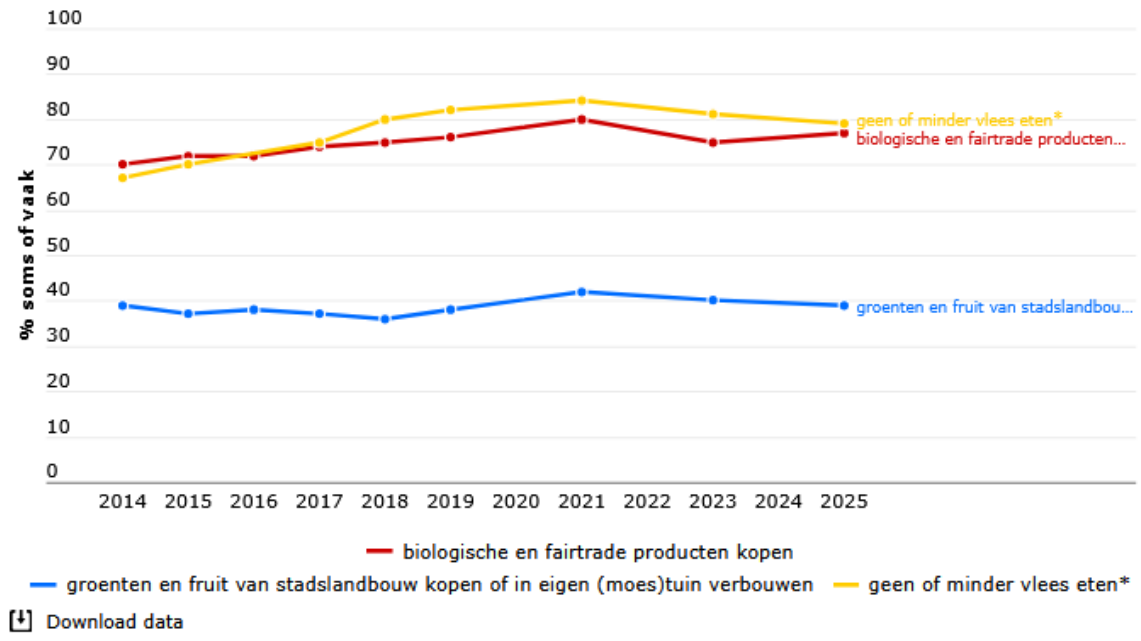
Voedselverspilling

In de Visie Utrecht Circulair 2050 en de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 is voedsel benoemd als belangrijke sector. Als streefbeeld wordt geschetst dat voedselproductie in 2050 biodiversiteit versterkt en behoudt. Focus ligt daarbij op korte afstanden, minder tussenschakels en op duurzame en gezonde voedselproducten. Hiervoor is intensieve samenwerking tussen boeren, inwoners, voedselverwerkers, supermarkten en horecagelegenheden essentieel. Om de ambities voor een circulaire stad te realiseren werken we aan het tegengaan van voedselverspilling en het stimuleren van hergebruik van voedselreststromen. Hiervoor werken we onder andere samen met de Provincie Utrecht en lokale ondernemers. In de SDG-agenda (Sustainable Development Goals) wordt in SDG 2 toegewerkt naar een halvering van de voedselverspilling in 2030 ten opzichte van 2015. Dat sluit ook aan bij de Nederlandse ambitie om in 2030 voedselverspilling ten minste te halveren (ten opzichte van 2020). In 2024 heeft de gemeente Utrecht het Convenant Lokale en Duurzame Voedselketens ondertekend. Samen met de cateraar van de gemeente Utrecht en met regionale partners wordt er gewerkt aan de doelstellingen hiervan. Daarnaast is er meegedacht met ondernemers die voedselverspilling tegengaan. Hierbij zijn ook de mogelijkheden voor synergie op het

voedselvraagstuk binnen de gemeente Utrecht onderzocht zodat ondernemers in de toekomst beter geholpen kunnen worden. Denk aan Utrechtse ondernemers zoals VoedselSurplus, MaGieCreations, Buurtbuik, restaurant The Green House, Greendish, Funghi Factory en de Clique die werken aan het hergebruik van voedselrestanten en verwerking van reststromen tot nieuwe producten. Daarnaast zijn er diverse Utrechtse ondernemers aangesloten bij het initiatief Too Good To Go dat voedsel dat niet meer verkocht kan worden, aanbiedt tegen een lage prijs.

2.3 Biologische, fairtrade en stadslandbouw

Figuur 2.3 Biologisch, fairtrade en stadslandbouw

Bron: Inwonersenquête gemeente Utrecht * In 2016 is deze vraag niet in de Inwonersenquête opgenomen. In 2020, 2022 en 2024 is geen Inwonersenquête gehouden.

77% van de Utrechters koopt wel eens fairtrade of biologische producten om milieu en energie te sparen. In 2023 was dit 75% en in 2021 80%. 39% van de inwoners koopt wel eens groente of fruit van stadslandbouw of verbouwen dit in eigen (moes)tuin om deze reden. In 2023 was dit aandeel 40% en in 2021 nog 42%.
Het aandeel Utrechters dat (soms of vaak) geen of minder vlees eet daalt de afgelopen jaren. In 2025 was dat 79%, in 2021 nog 84%. In 2014 ging het nog om 67% van de Utrechters. Tot 2021 is het aandeel gestegen. Uit de inwonersenquête is niet te halen waarom we deze trend zien. In de volgende inwonersenquête (2027) zal blijken of deze trend zich doorzet.

3. Klimaatadaptatie

3.1 Water en riolering

We streven ernaar het water- en rioleringssysteem in Utrecht gezond, robuust en toekomstbestendig te houden. Daarbij willen we dat iedereen hiervan profiteert en hieraan bijdraagt. Het actuele beleid is vastgelegd in de Visie Water en Riolering Utrecht en de Visie Klimaatadaptatie Utrecht, die op 3 februari 2022 zijn vastgesteld door de Utrechtse gemeenteraad.

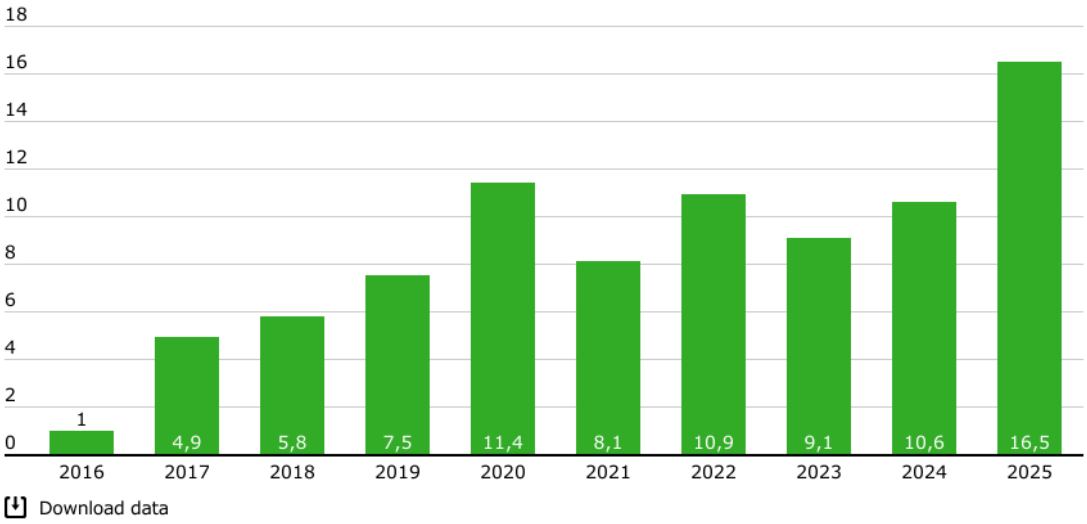
Het opwarmende klimaat stelt ons voor twee belangrijke opgaven. Enerzijds willen we het verder opwarmen van het klimaat zoveel mogelijk voorkomen. Dit doen we door de kringlopen voor water, materiaal en energie zoveel mogelijk te sluiten. Anderzijds moeten we ons water- en rioleringssysteem aanpassen aan het opwarmende klimaat, met vaker extreem weer zoals hevige neerslag en langdurige droogte. Dit doen we in een snelgroeiende stad, wat vraagt dat we zoveel mogelijk functies combineren en de beschikbare ruimte zo goed mogelijk benutten. En omdat de toekomst nog onzeker is, moeten onze systemen flexibel zijn om ze aan te kunnen passen aan de eisen en wensen van morgen.

De doelen die we voor het water- en rioleringssysteem willen realiseren zijn:

- Een openbare ruimte die zo hemelwaterbestendig is ingericht dat bij extreme buien (t/m 80 mm per uur) onze wegen begaanbaar blijven en we geen schade in panden hebben.
- We houden minimaal 90% en bij voorkeur 100% van onze jaarlijkse neerslag vast op de plek waar deze gevallen is. Hiermee verminderen we de gevolgen van langdurige droogte. Hiervoor hanteren we de voorkeursvolgorde vasthouden en nuttig gebruiken, infiltreren op maaiveld, ondergronds infiltreren, verwerken in het oppervlaktewater en afvoeren naar de rioolwaterzuivering.
- Ons water- en rioleringssysteem is circulair door vuile en schone waterstromen zoveel mogelijk te ontvlechten en kringlopen te sluiten. Deze maatregel leent zich goed om te combineren met de ambitie om minimaal 90% van de jaarlijkse neerslag te verwerken daar waar die valt.
- Een goede waterkwaliteit die bijdraagt aan een gezond leefklimaat en een positieve beleving van de openbare ruimte, en leefbaar is voor de flora en fauna, en geschikt is voor recreatie, zoals zwemmen. We streven ernaar dat van al het water in de stad minimaal 10% van de watergang natuurlijk is ingericht (geen harde kades). Bij kansrijke locaties hanteren we het doel om minimaal 25% van de watergang natuurlijk in te richten.

3.2 Afgekoppelde oppervlakte

Figuur 3.2.1 Aantal hectare afgekoppelde oppervlakte

Bron: gemeente Utrecht

Bij rioolvervangingen en herinrichtingen koppelen we zoveel mogelijk hemelwater los dat eerder naar de rioolwaterzuivering ging. Hierbij scheiden we afvalwater en hemelwater (afkoppelen) en richten we de openbare ruimte klimaatbestendiger en groener in. We gebruiken dit hemelwater en infiltreren het in de bodem. We zien dat afkoppelen van hemelwater nodig is om de toename in afvalwater door de groei van de stad op te vangen. Door het hemelwater vast te houden en niet af te voeren naar de zuivering creëren we voldoende ruimte in het systeem om het afvalwater af te voeren.

Dit jaar is 16,5 hectare afgekoppeld. Hiervan is 12,7 hectare openbare ruimte. De andere 3,8 hectare is particulier terrein. Van de in totaal 16,5 ha is minstens 3,1 ha vergroend. Het afkoppelen is gerealiseerd tijdens rioolvervangingsprojecten, maar ook via de bijdrageregeling niet-rioleringsprojecten, acties vanuit Waterproof030 (tegeltaxi, geveltuinenburendagen, de subsidieregeling groenblauwe daken en de subsidieregeling watervriendelijk maatschappelijk vastgoed) en de bouwplantoetsing. Dit jaar is er grote winst behaald door bij de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg en de Westelijke Stadsboulevard een grote hoeveelheid verhard oppervlak af te koppelen. Bij de Amsterdamsestraatweg hebben we de kans op wateroverlast verminderd en 1,5 kilometer hemelwaterriool aangelegd. Hiermee is 2,0 ha afgekoppeld. Bij de Westelijke Stadsboulevard is een wadi aangelegd en is er veel vergroend. Hiermee is er maar liefst 2,5 ha afgekoppeld.

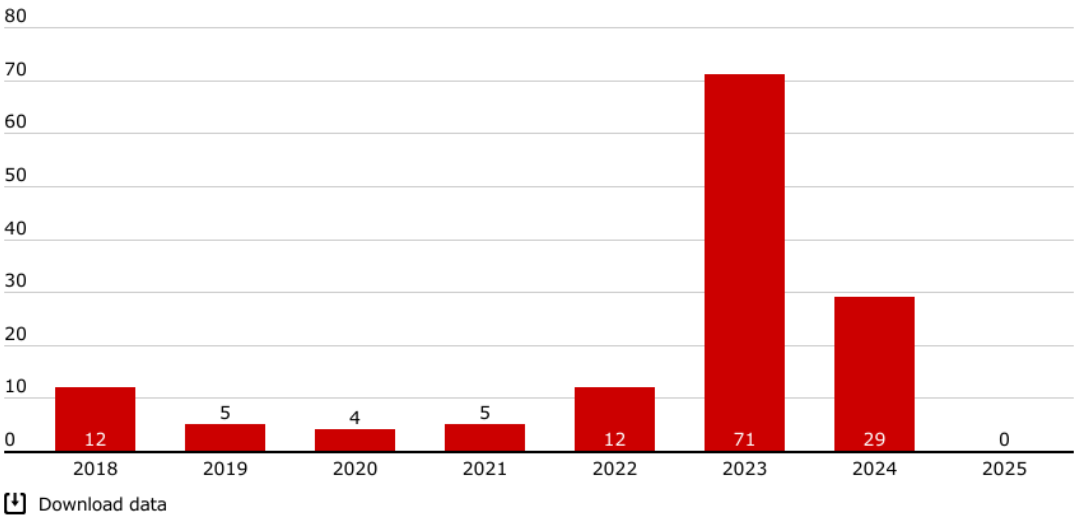
Met onze bijdrageregeling niet-rioleringsprojecten hebben we een bijdrage geleverd aan 18 projecten, waaronder de herinrichting van een speeltuin in de Columbuslaan in Kanaleneiland en de herinrichting van de Archimedeslaan. Met de subsidieregeling watervriendelijke schoolpleinen zijn er twee schoolpleinen vergroend, waarbij in totaal 0,3 ha is afgekoppeld. Twee schoolpleinen zijn nog in uitvoering. Met de subsidieregeling groenblauwe daken is er 0,8 ha dakoppervlak vergroend, verdeeld over 482 daken. Met de subsidieregeling groenblauw maatschappelijk vastgoed is er 0,2 ha afgekoppeld. Zo is bijvoorbeeld het dak van Buurtcentrum Zuilen afgekoppeld door ondergrondse waterberging aan te brengen.

We zijn dit jaar Nederlands Kampioen Tegelwippen geworden. In 2025 hebben we maar liefst 437.467 tegels vervangen door planten, bloemen en bomen. Daarmee hebben we het hoogste aantal tegels gewipt van alle deelnemende gemeenten en hebben we de Gouden Tegel gewonnen. Tijdens de geveltuinenburendagen zijn maar liefst 609 geveltuinen aangelegd en zijn er 52.864 tegels (30x30cm)

opgehaald met de tegeltaxi. De tegels die tijdens de geveltuinenburendagen worden opgehaald door de tegeltaxi, worden door de aannemer zo veel mogelijk hergebruikt. Bij voorkeur opnieuw in straatwerk en anders als funderingsmateriaal.

3.3 Grondwateroverlast

Figuur 3.3.1 Aantal meldingen als gevolg van te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte

Bron: Bewonersmeldingensysteem gemeente Utrecht

Het afgelopen jaar ontvingen we geen meldingen van grondwateroverlast als gevolg van te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte. Het was een droog jaar, en het weer speelde in ons voordeel. Dat is terug te zien in het verschil in het aantal meldingen in de afgelopen twee zeer natte jaren. In 2025 is er gemiddeld 607 mm neerslag gevallen, in een gemiddeld jaar is dat 795 mm. De grootste droogte was in het voorjaar en in de zomer. We ontvingen totaal 5 meldingen over grondwateroverlast, maar daar werd de overlast veroorzaakt door onvoldoende ontwatering van particulier terrein, waarvoor de particuliere eigenaar zelf verantwoordelijk is. Bij twee meldingen betrof het water in de kruipruimte. Bij twee andere gevallen betrof het bouwkundige gebreken zoals een kelder of souterrain die niet waterdicht was. Bij een melding ging het om water in de tuin.

We ontvingen geen meldingen over overlast als gevolg van te lage grondwaterstanden, zoals droogteschade aan panden.

3.4 Hemelwateroverlast

Figuur 3.4.1 Aantal meldingen over hinder en wateroverlast in de openbare ruimte

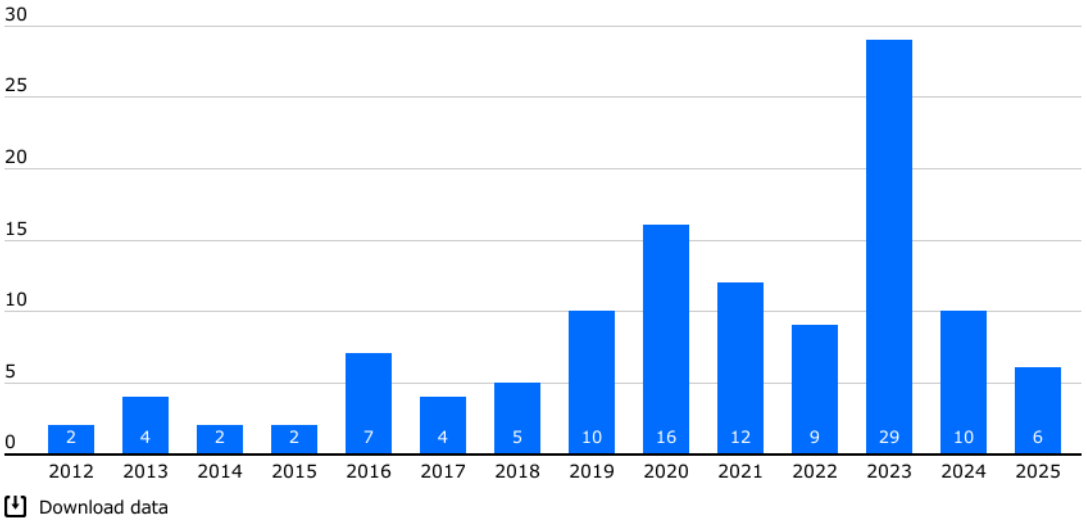
Bron: Bewonersmeldingensysteem aangevuld met directe meldingen bij de aannemer

We ontvingen dit jaar 11 meldingen van wateroverlast in panden. Daarvan waren er echter 0 veroorzaakt door hemelwater afkomstig uit de openbare ruimte of uit de riolering omdat het harder regende dan het rioolstelsel aankon. Twee keer werd er geen probleem aangetroffen of was het probleem al verdwenen bij aankomst van onze aannemer. In de overige gevallen was de wateroverlast het gevolg van inpandige problemen zoals lekkage en verstoppingen van inpandige leidingen. Er is voor zo ver bekend geen sprake geweest van gevaarlijke situaties of stremming van de weg door extreme neerslag.

We ontvingen in totaal 2401 meldingen over het gemeentelijke water- en rioleringssysteem. Daarvan gingen 949 meldingen over hinder en wateroverlast in de openbare ruimte door verstopte straatkolken, door een kapotte drinkwaterleiding of verzakkingen in de weg. Bij 371 meldingen werd op locatie geen probleem aangetroffen, doordat het water al was weggelopen of wanneer hetzelfde probleem meerdere malen gemeld is. De overige 1469 meldingen betroffen informatieverzoeken, persoonlijke bezittingen die in een kolk waren gevallen, nagezakte verharding, verstoppingen van perceelaansluitingen, ontbrekende putdeksels, etc.

3.5 Waterkwaliteit

Figuur 3.5.1 Urgente waterkwaliteitsproblemen

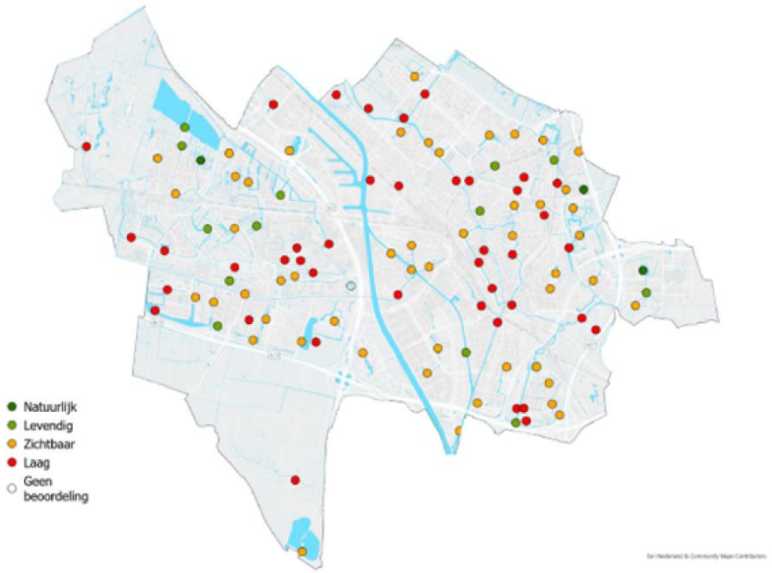

Bron: Bewonersmeldingensysteem gemeente Utrecht

Met het waterschap streven we naar minimaal een oppervlaktewaterkwaliteit waarbij we urgente waterkwaliteitsproblemen zoals overmatig kroos, blauwalg, vissterfte, stank en botulisme voorkomen. We rapporteren de problemen die zo urgent zijn dat er direct maatregelen genomen moeten worden, door het waterschap of door ons. In 2024 waren dat er 6, waarvan driemaal overmatig kroos, twee locaties waar dode vissen zijn verwijderd (drie of meer), en eenmaal olie op het water.

Ondanks het zonnige, droge en warme jaar is het aantal urgente waterkwaliteitsproblemen beperkt gebleven. Door het warmer wordende klimaat neemt de kans op waterkwaliteitsproblemen, zoals blauwalg en overmatig kroos, in de toekomst toe. Ook kan er in droge periodes minder doorstroming plaatsvinden waardoor de kans op bloei van algen en kroos toeneemt. Via het Programma Gezond Water nemen we maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en voor de toename in waterkwaliteitsproblemen te compenseren. De raad is per brief geïnformeerd over de uitvoering van het Programma Gezond Water.

Figuur 3.5.2 Kaart conceptresultaten Ecoscan 2024

Bron: Regionaal Netwerk Water & Klimaat, werkgroep stedelijk water.

In de Visie en Water en Riolering hebben we de ambitie opgenomen om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren. Om een beeld te krijgen van de ecologische waterkwaliteit, voeren we sinds 2025 eens in de drie jaar in regionaal verband Ecoscans uit. Deze Ecoscans geven een indicatie van de ecologische waterkwaliteit en zijn richtinggevend voor de programmering van de maatregelen uit het Programma Gezond Water. In 2024 is de Ecoscan-meting voor de vierde maal uitgevoerd op 107 locaties in het Utrechtse oppervlaktewater. De resultaten zijn weergegeven in Figuur 3.6.1.

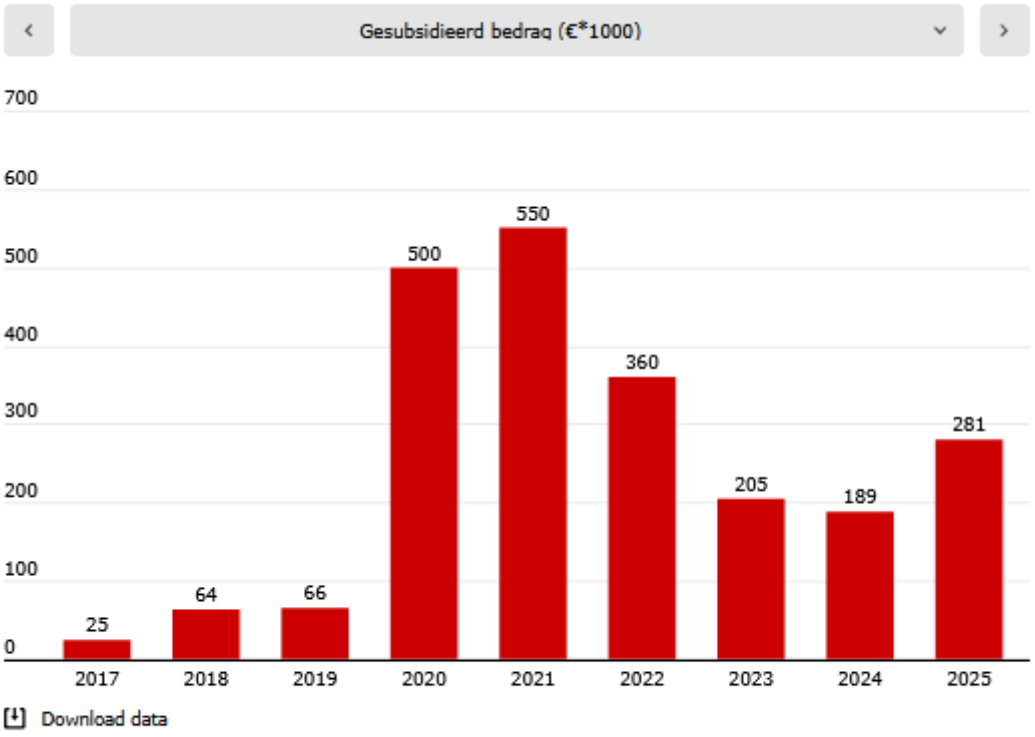
De locaties van de Ecoscan-metingen zijn representatief voor al het oppervlaktewater binnen de bebouwde kom van de gemeente Utrecht. Op basis van dit uitgangspunt voldeden 41 van de 107 niet aan het ecologische waterkwaliteitsdoel zoals opgenomen in de Visie Water en Riolering. Een belangrijke nuance om te maken is dat het Programma Gezond Water pas gestart is nadat deze Ecoscan-metingen zijn uitgevoerd. De effecten van de maatregelen die in het kader van dit programma vanaf 2025 zijn uitgevoerd zijn daarmee dus nog niet in beeld.

Op dit moment beschikken we over de resultaten van vier meetrondes (2015, 2018, 2021 en 2024). Deze vier meetrondes zijn te beperkt om duidelijke uitspraken te doen over een trend. Dit heeft er mede mee te maken dat de meetresultaten sterk afhankelijk zijn van het heersende klimaat in het jaar van de metingen. Zo was het in de maanden voorafgaand aan de meetronde in 2024 relatief gezien extreem warm en nat. Dit zorgde onder andere voor troebeler water, lagere zuurstofconcentraties en verhoogde concentraties van nutriënten (zoals stikstof en fosfor). Dit heeft een negatieve impact op de plantbedekking en -diversiteit en dit is ook wat we terugzien in de meetresultaten van 2024.

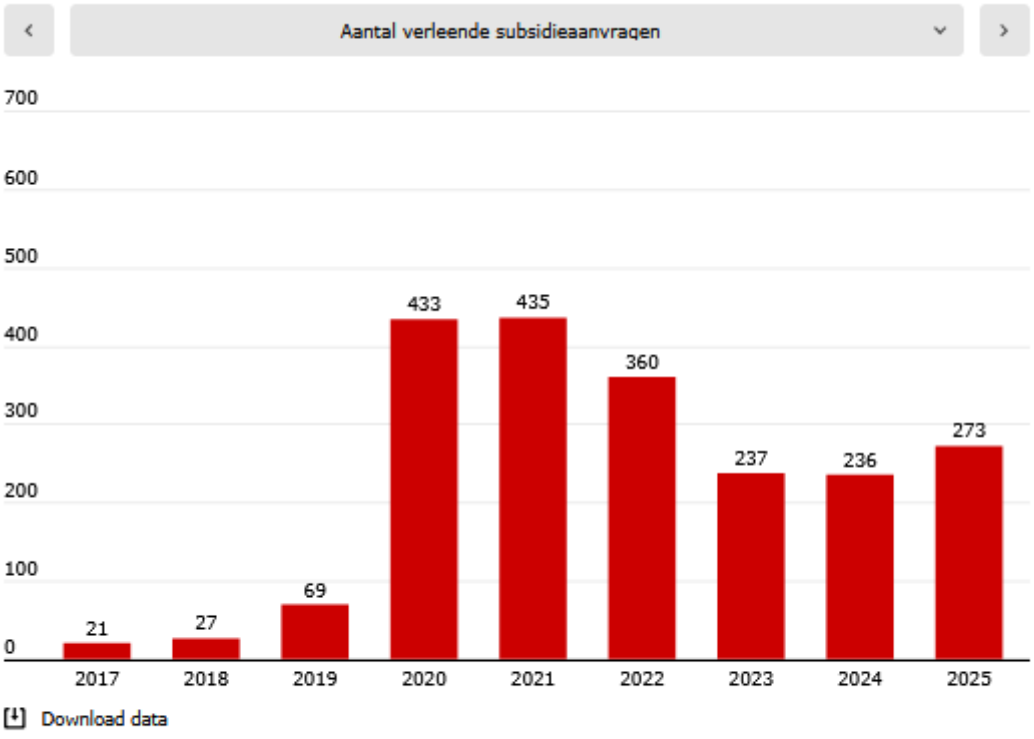
De Ecoscan-methode is op dit moment de beste methode die we hebben om een indicatie te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. Ondanks dat we gezien de geringe meetdata nu nog geen uitspraken kunnen doen over trends, zijn we wel bezig met het opbouwen van een meetreeks.

3.6 Groenblauwe daken

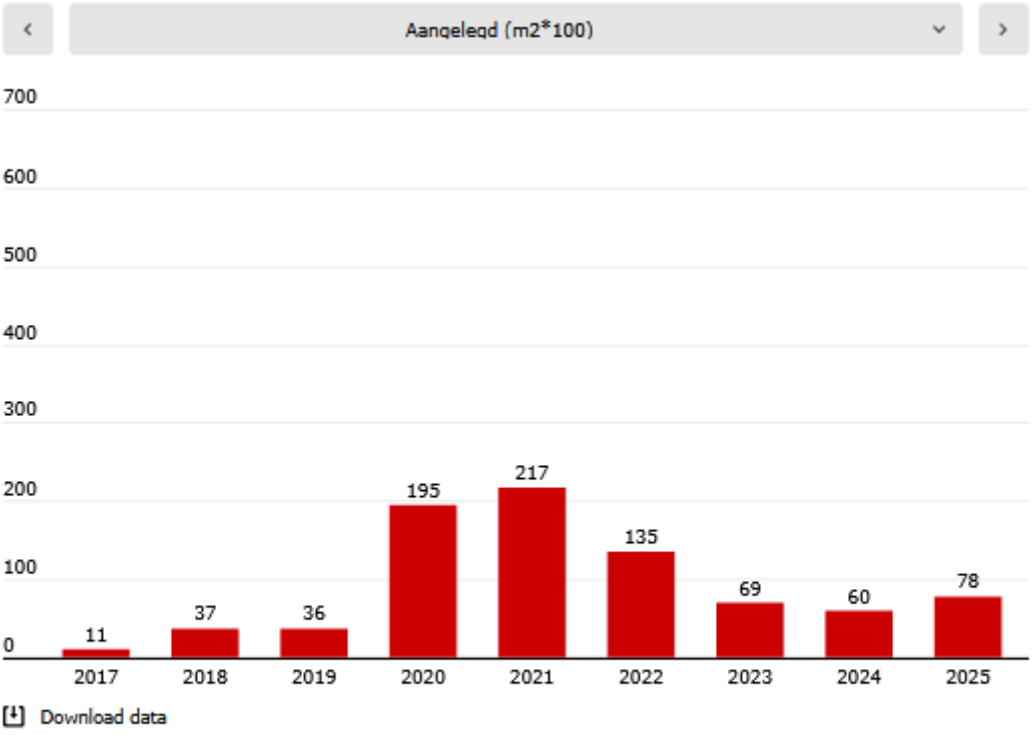
Figuur 3.6.1 groenblauwe daken, subsidiebedrag, aantal verleende subsidies en oppervlakte

Bron: gemeente Utrecht

Bron: gemeente Utrecht

Bron: gemeente Utrecht

De druk op openbare ruimte in stedelijk gebied is groot. Met groenblauwe daken is het op beperkte oppervlakte mogelijk de leefbaarheid te vergroten. Groenblauwe daken leveren op de onderstaande manieren een positieve bijdrage aan de omgeving:

- Vermindering en vertraging van hemelwaterafvoer;
- Reductie van de hittestress;
- Kwaliteitsverhoging van de leefomgeving door vergroening;
- Biodiversiteit

Sinds 2009 heeft de gemeente Utrecht een subsidie om de aanleg van groenblauwe daken te stimuleren. De subsidieregeling groene daken is op 1 juli 2024 overgegaan in de subsidieregeling groenblauwe daken waarover de Raad per brief is geïnformeerd. De subsidie groenblauwe daken geldt voor de aanleg van groenblauwe daken op bestaande gebouwen, woningen, woonboten, maatschappelijke vastgoed, schuren en bijgebouwen. In 2025 zijn er 273 subsidieaanvragen voor een groenblauw dak toegekend. Een deel hiervan is in de vorm van een verzamelaanvraag gedaan, wat aanvragen zijn met 2 of meer adressen in één subsidieaanvraag. In totaal zijn er voor 482 adressen groenblauwe daken aangevraagd. In totaal is er meer dan één voetbalveld (7.773 m2) aan groenblauwe daken aangelegd met de subsidie. Het totale aantal aanvragen is hoger dan in 2024. We zien dat het aantal aanvragen na de aanpassing van de subsidieregeling is toegenomen. Momenteel werken we aan een verruiming van de subsidieregeling, zodat er ook groenblauwe maatregelen in de tuin genomen kunnen worden met deze subsidie.

De aanvragen in 2025 betroffen vooral extensieve (sedum) – en biodiverse (kruiden en bloemen) groenblauwe daken. Er is voor 3.899 vierkante meter aan extensieve groene daken en 2.860 vierkante meter aan biodiverse groene daken aangebracht. Op al deze daken kon gemiddeld 32 liter water per m^2 worden vastgehouden. Er waren geen aanvragen voor intensieve groene daken. Dit zijn

daken die worden ingericht als een volwaardige daktuin die bestaat uit planten, grassen, stuiken en eventueel bomen.

4. Groene leefomgeving

4.1 Inleiding

Een groene en klimaatbestendige leefomgeving, met een openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten, sporten, spelen en bewegen, is essentieel voor gezond stedelijk leven in Utrecht.

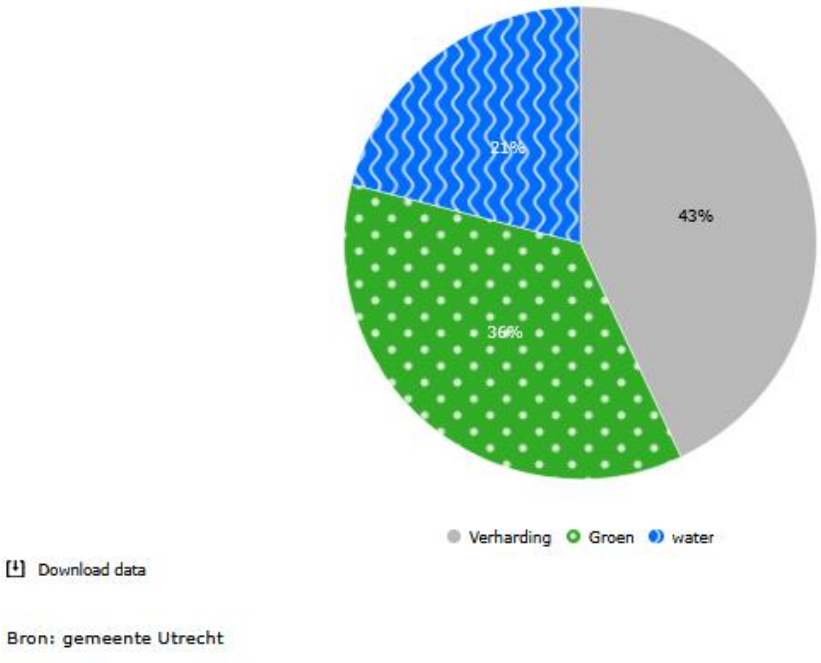
De gemeente neemt zelf het voortouw in de noodzakelijke vergroening van de openbare ruimte en monitort de voortgang hiervan. Tegelijkertijd is de inzet van bewoners en bedrijven essentieel voor het groener maken van onze stad. We hebben daar als gemeente echter beperkt invloed op. De bewoners en eigenaren maken zelf de keuzes voor hun tuinen, terreinen, gebouwen en daken, zoals het gebruik van tegels, verharding, bomen of groen. We sturen onder andere met subsidies en communicatie, maar het blijkt dat de beschikbare informatie hierover beperkt is en niet altijd openbaar toegankelijk. Daarom zetten we onverminderd voort op verbetering van de informatie aan bewoners en eigenaren. Waar mogelijk werken gemeente en bewoners samen aan initiatieven.

Om balans te houden tussen stedelijke verdichting en groene ruimtes, zet de gemeente in op de ‘Groene Schaalsprong’. Dit houdt in: meer groen in buurten, extra parken en groenblauwe verbindingen, versterking van de groene structuren naar en van het buitengebied en uitbreiding van het groen rondom de stad. De focus van vergroening en klimaatadaptatie ligt vooral op groenarme buurten en wijken die kampen met hittestress en gezondheidsachterstanden. We maken ‘werk met werk’ (denk aan rioolvervanging) bij het vergroenen van de openbare ruimte om zo efficiënt mogelijk met de gemeentelijke middelen om te gaan.

Op langere termijn zal deze vergroening de verdeling van de openbare ruimte per wijk (figuur 4.2) beïnvloeden en moet een toename van het totale groene oppervlakte en het bomenbestand zichtbaar worden. Particuliere eigenaren leveren een bijdrage aan een groene, gezonde, leefbare en biodiverse leefomgeving. We streven zowel naar een groei van kwantiteit als van kwaliteit van het groen. Ook is van belang dat groen voor alle Utrechters bereikbaar is.

4.2 Verdeling openbare ruimte 2025

Figuur 4.2.1 verdeling openbare ruimte

Bron: gemeente Utrecht

De totale oppervlakte van het grondgebied van Utrecht binnen de gemeentegrenzen is ruim 9.900 hectare. Hiervan is 3.394 hectare openbare ruimte (exclusief landgoederen). Dit betreft verhardingen en groen in beheer bij de gemeente. Voor het areaal aan water is dat hier ook het water in is opgenomen dat niet in beheer is bij de gemeente Utrecht (exclusief het Amsterdam-Rijnkanaal);

- 43% verharding
- 36% groen*
- 21% water

Areaal openbare ruimte verandert voortdurend in omvang en samenstelling
Het areaal openbare ruimte varieert door de tijd in omvang en in samenstelling (verharding, groen, water). Soms blijft een deel van het areaal openbare ruimte onveranderd; wanneer een bedrijfspand wordt gesloopt en vervangen wordt door een appartementencomplex. Ook kan het voorkomen dat de openbare ruimte toeneemt doordat de gemeente eigenaar wordt van een terrein dat bijvoorbeeld in eigendom was van Rijkswaterstaat. Daarnaast kan de omvang van de openbare ruimte toenemen wanneer een weiland aan de rand van de stad wordt ontwikkeld tot een nieuwe woonwijk. Ook binnen het areaal openbare ruimte treden veranderingen op: zo kan een brede stoep worden versmald waardoor er ruimte ontstaat voor nieuw groen. Anderzijds kan er groen verloren gaan door het verbreden van een fietspad.

Groene openbare ruimte

Dit jaar is in Utrecht 10 hectare nieuw openbaar groen gerealiseerd. Deze uitbreiding komt vooral voort uit de ontwikkeling van nieuwe woongebieden in Leidsche Rijn, inclusief de aanleg van nieuwe parken, en uit de verdere inrichting van de Westelijke Stadsboulevard. In totaal is het gemeentelijk beheerde groene areaal daarmee met 22 hectare toegenomen tot 1.246 hectare. Van deze groei betreft 12 hectare groen dat al aanwezig was, maar nu nauwkeuriger is geregistreerd: 6 hectare bestaande boomspiegels, 4 hectare bestaande oevers en 2 hectare aan groen dat verbeterd is ingevoerd.

Bij het actualiseren van de gegevens is ook het Duurzaamheidsverslag 2024 gecorrigeerd. In de grasregistratie van Vleuten-De Meern bleek destijds 10 hectare te veel te zijn meegeteld. Het areaal

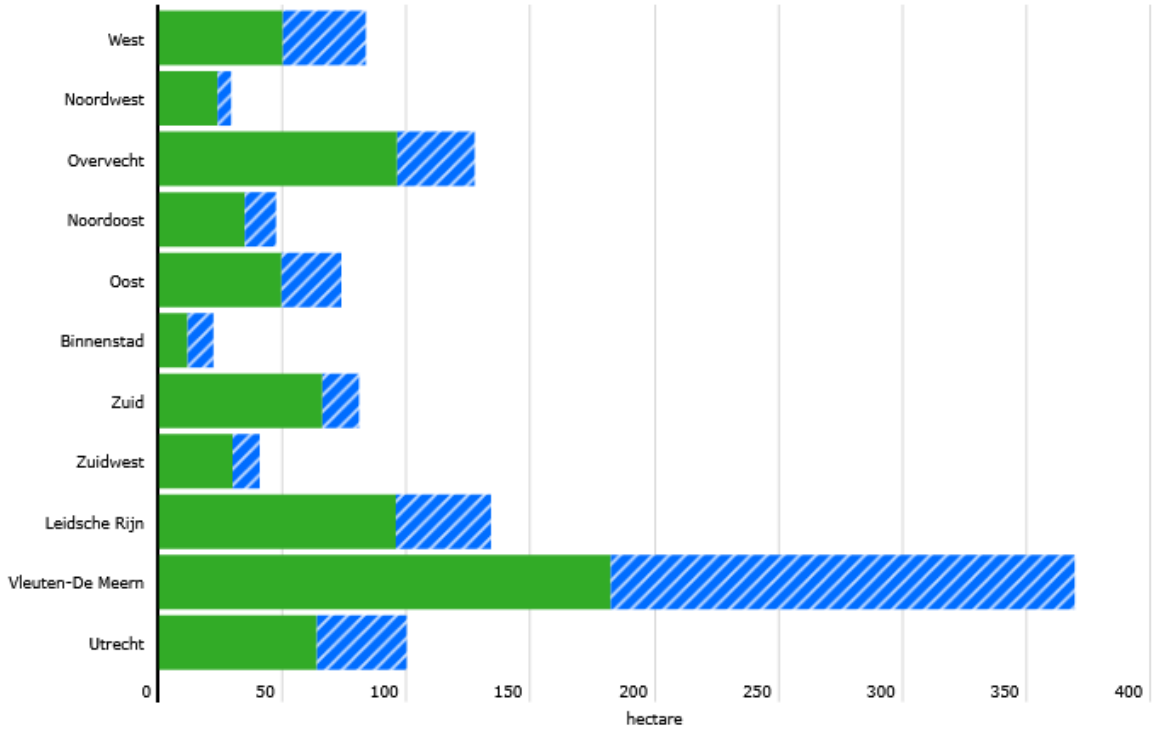
over 2024 had daarom 1.224 hectare moeten zijn. Ten opzichte van dat gecorrigeerde cijfer is er dit jaar dus sprake van een duidelijke groei.

Het aantal hectare groen in gemeentelijk beheer verschilt sterk per wijk. De binnenstad, met de dichte bebouwing, heeft met 16 hectare het minste groen en Vleuten de Meern heeft met 356 hectare het meeste groen in beheer.

Groen op de landgoederen
Het groen dat we beheren op de landgoederen beslaat een oppervlakte van 97 hectare. Hiervan ligt 17 hectare op het grondgebied van Utrecht. Het grootste deel, 80 hectare, ligt op het grondgebied van de gemeente Bunnik, terwijl de gemeente Utrecht eigenaar is van de landgoederen.

Natuurlijk beheerd openbaar groen
Van het openbaar groen in gemeentelijk beheer (exclusief landgoederen) is 48 % natuurlijk beheerd groen**.

Figuur 4.2.2 aantal m2 openbaar groen en water per huishouden per wijk in 2025

Bron: gemeente Utrecht

In 2025 beschikt een Utrechts huishouden over 100 m² openbaar groen en water (exclusief het Amsterdam-Rijnkanaal). Na enkele jaren waarin dit cijfer licht daalde — van 106 m² in 2020 en 2021, naar 103 m² in 2022, 100 m² in 2023 en 99 m² in 2024 — is dit het eerste jaar zonder verdere daling. Het niveau stabiliseert nu op 100 m² per huishouden.

Het aandeel openbaar groen per huishouden bedraagt in 2025 gemiddeld 63,5 m², een kleine maar positieve toename van 0,5 m² ten opzichte van 2024. De verschillen tussen wijken blijven groot: de Binnenstad heeft met 16 hectare openbaar groen het minst, wat neerkomt op 11 m² per huishouden, terwijl Vleuten-De Meern met 182 m² per huishouden de groenste wijk van Utrecht blijft.

Ook het water per huishouden laat verschillen zien binnen de stad. Gemiddeld beschikt een huishouden over 36,5 m² water. In Vleuten-De Meern is de beschikbaarheid met 187 m² het grootst, terwijl in Noordwest (5 m^2), Binnenstad (11 m^2) en Zuidwest (11 m^2) is dit het laagst is.

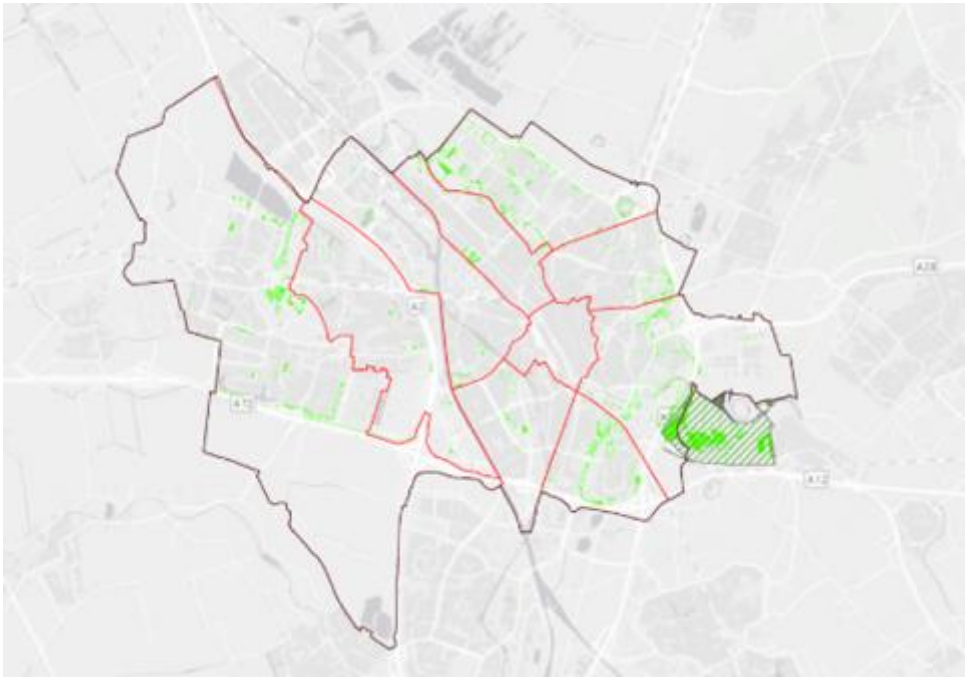
** Het gaat om openbaar groen in beheer bij de gemeente. Particuliere tuinen en landbouwgrond zijn hier dus niet in opgenomen. Ook groen dat in beheer is van scholen, sportverenigingen, recreatieschap, Rijkswaterstaat, NS, waterschappen, volkstuinen, etc. zijn hier niet in opgenomen.*

*** Het gaat om openbaar groen met hoge natuurwaarden zoals hooilanden, ruigten, stinzeplanten, gras met stinzenbollen en bosplantsoenen. Groen met lage natuurwaarden als grasveld, vaste planten (veelal niet inheems), rozen, etc. tellen we niet mee*

**** Er zit altijd een zekere vertraging tussen de planvorming, de aanplant, de overdracht naar de beheerorganisatie en de uiteindelijke registratie in het beheersysteem. We kunnen pas rapporteren over nieuw groen en nieuwe bomen, in beheer bij de gemeente, als deze zijn verwerkt in het systeem. Voor monitoringsdata sluiten we zoveel mogelijk aan bij de bestaande datasystemen van de gemeente.*

4.3 Bos en bomen

Figuur 4.3.1 hectare bos en bosplantsoenen in beheer van de gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht beheert circa 193 hectare bos en bosplantsoen. De landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen zijn gearceerd weergegeven. De landgoederen zijn van de gemeente Utrecht maar liggen deels op het grondgebied van de gemeente Bunnik.

In 2025 is de gemeente Utrecht verantwoordelijk voor het onderhoud van circa 136.000 gemeentelijke park-, laan- en straatbomen. Dit is een toename van circa 1.000 bomen ten opzichte van 2024. Daarnaast beheert de gemeente ruim 193 hectare bos en bosplantsoen. Hiervan is bijna 65 hectare bos op de landgoederen. Een groot deel daarvan, bijna 54 hectare bos ligt buiten de gemeentegrens op het grondgebied van de gemeente Bunnik.

Naast de park- en straatbomen heeft de gemeente bos en bosplantsoen in beheer. Op deze locaties worden alleen de grotere bomen geregistreerd, vooral met oog op het kunnen monitoren van de boomveiligheid. Jonge bomen en bomen die verder van de paden af staan worden dus niet geregistreerd. We tellen de oppervlakte van bos en bosplantsoen en geen individuele bomen.

Als bijlage bij dit rapport vindt u een gedetailleerd verslag van de ontwikkeling van het gemeentelijk bomenbestand per subwijk. Op deze online kaart Bomenbalans 2025 zijn alle park- en straatbomen (inclusief laanbomen op de landgoederen) te zien die door ons worden beheerd. Ook worden de bos en bosplantsoenen op deze kaart getoond. NB: deze kaart toont alleen park- en straatbomen en bosplantsoenen op het grondgebied van de gemeente Utrecht. Er zit tijd tussen het aanplanten van een boom en het opnemen van de boom in het groenbeheersysteem. Dat geldt ook voor een gekapte boom.

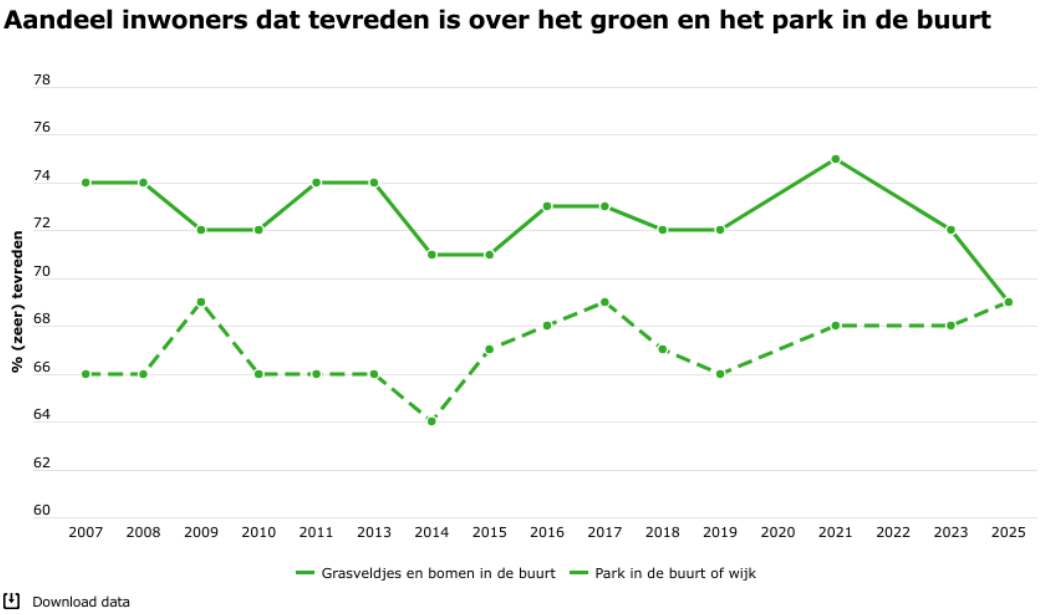
4.4 Tevredenheid inwoners over het groen en het park in de buurt

Een groene leefomgeving draagt bij aan gezondheid, welzijn en woongenot. Daarom meet de gemeente 2-jaarlijks hoe tevreden inwoners zijn met het groen en het park in hun buurt. In 2025 blijkt uit onderzoek dat 69% van de Utrechters (zeer) tevreden is over het groen (zoals grasveldjes en bomen) in hun buurt. De waardering van het groen in de stad is de afgelopen 10 jaar relatief stabiel gebleven. De verschillen tussen de wijken zijn daarbij groot: in Leidsche Rijn (80%) en Zuid (78%) zijn inwoners het vaakst tevreden over het groen in de eigen buurt, terwijl in de Binnenstad (56%) en Zuidwest (54%) iets meer dan de helft van de inwoners tevreden is.

De tevredenheid over parken laat een ander beeld zien. Utrechters zijn in 2025 ten opzichte van 2023 minder vaak tevreden over het park in de buurt. Tussen 2015 en 2021 was er sprake van een stijging van 71% naar 75%. In 2021 maakten Utrechters tijdens de coronapandemie meer gebruik van parken in de stad, dit kan samenhangen met de hogere tevredenheid in dat jaar. Na de piek in 2021 is het aandeel inwoners dat tevreden over het park in de buurt gedaald naar 72% in 2023 en 69% in 2025. Er zijn verschillen zichtbaar tussen wijken, we zien dat inwoners van Oost (82%), Vleuten-De Meern (80%) en Leidsche Rijn (80%) het vaakst tevreden zijn over parken in de eigen buurt. In de Binnenstad (54%) zijn bewoners het minst tevreden over parken in de buurt.

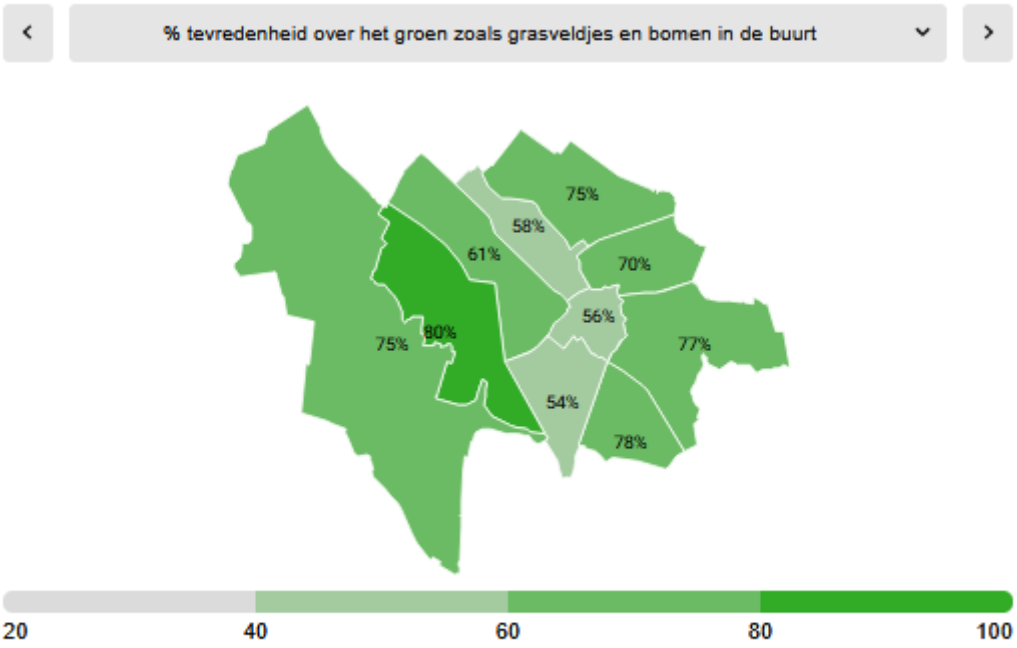
De daling in de waardering van parken sinds 2021 past binnen een breder beeld van een stad die groeit en waar de druk op de openbare ruimte toeneemt. In een compacte stedelijke omgeving worden parken intensief gebruikt voor recreatie, ontmoeting en sport, wat zowel positief kan bijdragen aan de leefbaarheid als invloed kan hebben op de ervaren rust en kwaliteit. Ook de verschillen tussen wijken laten zien dat de beschikbare ruimte en de inrichting van de groene omgeving sterk samenhangen met de tevredenheid van bewoners. Omdat de Inwonersenquête geen inzicht geeft in concrete oorzaken, blijft verdere duiding nodig via monitoring en analyse binnen de bestaande instrumenten. Dit helpt om beter te begrijpen hoe inwoners hun groene omgeving ervaren en waar kansen liggen om de kwaliteit te versterken.

Figuur 4.4.1 aandeel inwoners dat tevreden is over het groen en het park in de buurt 2007-2025

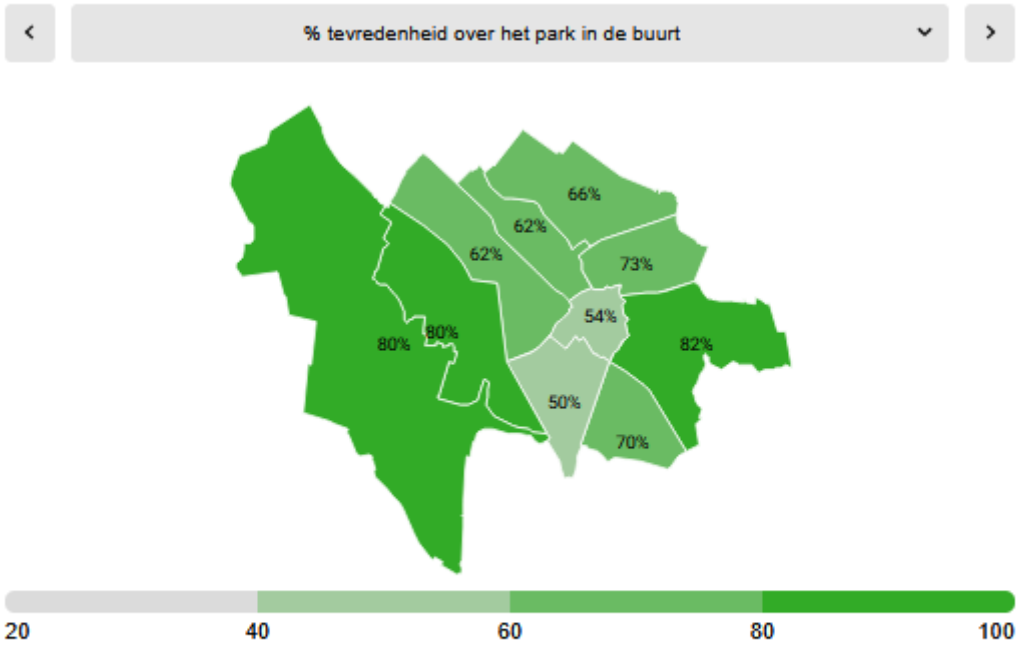

Bron: Inwonersenquête gemeente Utrecht, in 2020, 2022 en 2024 is geen gemeentelijke Inwonersenquête afgenomen. Deze enquête houden we elke twee jaar.

Figuur 4.4.2 aandeel inwoners dat tevreden is over het groen zoals grasveldjes en het park in de buurt

Bron: Inwonersenquête gemeente Utrecht

Bron: Inwonersenquête gemeente Utrecht

5. Natuur – de Utrechtse 30

5.1 Inleiding

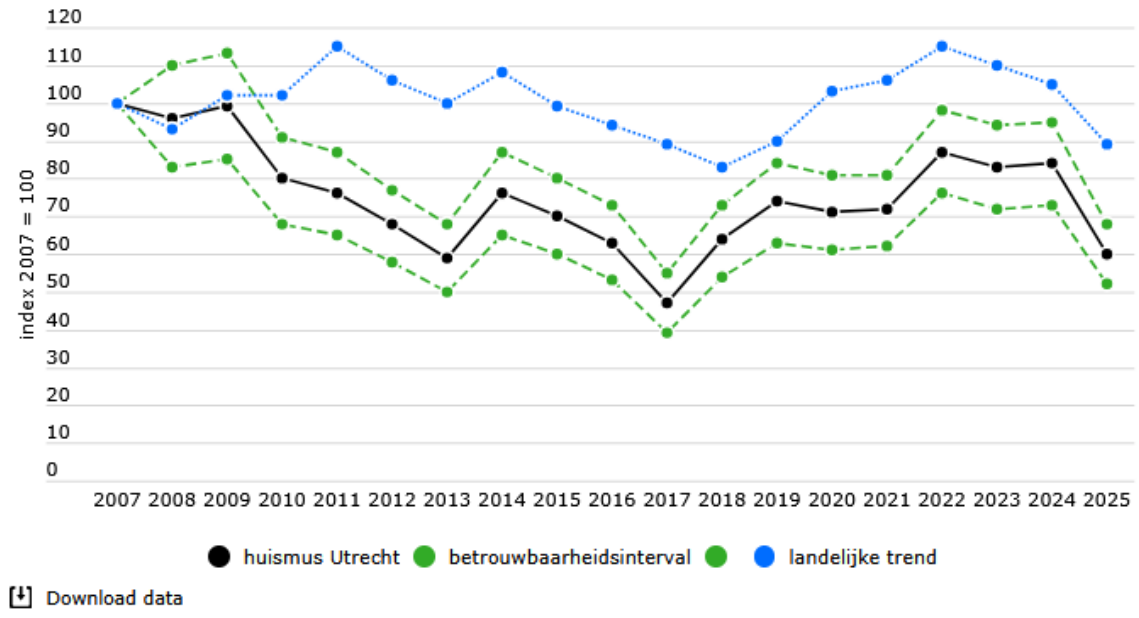
Indicatoren Utrechtse biodiversiteit 'Utrechtse 30'

De gemeente volgt de Utrechtse biodiversiteit aan de hand van 30 soorten (raadsbrief 5 oktober 2021). Het zijn soorten waarvan de trend de effecten van onze beheerinspanningen en ruimtelijke strategie op biodiversiteit deels zichtbaar maakt en die gezamenlijk het brede spectrum van biotopen (bos, water, grasland, steen etc.) omvatten. De huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ringslang zijn soorten waar wij voorgaande jaren ook over rapporteerden. Jaarlijks wordt dit aangevuld met een paar andere soorten, zodat periodiek alle 30 soorten aan bod komen. De extra soorten voor 2025 zijn kamsalamander, steenuil, blauwborst en orchideeën.

Niet alle 30 soorten komen jaarlijks terug in het duurzaamheidsverslag vanwege beperkte capaciteit en middelen.

5.2 Huismus

Figuur 5.2.1 trend huismus in Utrecht en landelijk sinds 2007

Bron: Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon & CBS, www.sovon.nl en de stadsvogelvrijwilligers

De huismus is een vogelsoort die hoort bij de stad. De vogel heeft struiken nodig voor het vinden van voedsel en het verstoppen voor roofdieren. Het verstenen van tuinen en het verdwijnen van groene plekken is een reden voor afname van het aantal huismussen. De huismus maakt zijn nest onder dakpannen of in kieren en gaten in gebouwen. Deze nestplekken kunnen verdwijnen met renovaties of isolatie-werkzaamheden.

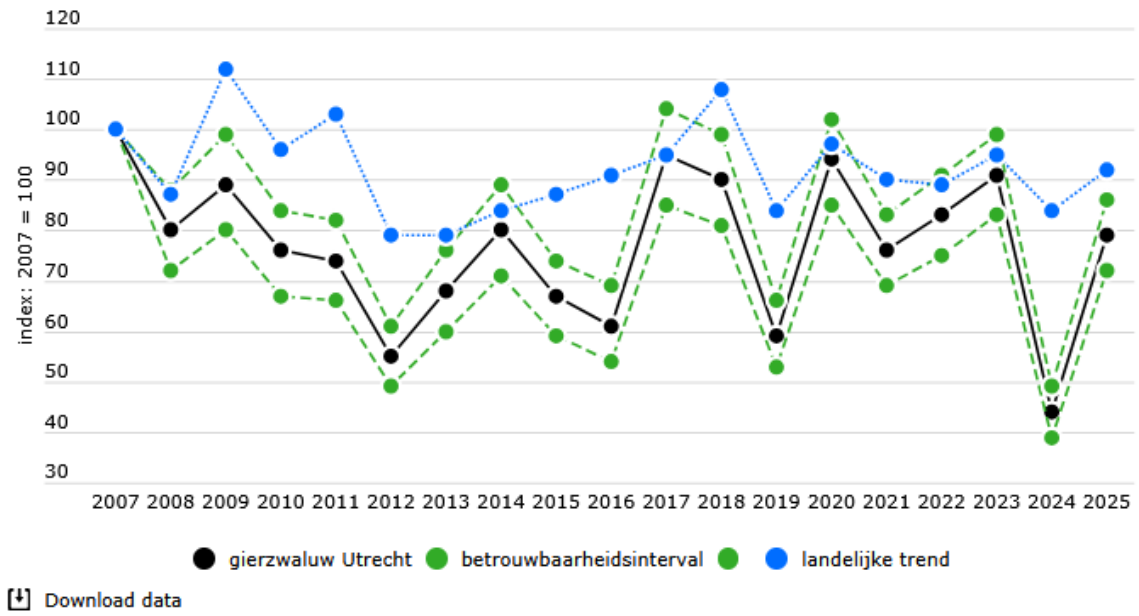
Vrijwilligers tellen voor het Meetnet Urbane Soorten (MUS) alle stadsvogels. De huismus vertoont een matige afname ten opzichte van 2007. Landelijk zien we dat de soort het afgelopen jaar ook verder is afgenomen maar de trend is nog stabiel te noemen. Als onderdeel van de *'update'* van de ecologische informatie van het Soortmanagementplan SMP (zie 5.10) wordt in 2025-2027 opnieuw geïnventariseerd waar de huismus 'hotspots' zijn, de locaties waar meerdere paartjes bij elkaar broeden.

Bron: Saxifraga.nl, fotograaf: Luc Hoogestein

5.3 Gierzwaluw

Figuur 5.3.1 trend gierzwaluw in Utrecht en landelijk sinds 2007

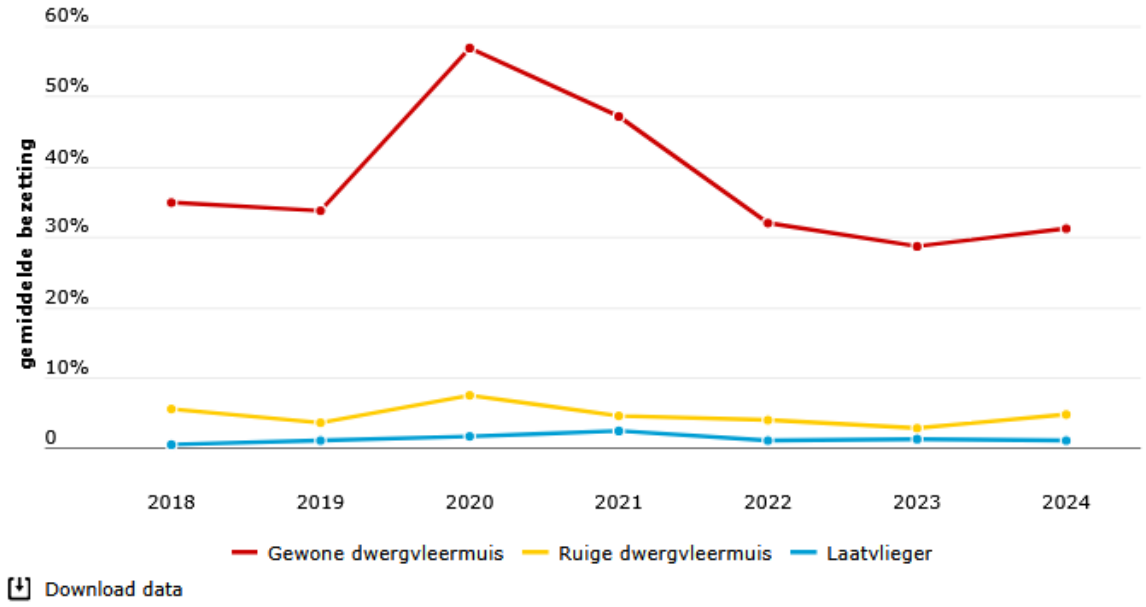
Bron: Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon & CBS, www.sovon.nl en de stadsvogelvrijwilligers

De gierzwaluw is voor zijn voortbestaan afhankelijk van nestplekken in gebouwen. Deze vogel brengt zijn hele leven door in de lucht. Alleen voor het broeden verlaat deze vogel het luchtruim. Gierzwaluwen zijn redelijk trouw aan de nestplekken waar zij voorgaande jaren hebben gebroed.

De trend voor de gierzwaluw in Utrecht is stabiel. Dat is een verbetering ten opzichte van vorig jaar (het geheel is weer op stabiel niveau). De landelijke trend blijft een matige afname. De oorzaak van de uitschieter naar beneden van 2024 is niet bekend. Het kan een waarnemerseffect zijn. Bijvoorbeeld dat er minder tellingen zijn gedaan of door minder ervaren vrijwilligers. De komende jaren moet duidelijk maken hoe stabiel de populatie in Utrecht is. Maar zoals de landelijke trend laat zien blijft het een vogelsoort die het moeilijk heeft in Nederland. Voor de *'update'* van de ecologische informatie van het Soortmanagementplan SMP (zie 5.10) brengen wij in 2026-2027 de belangrijkste locaties in kaart waar gierzwaluwen 'kolonies' zich bevinden.

5.4 Gewone dwergvleermuis

Figuur 5.4.1 gemiddelde bezetting van vleermuissoorten in de onderzochte VleerMUS-routes van 2024

Bron: zoogdiervereniging

De gewone dwergvleermuis is een vleermuis die overal voorkomt in Nederland en ook het vaakst gezien wordt in Utrecht. Overwinteren doen ze in winterslaap in de Inktpot en enkele andere hoge gebouwen in de stad. Als ze hun jongen grootbrengen vinden we de zogenaamde kraamgroepen vooral in de buurt van grote parken en wateren waar veel voedsel (insecten) aanwezig is. Sloop, verbouwings- en isolatiemaatregelen kunnen ervoor zorgen dat het aantal verblijfplaatsen in de stad afneemt.

Om de voor- of achteruitgang van stadsvleermuizen te volgen is het meetnet VleerMUS in 2016 opgestart. De routes van dit meetnet zijn in 2025 voor het negende jaar gefietst. De resultaten hiervan hebben we in de loop van 2026 en worden in 2027 in het duurzaamheidsverslag getoond. De resultaten in het figuur hierboven zijn van 2024. Het duurt ongeveer een jaar om de data te analyseren.

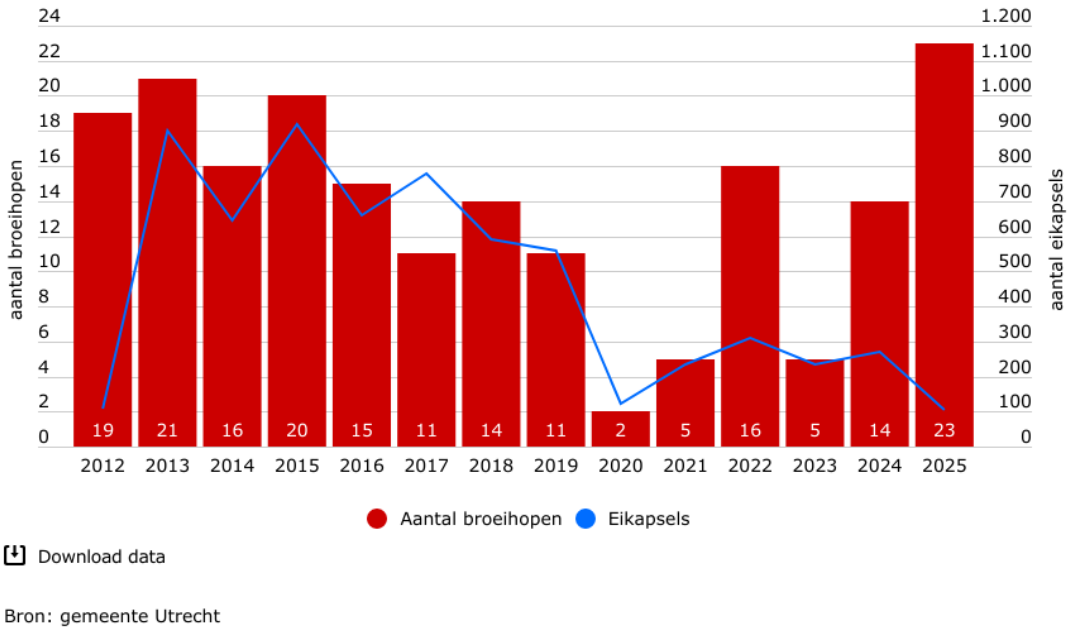
Als we de populatieontwikkeling van de gewone dwergvleermuis binnen VleerMUS Utrecht vergelijken met de populatieontwikkeling van de gewone dwergvleermuis binnen alle vleerMUS-projecten samen in Nederland, dan laat Utrecht een afwijkend beeld zien. De populatieontwikkeling van de gewone dwergvleermuis laat in Utrecht een matige afname zien tegenover een matige toename in stedelijk Nederland. Als onderdeel van de *'update'* van de ecologische informatie van het Soortmanagementplan SMP (zie 5.10) worden in 2025-2027 aanvullende inventarisaties gedaan van verblijfplaatsen. Voor de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn de data nog niet toereikend genoeg om statistische trends te berekenen.

Bron: Pexels.com, fotograaf Maximilian Ruther

5.5 Ringslangen

Figuur 5.5.1 trend ringslang

Bron: gemeente Utrecht

Dit is een overzicht van het aantal ringslangbroeihopen in Utrecht. In 2025 werden vijftien van de drieëntwintig broeihopen afgegraven en opnieuw opgebouwd waarbij de eikapsels werden geteld. Helaas werd er maar in 1 broeihoop eikapsels gevonden (105 stuks). Dat is een grote afname. Mogelijk zijn sommige broeihopen niet diep genoeg afgegraven waardoor er eikapsels gemist zijn. Want af en toe liggen de eikapsels een stuk dieper dan de verwachting.

Een mogelijke verklaring voor de afname van eikapsels kunnen de verschillende soorten Amerikaanse rivierkreeften (invasieve exoten) zijn die overal in Utrecht zitten en die zorgen dat een deel van het voedsel voor de ringslang afgenomen is. Ze eten kikkers, kikkervisjes en kikkereitjes en knippen de waterplanten door waardoor het water troebel wordt en de biodiversiteit afneemt. Ringslangen hebben daardoor minder voedsel. Er is nog geen oplossing voor de invasieve rivierkreeften. Het aanleggen van nieuwe broeihopen helpt zeker ook voor het leefgebied van de ringslang.

Er zijn 3 nieuwe broeihopen aangelegd in 2025. De ligging van de nieuwe broeihooplocaties is zeer gunstig aan de oostrand van Utrecht, waar de ringslangpopulatie het sterkst is. Met de komst van de nieuwe broeihoop op Golfclub Amelisweerd en de twee nieuwe plekken in Amelisweerd is er een mooie ecologische zone aan het ontstaan voor de ringslang populatie tussen Nieuw-Wulven in Houten en de oostrand van Utrecht.

De ringslang is een kenmerkende soort van waterrijke gebieden, natuurlijke parken en landgoederen aan de oost- en noordkant van de stad. De ringslang leeft van amfibieën en vissen. In zijn leefomgeving is het dan ook belangrijk dat er kleine wateren en natuurlijke oeverbegroeiingen aanwezig zijn. Zeker zo belangrijk is de aanwezigheid van locaties waar de ringslang kan overwinteren en zijn eieren kan afzetten. De dieren overwinteren in (dieren)holen, onder boomstammen, in taluds en andere droog gelegen, vorstvrije locaties.

De ringslang zet haar eieren af op locaties met (natuurlijke) broei: mesthopen, composthopen en rottend organisch afval. Dergelijke locaties zijn kwetsbaar: ze worden door mensen gebruikt en wanneer niet bekend is dat er ringslangen in voortplanten kunnen de eieren worden verstoord of vernield. Om de voortplanting van ringslangen beter te beschermen, te stimuleren en bovendien goed te kunnen monitoren worden in Utrecht broeihopen aangelegd en het aantal eikapsels jaarlijks geteld. De ringslang komt in de gemeente Utrecht voor in de oost- en noordrand van de stad. Ten westen van het Amsterdam Rijnkanaal zijn geen populaties bekend.

Voor de opbouw van de broeihopen is de gemeente afhankelijk van vrijwilligers. Daarom wisselt het aantal opgebouwde broeihopen per jaar.

Fotograaf: Floris Brekelmans

5.6 Kamsalamander

Voor de kamsalamander hebben we de poelen onderzocht die bij de gemeente in beheer zijn. We hebben vastgesteld dat daar geen kamsalamanders meer inzitten. De vermoedelijke oorzaak van de achteruitgang van de kamsalamander zijn uitheemse rivierkreeften. Om de rivierkreeften tegen te gaan hebben we een pilot gedaan met de craybar met goeie resultaten. Zie hoofdstuk exoten. Daarnaast pompen we op dit moment een van de poelen leeg om alle rivierkreeft eruit te krijgen waarna we er een scherm omheen plaatsen zodat de kreeften niet meer in de poel kunnen komen. Zo proberen we de kamsalamander weer terug te krijgen.

5.7 Steenuil

Aan de oostkant van de stad blijft de situatie van de steenuil kritisch. In 2025 is geen territorium meer vastgesteld bij de boerderij de Tolakker (USP) en mogelijk is de steenuil langs de oostrand daarmee verdwenen als broedvogel. We blijven met t kasten plaatsen. Net buiten de gemeentegrens zijn nog territoria aanwezig, waaronder bij boerderij Slagmaat en in Ruigenhoek. Vanuit deze territoria kan hervestiging plaatsvinden.

In Rijnenburg zijn minimaal 6 territoria van de Steenuil aanwezig. In de polder zijn verschillende nestkasten aanwezig. In 1 nestkast is 1 jong succesvol uitgevlogen. Waar de andere steenuilen broeden is niet bekend.

In het Maximapark in Leidsche Rijn broeden verschillende paartjes steenuilen in geplaatste nestkasten. In 2024 zijn er 8 jongen succesvol uitgevlogen. De gegevens van 2025 zijn nog niet beschikbaar.

5.8 Blauwborst

De blauwborst laat een sterke achteruitgang zien. Dit is het gevolg van de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk in Haarrijn. De blauwborst had geprofiteerd van het tijdelijke natuurgebied. Met de start van de bouw is dit leefgebied grotendeels verdwenen, een hoekje van ongeveer 2 hectare resteert daar als permanent natuurgebied. We verwachten met de verdere ontwikkeling van het nieuwe natuurgebiedje (ruim 2 ha) in de Thematervelden dat de soort zich daar op termijn zal vestigen.

5.9 Orchideeën

In algemene zin blijft het aantal groeiplaatsen van orchideeën verspreid over de stad stabiel. Jaarlijkse zien we wel schommelingen in aantal. Voor specifiek de bijenorchis geldt dat elk jaar wel weer nieuwe groeiplaatsen worden vastgesteld. 2025 lijkt voor deze soort echter een minder goed jaar te zijn, de aantallen zijn lager. Dit is mogelijk het gevolg van vroege droogte. Andere soorten zijn in aantal stabieler of nemen toe.

Bijenorchis links en rietorchis rechts (door Floris Brekelmans)

De landgoederen Amelisweerd en Rijnauwen vormen een belangrijke groeiplaats voor orchideeën. Hier worden jaarlijks de orchideeën geteld. Ten aanzien van de grote keverorchis geldt dat de trend op lange termijn stabiel is en over de laatste vijf jaar positief. Dit komt vooral door de vondst van nieuwe groeiplaatsen en herstel van oude bekende groeiplaatsen. Ook de rietorchis laat een toename zien. Op de belangrijkste groeiplaats zijn 1.300 exemplaren geteld, de groei lijkt hier af te vlakken. Elders neemt het aantal exemplaren toe. De bijenorchis is wisselvallig, maar op langere termijn nog steeds positief. De moeraswespenorchis blijft min of meer gelijk in aantal.

Moeraswespenorchis links en keverorchis rechts (door Floris Brekelmans)

In de Thematervelden, waar nieuwe natuur is ontwikkeld, gaat het goed met de orchideeën. Daar groeien er inmiddels meer dan 500.

5.10 Natuurinclusief bouwen & Soortmanagementplan SMP

Bij steeds meer lokale bouw- en inrichtingsprojecten worden natuurinclusieve maatregelen genomen. Zo worden nest-, kraam- en overwinteringsverblijven op en in gebouwen aangebracht voor gebouw bewonende vogels en vleermuizen.

Met het van kracht worden van het Utrechtse Soortmanagementplan SMP (april 2024) is een versnelling ingezet van het aanbrengen van natuurinclusieve maatregelen. De realisatie van nieuwe verblijfplaatsen compenseert de natuurlijke verblijfplaatsen die verdwijnen als gevolg van verduurzaming (na-isolatie), onderhoud, verbouwingen en stadsontwikkeling. Doordat de woningbouwcorporaties ook maatregelen aanbrengen bij lichte werkzaamheden (o.a. schilderwerkzaamheden), werken we aan een ecologische plus. Er worden op voorhand meer kasten ingebouwd dan dat er natuurlijke verblijfplaatsen verdwijnen.

Voor de SMP-aanpak monitoren we de gebouw bewonende soorten: gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis en enkele andere vleermuissoorten. Ook krijgen we zo een steeds beter beeld van de realisatie van de nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen. De SMP-aanpak maakt ecologisch werken overzichtelijker en betaalbaarder voor alle Utrechtse pandeigenaren. De SMP-aanpak wordt in 2026 verder ontwikkeld, waardoor meer gebruikersgroepen onder het SMP kunnen werken. Dit doen wij projectmatig, waarbij processen, rollen en verantwoordelijkheden, de ‘business case’ (wat kost en wie draagt straks bij aan de aanpak?) en de automatisering (waaronder een registratiesysteem) voor besluitvorming worden voorbereid.

5.11 Wilde bijen

In 2025 heeft EIS Kenniscentrum Insecten op verzoek van de gemeente Utrecht een drietal volkstuinen onderzocht op het voorkomen van bestuivers. Deze inventarisatie maakt onderdeel uit van een jaarlijks onderzoek naar het voorkomen van bestuivers in de stad, waarbij de nadruk ligt op het vastleggen van de diversiteit.

Tijdens de inventarisatie werden in totaal 63 soorten bijen waargenomen op de drie volkstuinen. Hiertoe behoren 5 soorten van de Rode Lijst (1 bedreigd, 3 kwetsbaar, 1 gevoelig) en 6 zeldzame soorten. Opvallend is dat maar liefst vijf van de zes Utrechtse aandachtsoorten in de volkstuinen werden waargenomen, vaak in grotere aantallen, wat aantoont dat deze locaties significant bijdragen aan het behoud van de beleidssoorten. Buiten deze inventarisatie om zijn nog drie bijensoorten voor het eerst in Utrecht waargenomen: de heggenrankbij, de veenhommel (Rode Lijst: kwetsbaar), en de composietmaskerbij (zeer zeldzaam). Met deze nieuwe waarnemingen komt het totale aantal waargenomen bijensoorten binnen de gemeente Utrecht op 151, wat ruim een derde van alle Nederlandse bijensoorten is.

Figuur 5.11.1 Onderzochte locaties

Figuur 5.11.2 Mannetje heggenrankbij op heggenrank. Fotograaf: John Smit.

6. Groene leefomgeving: exoten

6.1 invasieve exoten

Invasieve exoten kunnen zowel planten als dieren zijn en zowel op het land als in het oppervlaktewater voorkomen. Exoten komen van nature niet in Nederland voor en zijn hier bewust of onbewust door menselijk handelen of ten gevolge van klimaatverandering beland. Wanneer exoten zich zeer snel uitbreiden en een bedreigen vormen voor natuur, landbouw of economie worden ze als invasief beschouwd. Voorbeelden van invasieve exoten zijn de Aziatische duizendknopen, de reuzenberenklauw en de Amerikaanse rivierkreeften. Invasieve exoten kunnen door verspreiding en vestiging in Nederland de inheemse soorten overwoekeren en daarmee de biodiversiteit bedreigen.

Het is niet te voorkomen dat invasieve exoten zich binnen onze gemeentegrens vestigen. Wel is het zeer onwenselijk dat ze schade aanrichten aan de biodiversiteit en onze ecosystemen. Vroegtijdig en actief ingrijpen is daarom noodzakelijk om verspreiding en eventuele schade te voorkomen en te beperken. De bestrijding van invasieve exotische planten behoort tot de reguliere werkzaamheden in groen- en wateronderhoud van de gemeente Utrecht. De bestrijding van invasieve exoten in het water is een gedeelde verantwoordelijkheid van het ministerie van LVVN en I&W, de waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) en gemeenten. Dit is afhankelijk van de beheersituatie en de soort. Ook de provincie Utrecht heeft een belangrijke rol om de verspreiding en vestiging van nieuwe invasieve exoten tegen te gaan.

Land
We gebruiken sinds 1992 geen chemische bestrijdingsmiddelen meer in de openbare ruimte van de gemeente Utrecht. We bestrijden een aantal invasieve exoten op land op andere wijze:

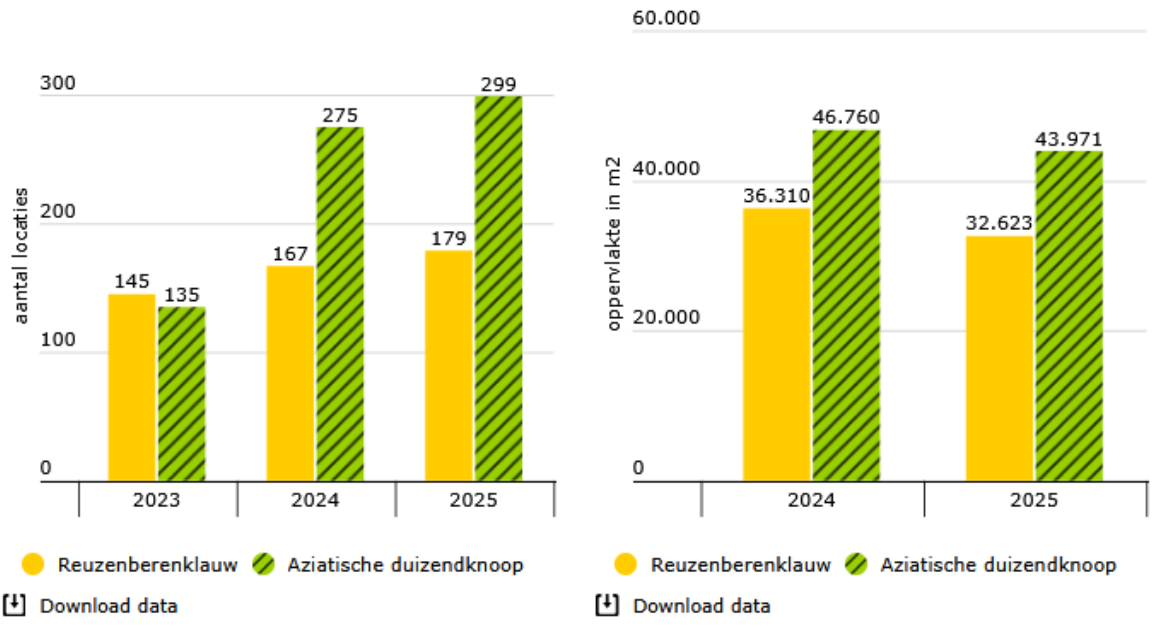
- De Japanse Sachalinse en Boheemse duizendknopen bestrijden we omdat deze soorten extreem invasief zijn. De Aziatische duizendknopen verspreiden zich met name door menselijk handelen. Locaties waar Aziatische duizendknopen voorkomen worden van april tot en met september, afhankelijk van de groeilocatie, een aantal keer gemaaid om deze planten uit te putten en de populatie te beheersen.

- De reuzenberenklauw bestrijden we omdat deze gezondheidsklachten voor mensen kan opleveren. Daarnaast is de reuzenberenklauw opgenomen in de Europese verordening ‘Invasieve Uitheemse soorten’. Dit betekent dat we de soort actief moeten bestrijden. De reuzenberenklauw verspreidt zich door verwaaiend zaad. We maaien de reuzenberenklauw daarom tweemaal per jaar, als deze in bloei komt. Hierdoor voorkomen we zaadvorming en verdere verspreiding.

Japanse duizendknoop, Fallopia japonica, Saxifraga - fotograaf: Peter Meininger

Figuur 6.1.1 aantal locaties en oppervlakte van Berenklauw en Aziatische duizenknoop

Bron: gemeente Utrecht

De groeilocaties van invasieve exoten zijn vastgelegd op kaarten. Deze kaarten worden gedurende het groeiseizoen continu geactualiseerd, waarbij ook nieuw ontdekte locaties worden toegevoegd. In 2024 is een belangrijke inhaalslag gemaakt om de verspreiding van invasieve soorten binnen de gemeente nauwkeuriger in beeld te brengen. In 2025 is deze nieuwe werkwijze verder doorgezet en verfijnd.

Dit heeft geleid tot een toename van het aantal geregistreerde groeilocaties. Het aantal locaties waar reuzenberenklauw voorkomt is gestegen naar 179 locaties. (167 locaties in 2024) Voor de Aziatische duizendknoop zijn in totaal 299 locaties (275 locaties in 2024) vastgelegd. Deze toename is het gevolg van de verbeterde en nauwkeurigere registratiemethode, die beter inzicht geeft in waar deze invasieve exoten zich daadwerkelijk bevinden in de stad.

Dankzij de actualisatie van onze gegevens en de nieuwe werkwijze kunnen we gerichter blijven werken aan het beheersen en beperken van de impact van invasieve exoten binnen onze gemeente.

Oppervlaktewater
Wat betreft de bestrijding van invasieve exoten in het oppervlaktewater werkt de gemeente intensief samen met het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (hierna HDSR). Dit doen we onder andere vanuit het Programma Gezond Water. Met dit programma voeren we tot en met 2028 in de hele stad verschillende maatregelen uit om de waterkwaliteit te verbeteren. Onderdeel hiervan zijn ook maatregelen voor bestrijding van de invasieve exotische waterplanten. Deze woekerende waterplanten zijn niet alleen een bedreiging voor de biodiversiteit in het water, maar kan ook nadelig zijn voor de aan- en afvoer van water. Op de volgende locaties is in 2025 de bestrijding van invasieve exotische waterplanten in het water uitgevoerd:

- In de Wijk de Tol en de Richard Wagnerlaan in Leidsche Rijn is de invasieve exoot ongelijkbladig vederkruid verwijderd. In totaal is hiermee 6 hectare watergang schoongemaakt van invasieve exotische waterplanten. Hierbij is extra aandacht besteed aan het verwijderen van achterbleven plantenresten, dit om te voorkomen dat deze weer uitgroeien. De komende jaren vindt hier actief nazorg plaats om hergroei te verwijderen.

- De waterwaaier (Cabomba) is een andere invasieve exoot die eerder is aangetroffen in het oppervlaktewater in de Minstroom en bij de Zilveren schaats. HDSR heeft de waterwaaier in 2022 verwijderd en voert hier nog nazorg uit. Vooralsnog is er geen nieuwe groei ontdekt en daarmee lijkt deze bestrijding succesvol geweest.

- In onze wateren komen meerdere soorten uitheemse rivierkreeften voor, waaronder rode Amerikaanse rivierkreeft en de geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft. Deze zijn over het algemeen zeer invasief. Zoetwaterkreeften kunnen het ecologisch evenwicht in het water verstoren doordat de kreeft waterplanten opeet en de grond omwoelt. Gevolg hiervan is een troebel water zonder begroeiing. Naar een effectieve bestrijding doen HDSR en de provincie onderzoek. De gemeente Utrecht volgt het onderzoek van deze partijen. In 2025 hebben wij een pilot gedaan met een zogenaamde *Cray-bar* om rivierkreeften te verwijderen uit een poel in Amelisweerd ter bescherming van de kamsalamander. Dit heeft helaas niet geleid tot volledige verwijdering. Tot op heden is er landelijk geen effectieve bestrijding van deze rivierkreeften voor handen.

7. Dierenwelzijn

7.1 Inleiding

Uitgangspunten dierenwelzijnsbeleid

Het dierenwelzijnsbeleid is in 2019 vastgelegd in de nota Dierenwelzijn.
Voor het dierenwelzijnsbeleid zijn er twee uitgangspunten:

- We continueren de inzet van maatregelen aan het begin van de keten bij bouwen, wonen, openbare ruimte en infrastructuur.

- De focus van het dierenwelzijnsbeleid van de gemeente ligt op datgene waar de gemeente controle of invloed op heeft. Daar waar de gemeente geen maatregelen kan nemen of beïnvloedingsmogelijkheden heeft, maar wel zaken wil veranderen of verschil denkt te kunnen maken, gaan we in gesprek.

Gevonden hulpbehoevende dieren

Gemeenten hebben de wettelijke taak om gevonden hulpbehoevende gehouden dieren op te vangen. Utrecht kiest ervoor om opvang en vervoer van alle hulpbehoevende dieren uit de gemeente Utrecht - zowel wilde als gehouden dieren – structureel te regelen met een organisatie die al een sterke rol heeft in deze activiteit. Momenteel heeft de gemeente een contract met de Dierenbescherming en zijn ketenpartners. Naast het organiseren van vervoer en opvang, geeft de Dierenbescherming ook advies bij specifieke dierenwelzijnsvragen vanuit de gemeente. Het contract loopt tot en met 31 december 2028. Dit contract zorgt voor de continuïteit in vervoer en opvang van gevonden dieren.

De Dierenbescherming werkt samen met:

- Stichts Asyl voor Dieren voor opvang van honden en katten;

- Dierenambulance Utrecht voor het vervoer van dieren en waar mogelijk advies en hulp bij gevonden dieren;

- Vogelopvang Utrecht voor de opvang van wilde vogels;

- Dierenbeschermingscentrum Amersfoort voor de opvang van tamme konijnen en knaagdieren.

- Stichting Snorhaar voor de opvang van wilde zoogdieren

Wilde dieren

De gemeente heeft de bevoegdheid om de jacht in te zetten en gebruikt deze uitsluitend om de balans in de faunapopulatie te herstellen (teveel dieren die anders uithongeren of andere soorten verdrijven), bij zieke of gewonde dieren en/of wanneer dieren een gevaar voor mensen vormen (bijv. voor de volksgezondheid). We beschouwen de jacht als laatste redmiddel. In 2025 was afschot niet nodig en is er geen jacht uitgevoerd.

De gemeente heeft de mogelijkheid om visrecht uit te geven. Sportvisserij heeft bij het vangen nadelige invloed op het welzijn van de vissen. Daarom wil de gemeente Utrecht het aantal viswateren in de stad niet verder uitbreiden. De huidige overeenkomst voor verhuur van viswater loopt 31 december 2027 af. In 2025 zijn we gestart met de voorbereiding voor gesprekken over de nieuwe overeenkomst.

Kinderboerderijen en dierenweides

In steedes en bij dierenweides kunnen kinderen en volwassenen kennismaken met dieren. In Utrecht worden natuur- en milieueducatieactiviteiten ingevuld door de stichting Utrecht Natuurlijk. Deze stichting krijgt de ruimte om dieren selectief te fokken om daarmee de educatiedoeleinden van de steedes te kunnen waarmaken. Utrecht Natuurlijk biedt leskisten aan voor scholen en organiseert lessen voor kinderen van alle leeftijden op hun steedes. Hier leren kinderen meer over natuur, milieu en duurzaamheid. In het jaarverslag van Utrecht Natuurlijk rapporteren zij over al hun activiteiten. Zodra het jaarverslag van 2025 beschikbaar is, staat het op deze website.

De dierenweides in Utrecht worden meestal beheerd door bewoners die zich hebben georganiseerd in een stichting of vereniging. In de Nadere regel subsidie dierenweides gemeente Utrecht staan dierenwelzijnseisen waar de subsidieontvanger zich aan moet houden. Onder andere staat hierin dat bij het houden van dieren op dierenweides het dierenwelzijn centraal moet staan; dat de dieren passende/dagelijkse verzorging en huisvesting moeten krijgen én dat de dieren dagelijks gecontroleerd moeten worden op afwijkende gezondheid en er tijdig een dierenarts ingeschakeld moet worden.

Verder is de gemeente in 2025 in gesprek gegaan met vergunningaanvragers voor evenementen die dieren wilden inzetten. Dit jaar zijn er 6 evenementen met dieren geweest. Dit is er 1 meer dan vorig jaar, er is een extra Sinterklaasintocht met paard georganiseerd. Bij drie Sinterklaasintochten zijn paarden ingezet. Daarnaast zijn bij het jaarlijks terugkerende Elfia op Haarzuilens (paarden), het Diergeneeskunde Outdoor Event (DOE, paarden, honden, schapen, fretten, ezels en koeien) en de Kerstlichtjestocht (3 schapen en een ezel) dieren ingezet. Het DOE besteedt zoals elk jaar veel aandacht aan dierenwelzijn en we hebben tips voor het welzijn van de schapen en ezel gegeven aan de organisatoren van de Kerstlichtjestocht.

Links naar de meest recente jaarverslagen

- Dierenasyl. Het jaarverslag van de Stichting Stichts Asyl betreft alleen een financieel verslag: https://www.dierenasielutrecht.nl/ANBI

- Dierenbescherming. Het jaarverslag is die van de landelijke vereniging Dierenbescherming: https://www.dierenbescherming.nl/over-ons/jaarverslag

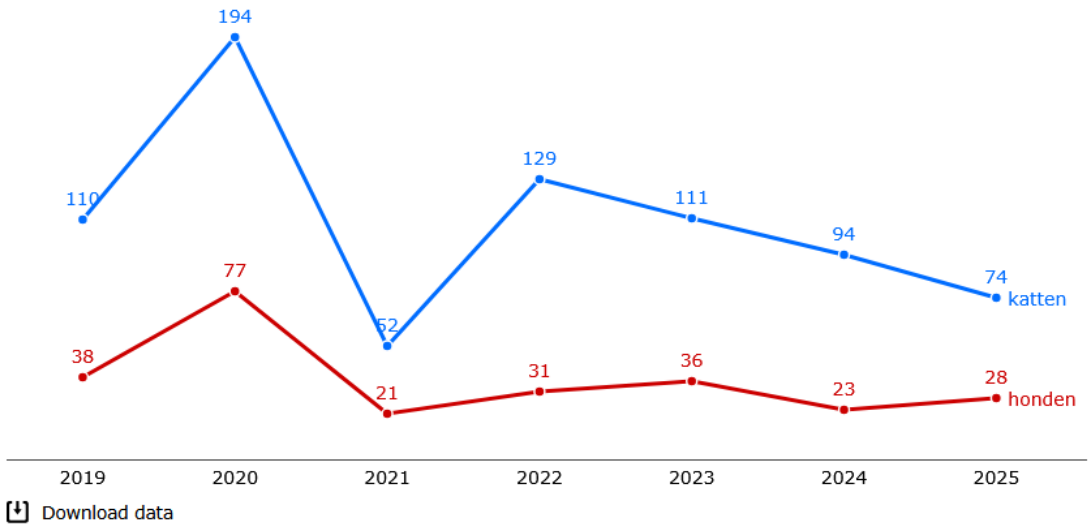
- Vogelopvang. www.vogelopvangutrecht.nl/anbi/

- Dierenambulance. https://www.dierenambulanceutrecht.nl/over-ons/feiten-en-cijfers/

- Stichting Snorhaar. Het beleid van Stichting Snorhaar is hier te lezen. Zij maken geen jaarverslag.

7.2 Opvang honden en katten

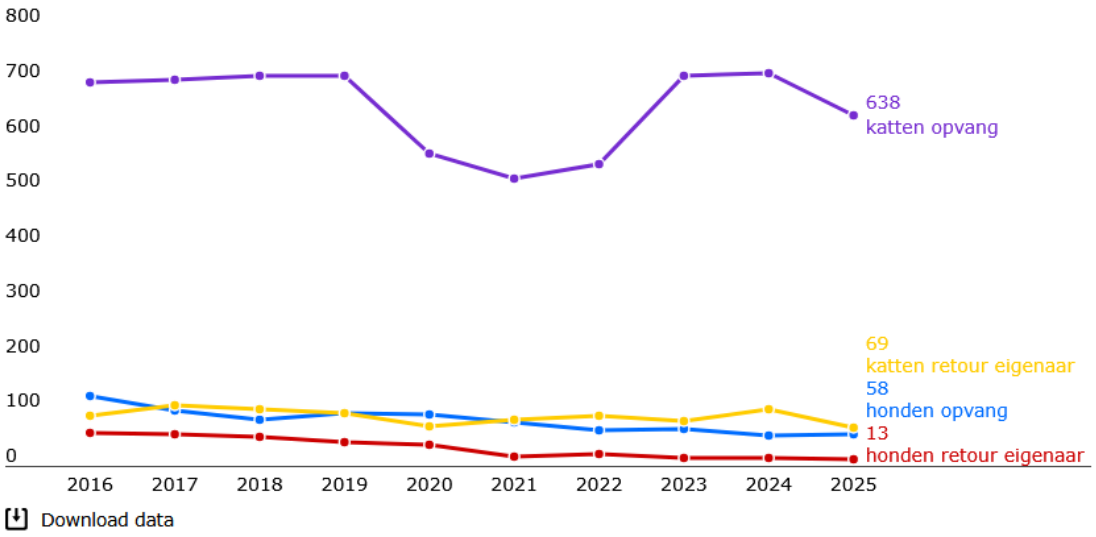
Figuur 7.2.1 honden en katten waarvan afstand is gedaan

Bron: Dierenasiel Utrecht en Dierenbeschermingscentrum Amersfoort

Naast zwerfhonden en -katten komen er ook honden en katten binnen waarvan door de eigenaren afstand is gedaan. In 2025 is van 28 honden afstand gedaan door de eigenaar (33% van het totaal aantal binnengekomen honden) en van 74 katten (10% van het totaal aantal binnengekomen katten). Dit is voor katten een daling ten opzichte van vorig jaar (94 katten) en voor honden een stijging 23 honden).

Figuur 7.2.2 opvang honden en katten

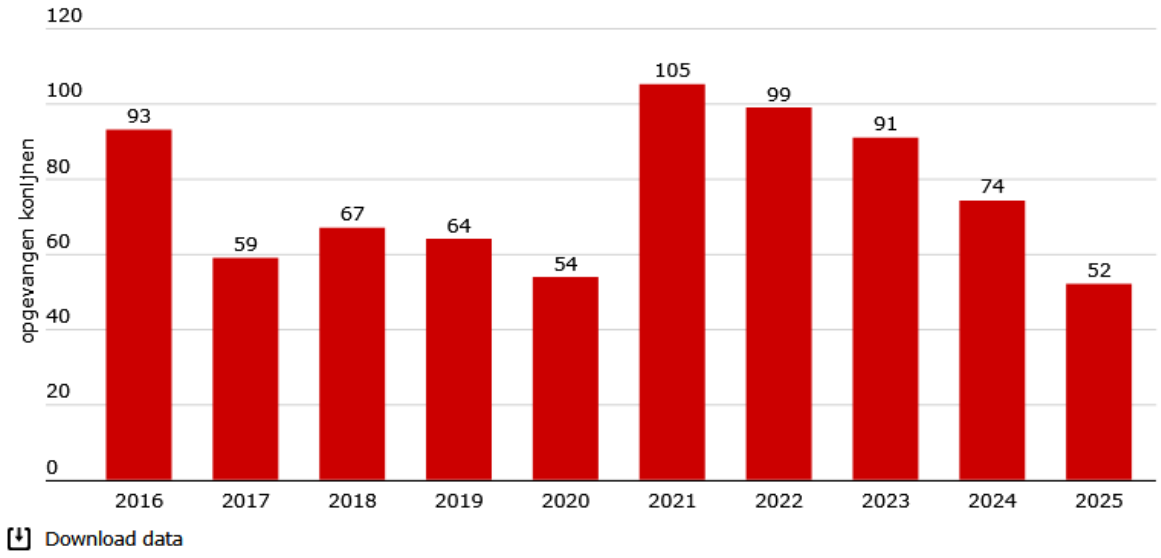

Bron: Dierenasiel Utrecht en Dierenbeschermingscentrum Amersfoort

Het aantal zwerfhonden daalt al jaren, maar het aantal zwerfkatten is weer aan het stijgen sinds corona. Begin 2025 hebben we samen met de G4 steden een lobbybrief gestuurd naar het ministerie van LNV. Hierin vragen we onder andere aandacht voor de chipplicht voor katten. Als mensen afstand doen van hun dieren betalen ze afstandskosten aan het Dierenasiel. Ook in 2025 hebben we gecommuniceerd over de bewuste aanschaf van honden en katten. We doen dit via de Dierenbescherming en ook via het keurmerk voor winkels.

7.3 Opvang konijnen

Figuur 7.3.1 het aantal opgevangen konijnen

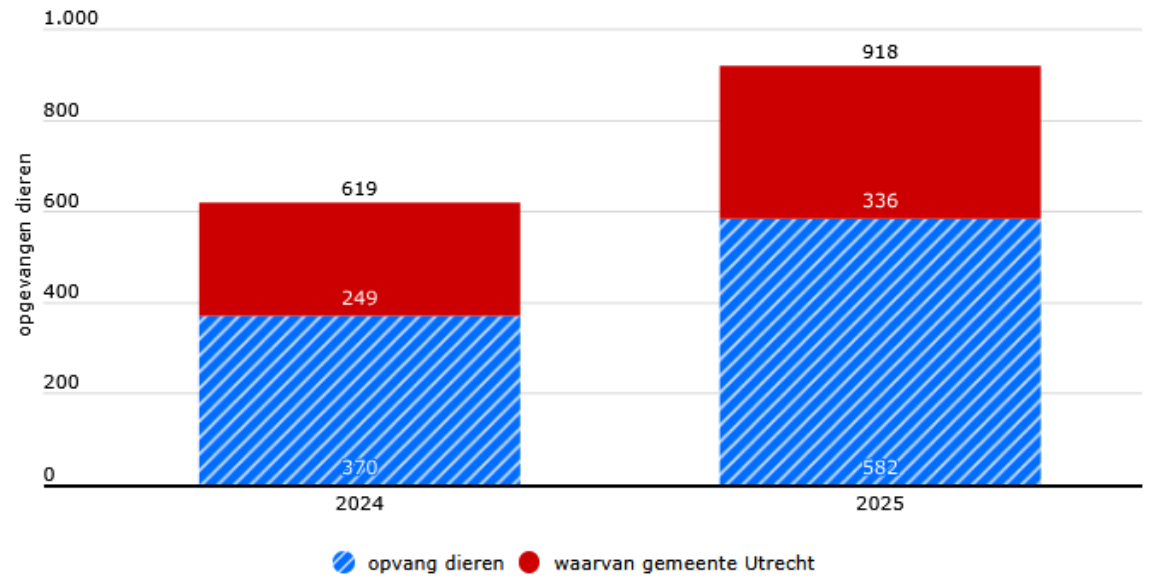

Bron: Dierenbeschermingscentrum Amersfoort

Van de 52 opgevangen konijnen waren er 25 (48%) waarvan door de eigenaren afstand is gedaan. Daarnaast zijn er nog 6 andere knaagdieren opgevangen, 2 (33%) hiervan waren afstandsdieren. Van de konijnen zijn er 4 terug naar de oorspronkelijke eigenaar gegaan, van de andere knaagdieren geen.

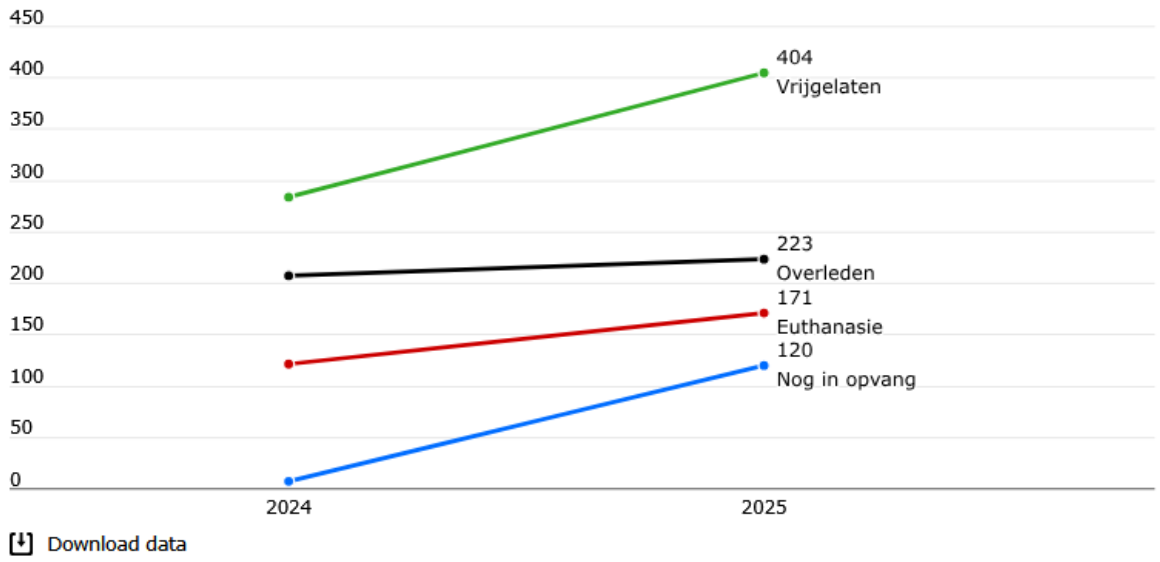
7.4 Opvang wilde zoogdieren

Figuur 7.4.1 Aantal opgevangen dieren door stichting Snorhaar

Bron: Stichting Snorhaar Utrecht

Figuur 7.4.2 Wat gebeurde er met het totaal aan dieren:

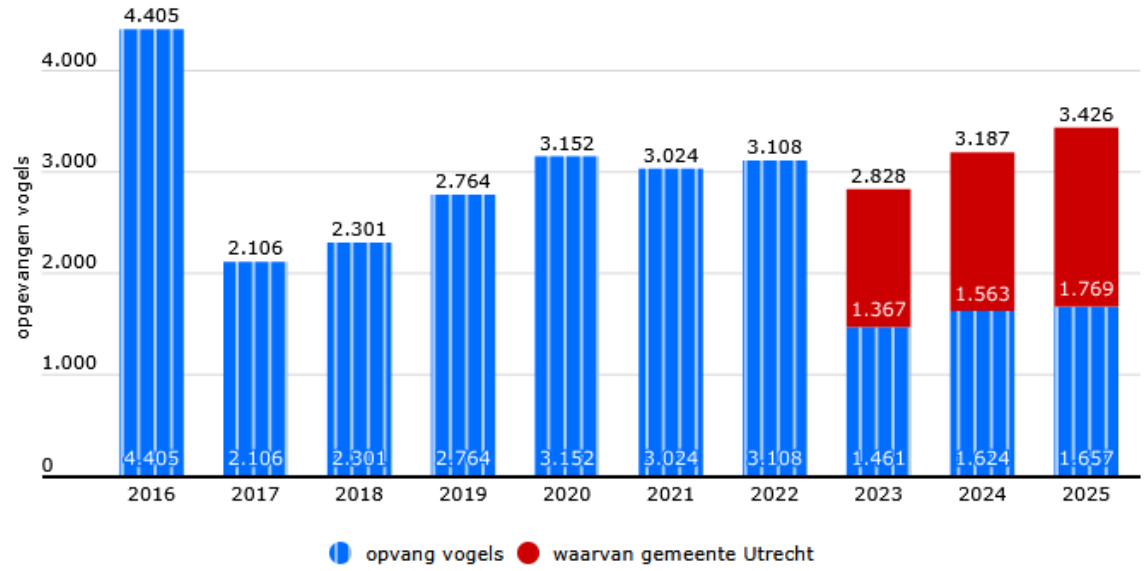

Bron: Stichting Snorhaar Utrecht

In totaal ving Stichting Snorhaar in 2025 918 dieren op. Bijna 90% van de dieren betroffen egels. Daarnaast zijn er hazen, wilde konijnen en eekhoorns opgevangen. Het grootste deel van de dieren kwam uit gemeente Utrecht. We werken samen Stichting Snorhaar en vragen aan andere gemeenten om ook bij te dragen aan de opvang van wilde zoogdieren.

7.5 Vogelopvang

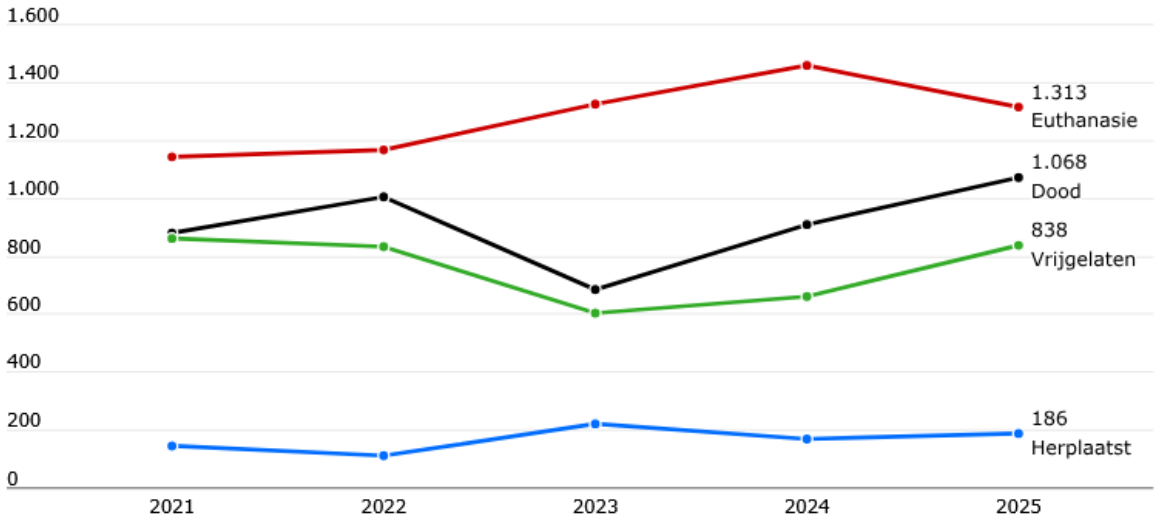
Figuur 7.5.1 het aantal opgevangen vogels in de provincie en de gemeente Utrecht

Download data

Bron: vogelopvang Utrecht

Figuur 7.5.2 de bestemming van opgevangen vogels

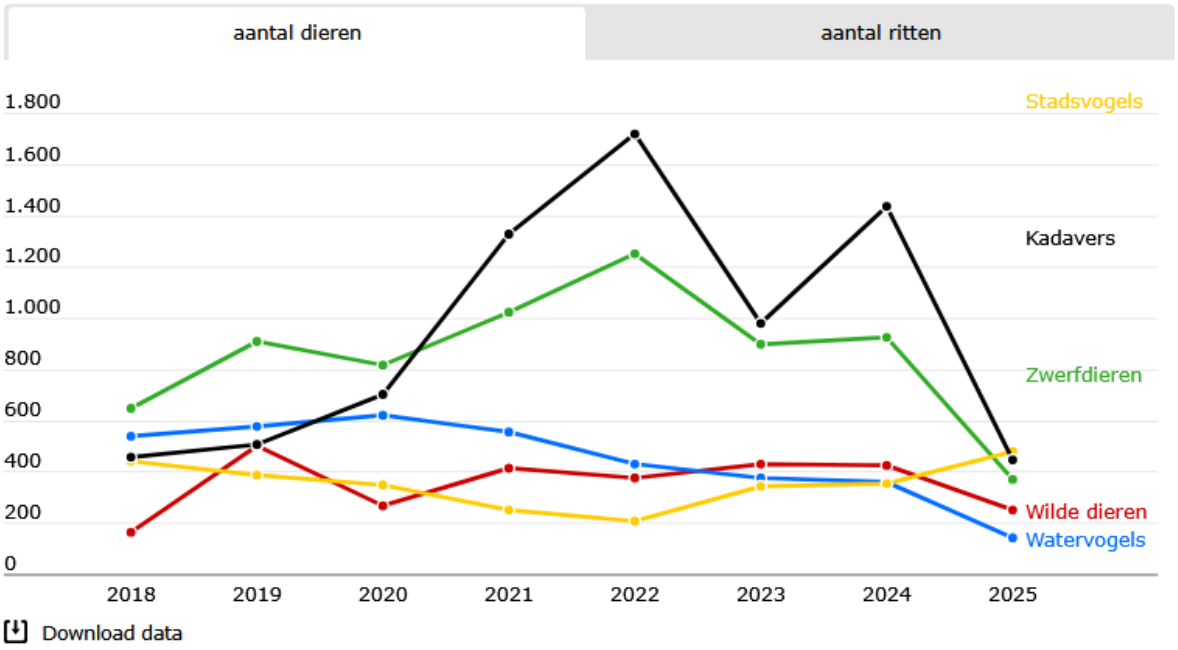
Download data

Bron: Vogelopvang Utrecht

De opgevangen wilde vogels, totaal 3.426, bestonden voor 46% uit duiven, 8% eenden en ganzen, 5% merels en 42% overige vogels. Vanaf 2023 rapporteren we welk aandeel van de opgevangen vogels uit de gemeente Utrecht komen en welk deel uit andere gemeenten in Nederland. In 2025 kwam net iets meer dan de helft uit de gemeente Utrecht. De gemeenten waar na Utrecht de meeste dieren vandaan kwamen, waren: Houten, Utrechtse Heuvelrug, Zeist, De Bilt, Nieuwegein en Wijk bij Duurstede. De gemeenten IJsselstein, Nieuwegein en Houten dragen bij aan de kosten. Wanneer vogels zodanig ziek en gewond zijn, dat de dierenarts verwacht dat ze niet meer beter kunnen worden, worden deze geëuthanaseerd.

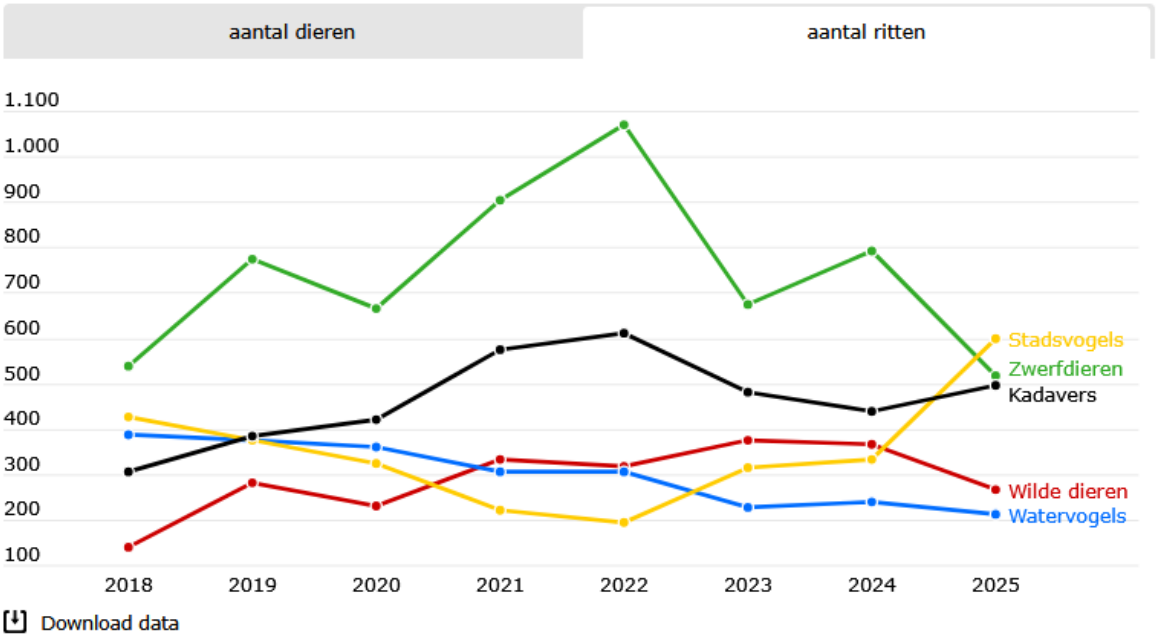
7.6 Dierenambulance

Figuur 7.6.1-a het aantal opgevangen dieren door de Dierenambulance

Bron: Dierenambulance

Figuur 7.6.1-b het aantal ritten door de Dierenambulance

Bron: Dierenambulance

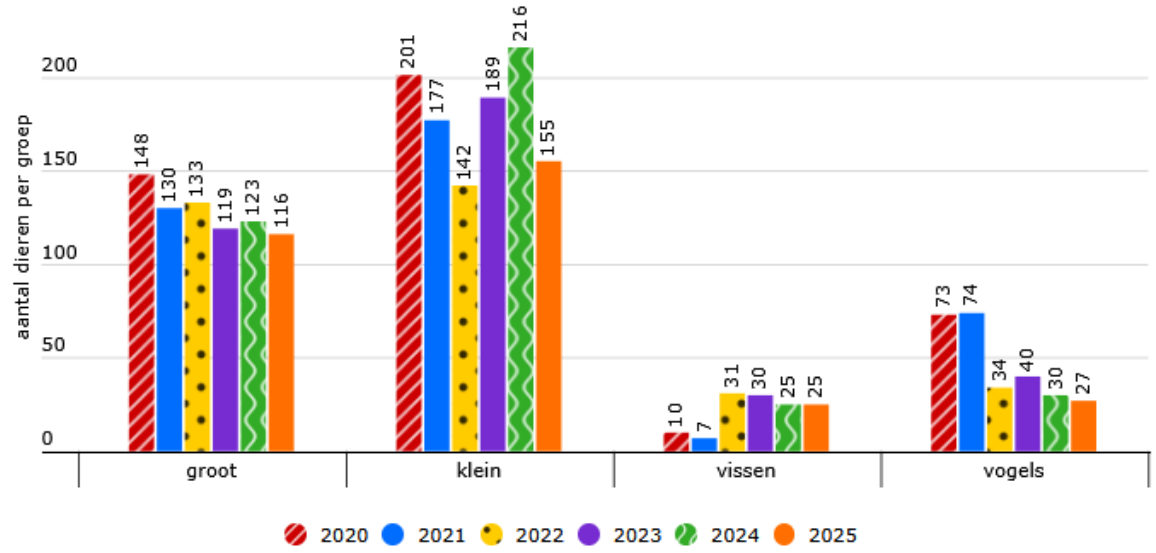
De Dierenambulance Utrecht (DAU) verzorgt het vervoer en de verzorging (eerste hulp) aan hulpbehoevende of zwerfdieren, gewonde en zieke dieren. De activiteiten van DAU zijn:

- EHBO verlenen aan gewonde/zieke dieren;
- vervoer van gewonde/zieke dieren naar een dierenarts;
- vervoer van wilde dieren naar bevoegde opvangcentra voor herstel;
- vervoer zwerfdieren naar het asiel;
- vangacties (ver)wilde(rde) katten;
- zorg voor overleden huisdier
- informeren/doorverwijzen publiek naar juiste instantie(s).

Daarnaast kunnen particulieren een beroep doen op DAU. De dierenambulance kan een ziek dier tegen vergoeding vervoeren naar de medische hulp. De Dierenambulance vervult een belangrijke rol in het voorlichten van inwoners. In 2025 hebben zij 17.178 telefonische hulp- en adviesvragen beantwoord, ongeveer even veel als vorig jaar. Zoals elk jaar zijn duiven en meeuwen de grootste groep vogels die zijn opgevangen. Het aantal vervoerde en opgevangen kadavers en zwerfdieren is lager dan voorgaande jaren. Dat komt doordat de Dierenambulance is gaan werken met een nieuw rittenadministratiesysteem. Hierdoor zijn in 2025 niet alle ritten en dieren goed geregistreerd. We verwachten dat over 2026 weer volledige cijfers hebben en kunnen rapporteren.

7.7 Dieren in Steedes

Figuur 7.7.1 aantal dieren per groep 2020 - 2025

Download data

Bron: Stichting Utrecht Natuurlijk
Kleine dieren zijn: cavia's, ganzen, gerbils, katten, kippen, konijnen, tamme ratten en sprinkhanen.
Grote dieren zijn: ezels, geiten, koeien, pony's, schapen en varkens.

In totaal zijn er 323 dieren (394 in 2024) op de Steedes aanwezig. Op de Griftsteede en Hoge Woerd zijn er veel minder sprinkhanen, waardoor het aantal kleine dieren is gedaald. Ook zijn er een aantal schapen verkocht.
Alle kinderboerderijen van Utrecht Natuurlijk voldoen aan het keurmerk kinderboerderijen zoals dat wordt gehanteerd door de Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland (VSKBN). Ook voldoen ze aan de richtlijnen voor gezelschapshuisdieren, die worden omschreven in de huisdierbijsluiters van het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren. Daarnaast geven ze educatieve activiteiten, lessen en onderwijsondersteuning voor scholen op het gebied van o.a. dierenwelzijn zoals beschreven in de Nadere regel subsidie natuur- en milieucommunicatie en -educatie 2024 – 2029 gemeente Utrecht.

8. Duurzaamheid vervoer

8.1 Inleiding

De Utrechtse straat en stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar voor iedereen
Door onder andere de omgeving en de voorzieningen is Utrecht een aantrekkelijke plek om te wonen, werken en verblijven. We willen graag dat iedereen gezond en prettig kan wonen en werken in de groeiende stad. We werken daarom toe naar een tienminutenstad met voorzieningen op korte afstand van waar mensen wonen. De duurzaamste kilometer is een niet met voertuig gereden kilometer. Thuiswerken is gewoner geworden. Minder ver reizen betekent dat we makkelijker lopend of fietsend naar onze bestemming kunnen. En omdat voorzieningen lopend of met de fiets makkelijker bereikbaar zijn, bewegen we meer. De fiets is de meest gebruikte vervoerwijze voor verplaatsingen binnen Utrecht (44%), gevolgd door lopen (33%).

Voorrang aan schone manieren van vervoer die weinig ruimte innemen
Als verplaatsen nodig is, dan geven we in Utrecht voorrang aan schone manieren van vervoer die weinig ruimte innemen: lopen, fietsen, openbaar vervoer en deelvervoer. We maken de openbare ruimte aantrekkelijker door parkeerplekken op straat op te heffen en door de wegen anders in te richten. We bieden autoparkeerplekken aan de rand van de stad en fietsparkeerplekken in fietsenstallingen in de stad. De ruimte die ontstaat gebruiken we voor groen en lopen, fietsen, verblijven en spelen. Zo hebben we op de Kanaalstraat bredere en groenere stoepen en meer ruimte voor ontmoeting gemaakt. Duurzame vervoermiddelen zorgen ook voor minder geluidsoverlast, minder uitstoot, minder drukte en minder ongelukken. Het aantal verkeersslachtoffers is afgenomen. Waar we als stad naartoe willen groeien is goed zichtbaar na de herinrichting gericht op de fiets en voetganger van bijvoorbeeld de Amsterdamsestraatweg, de Jutfaseweg en de ontwikkeling van de doorfietsroutes.

Soms is het gebruiken van een eigen auto niet te vermijden, daarvoor stimuleren we elektrisch vervoer en verschillende vormen van deelmobiliteit. Bijvoorbeeld bij een van onze deelhubs waarvan we er nu 27 hebben. In het najaar van 2025 zijn we gestart met een proef waarbij gebruikers een deelauto op een andere plek kunnen achterlaten dan waar ze deze hebben opgehaald, dit noemen we free-floating deelauto's. Ook zijn er sinds augustus 2025 weer deelbakfietsen.

Schoon en slim goederenvervoer
Iedereen verdient schone lucht. Dit is belangrijk voor de gezondheid. Daarom nemen we maatregelen om de lucht in de stad schoner te maken (zie hoofdstuk lucht). In Utrecht hebben we al vele jaren een milieuzone. Deze geldt nu voor personenauto's en autobussen. Voor bestel- en vrachtauto's geldt in ditzelfde gebied sinds 1 januari 2025 de zero-emissiezone. Nieuwe bestel- en vrachtauto's mogen deze alleen in als ze geen schadelijke stoffen uitstoten. Daarnaast werken we aan efficiënt goederenvervoer, door slimme toegang en bundeling, om zo het aantal gereden kilometers in de stad te verminderen. Ook stimuleren we vervoer van goederen over het water en per vrachtfiets. Zo worden bouwprojecten in de binnenstad vaak beleverd met elektrische duwboten en gaat de bevoorrading van de horeca aan de Oudegracht met de elektrische 'bierboot'. Vanaf 2027 geldt de milieuzone voor de hele bebouwde kom van Utrecht en in 2030 wordt de hele bebouwde kom (mogelijk met uitzondering van enkele bedrijventerreinen) een zero-emissiezone voor bestel- en vrachtverkeer.

Laadpunten en netcongestie
De regionale netbeheerder Stedin en de nationale netbeheerder Tennet hebben in het najaar van 2022 gezegd dat er sprake is van netcongestie voor heel Utrecht voor grootverbruiksaansluitingen voor elektriciteit tot 2029. Dit betekent dat het verkrijgen van nieuwe zwaardere aansluitingen en/of het verzwaren van bestaande aansluitingen tot die tijd niet of zeer beperkt mogelijk is. Voor snelladers voor elektrische auto's zijn we afhankelijk van dergelijke zware aansluitingen. Het verschil tussen snelladen ten opzichte van langzaam laden is dat het vermogen bij snelladen direct nodig is: de klant staat immers te wachten op een volle batterij. Hierdoor zijn er weinig tot geen mogelijkheden om de laadsessie door te schuiven naar een moment waarop voldoende capaciteit beschikbaar is. Sinds

2022 zijn de vooruitzichten voor het net verder verslechterd, waardoor de mogelijkheden voor het aansluiten van reguliere laadpalen ook op termijn mogelijk beperkt worden. Dat zet de gewenste overgang naar emissieloos vervoer onder druk.

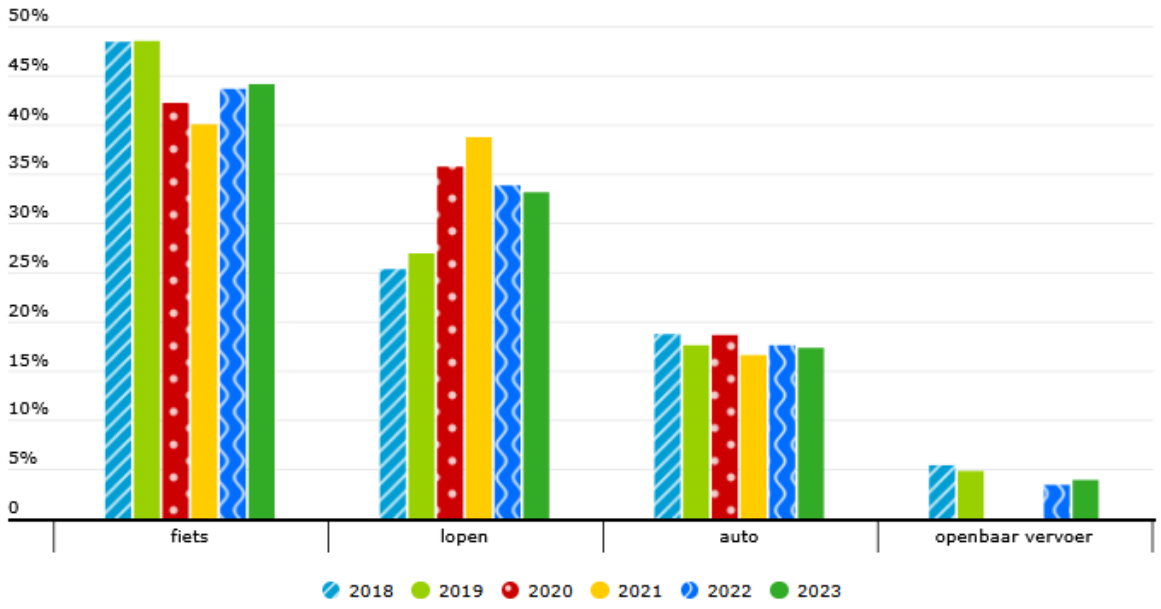
Slim gebruik van laadinfrastructuur biedt echter ook kansen voor het oplossen van netcongestie. Zo starten we samen met Stedin en de exploitanten van de gewone laadpalen het netbewust laden. Een laadsessie wordt dan doorgeschoven naar de nacht wanneer er voldoende ruimte op het net is. Ook werken we aan bi-directioneel laden, waarbij deelauto's ook stroom terug kunnen leveren en daarmee het net op de juiste momenten kunnen ondersteunen bij stroomtekort.

Schone manieren van openbaar vervoer
De vervoerder voor de openbaar vervoerconcessie 'Utrecht Binnen' heeft bij de start van de concessie medio december 2025 voor het grootste deel emissievrije voertuigen ingezet. Naast de inzet van zero-emissie bussen rijden de sneltrams op groene stroom. De bussen worden op de remise opgeladen en waar nodig onderweg bijgeladen. De gemeente zorgt dat de benodigde laadvoorzieningen in de openbare ruimte op een goede manier ingepast worden. De Provincie Utrecht heeft in de aanbesteding uitgevraagd dat het openbaar vervoer uiterlijk in 2028 met zero emissie materieel rijdt. Ook hier is het verkrijgen van voldoende netcapaciteit om de bussen op te laden een uitdaging.

Jaarlijks verschijnt in juni de Monitor Mobiliteitsplan waarin we meer cijfers en ontwikkelingen in de mobiliteit laten zien. In de meest recente Monitor Mobiliteitsplan 2025 staan de cijfers tot en met 2024.

8.2 Vervoerswijze bij verplaatsingen binnen de gemeente Utrecht

Figuur 8.2.1 aandeel per vervoerswijze bij verplaatsingen binnen de gemeente Utrecht

Bron: ODiN. CBS iov gemeente Utrecht

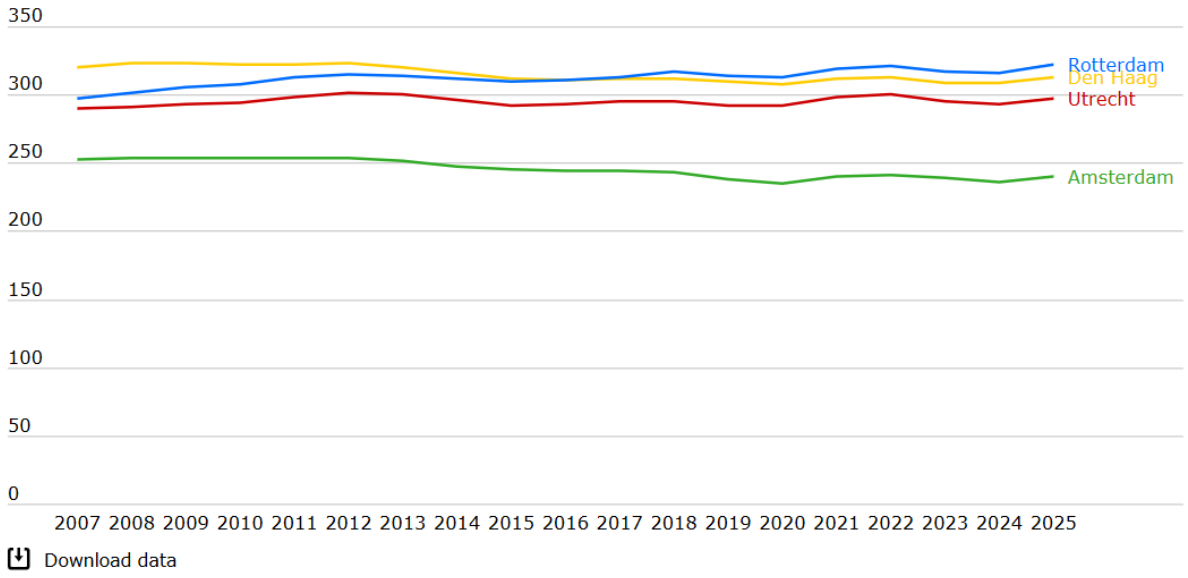
Cijfers over 2024 en 2025 zijn bij het opstellen van dit verslag helaas nog niet beschikbaar. Daarom werken we met de cijfers van 2023. Daaruit blijkt dat de fiets de meest gebruikte vervoerwijze (44%) voor verplaatsingen binnen Utrecht is. Het aandeel lopen is met 33% ook relatief groot. Vergeleken met 2018 en 2019 is in 2020 en 2021 - de coronajaren - een verschuiving te zien van fiets en openbaar vervoer, naar lopen. De coronamaatregelen hebben hier waarschijnlijk aan bijgedragen.

In 2023 zien we dat het aandeel fiets weer wat toeneemt en het aandeel lopen juist wat daalt. Dit neemt niet weg dat het aandeel lopen nog altijd flink hoger is dan voor corona en het aandeel fiets duidelijk lager. En, ondanks de groei van de stad, daalt het aandeel verplaatsingen met de auto licht (van 18% in 2022 naar 17% in 2023). Het aandeel verplaatsingen met het openbaar vervoer is in 2023 4%. Dat is een lichte toename ten opzichte van 2022 (3%), maar het blijft nog onder het niveau van voor corona (gemiddeld 5%).

De cijfers over openbaar vervoer in 2020 en 2021 zijn niet betrouwbaar vanwege te weinig waarnemingen. Ook waren er in 2020 en 2021 geen cijfers over het aandeel overige vervoerswijzen.

8.3 Personenauto's per 1.000 inwoners

Figuur 8.3.1 aantal personenauto's per 1.000 inwoners in de G4, 2007-2025

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

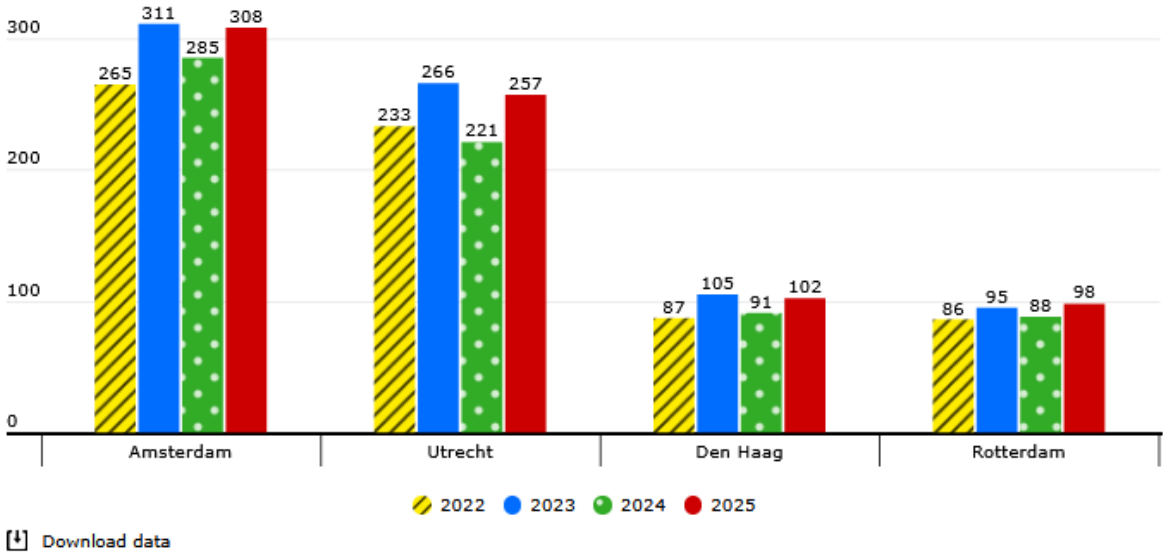
Het aantal in Utrecht geregistreerde personenauto's van particulieren per 1.000 inwoners was 297 op 1 januari 2025. Dat is een groei van 1,4% ten opzichte van 2024, na een daling sinds 2022. In de afgelopen 20 jaar fluctueert het aandeel tussen de 290 en 301 personenauto's op 1.000 inwoners.

In totaal bedroeg het aantal in de gemeente Utrecht geregistreerde particuliere personenauto's 111.813 op 1 januari 2025. Dat aantal is ten opzichte van 2024 met 2,1% toegenomen. Personenauto's op naam van rechtspersonen (bedrijven) zijn buiten beschouwing gelaten om vertekening van de cijfers door grote verhuur- en leasebedrijven te voorkomen.

In de andere G4-steden is het aantal personenauto's van particulieren per 1.000 inwoners ook toegenomen (Amsterdam +1,7%, Rotterdam +2,1%, Den Haag +2,2%). In Rotterdam (322) en in Den Haag (313) zijn er meer particuliere personenauto's per 1.000 inwoners geregistreerd dan in Utrecht (297). In Amsterdam is dat aantal juist lager (240). Het aantal personenauto's in Utrecht ligt onder het Nederlands gemiddelde (450 in 2025, 443 in 2024).

8.4 Deelmobiliteit vier grootste steden

Figuur 8.4.1 aantal deelauto's per 100.000 inwoners*, 2022-2025

Bron: CROW - Kennisplatform Verkeer en Vervoer

In 2025 waren er in Utrecht 257 deelauto's per 100.000 inwoners. Dit zijn door marktpartijen aangeboden deelauto's. Hiermee staat Utrecht op de tweede plek van Nederland, na Amsterdam. Het aantal nam in 2025 weer toe (+16%) na één voorgaand jaar met een daling. Ook in Amsterdam (+8%), Rotterdam (+11%) en Den Haag (+12%) nam het aantal deelauto's per 100.000 inwoners in 2025 toe.

Gekoppeld aan deze ontwikkeling zien we ook een groei in het absolute aantal door marktpartijen aangeboden deelauto's in Utrecht van 826 in 2024 naar 960 in 2025. Het aantal deelauto's is bijna op het niveau van 2023 (977).

Het aantal elektrische deelfietsen is in 2025 gelijk gebleven. Net als in 2024 waren er 1.000 elektrische deelfietsen, het maximaal toegestane aantal volgens het voertuigplafond in de gemeentelijke regelgeving. Deelbakfietsen worden sinds de zomer van 2025 weer aangeboden na de overname van de failliete deelbakfietsaanbieder Cargoroo door MoBi.

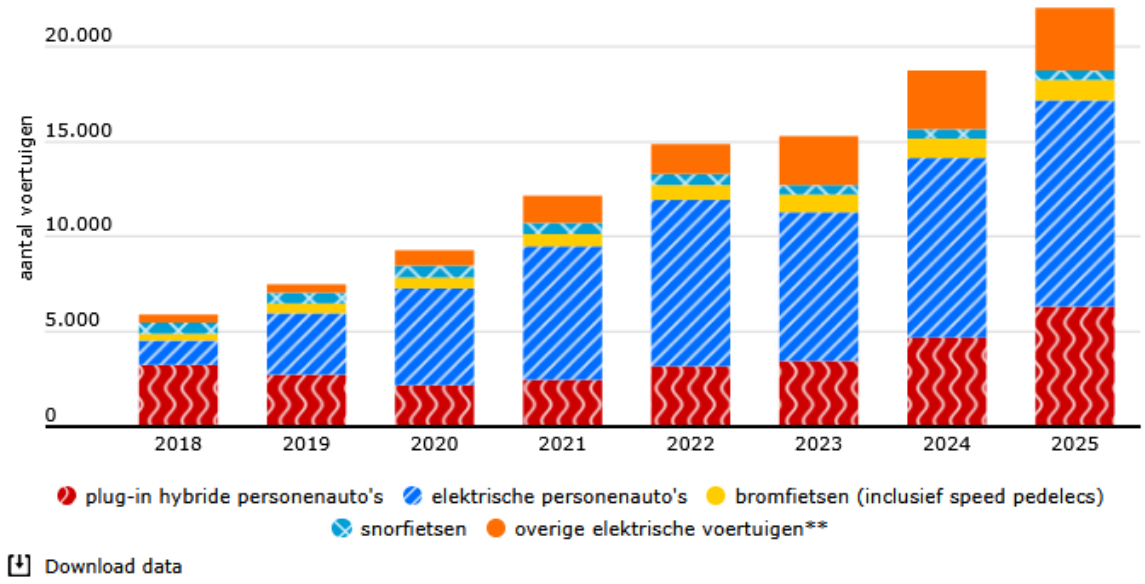
Over de gehele linie zien we net als in 2024 dat aanwezige modaliteiten intensiever gebruikt werden dan voorgaande jaren.

We realiseerden zes nieuwe stationshubs in 2025. Hiermee waren er eind 2025 in totaal 27 buurt-, wijk- en stationshubs (zie hier een kaart met alle buurt- en wijkhubs).

** Door een nieuwe meetmethode zijn de cijfers over 2022 niet vergelijkbaar met eerdere jaren. Particuliere (peer-to-peer) deelauto's met fysieke sleuteloverdracht zitten niet meer in het onderzoek. Particuliere 'keyless' deelauto's (die te openen zijn via een app) zijn nog wel deel van het onderzoek. Verder maken zakelijke deelauto's niet langer deel uit van het onderzoek, omdat de auto's niet algemeen publiekelijk beschikbaar zijn. Utrecht heeft een relatief groot aantal peer-to-peer-deelauto's.*

8.5 Elektrische motorvoertuigen

Figuur 8.5.1 aantal elektrische motorvoertuigen* in Utrecht naar soort, 2018-2025

Bron: Rijksdienst voor Ondernemend (RVO) Nederland (via Klimaatmonitor)
* Het betreft elektrische voertuigen die in Utrecht geregistreerd staan. Decembercijfers
** Overige elektrische voertuigen zijn elektrische bedrijfsauto's, bussen, motorfietsen en vierwielige light voertuigen (quadricycle en microcar)

In december 2025 staan in Utrecht 22.030 elektrische motorvoertuigen geregistreerd (incl. plug-in hybride). Belangrijk daarbij te noemen is dat een onbekend deel van de leaseauto's waarin Utrechters rijden, geregistreerd staat in een andere gemeente. In 2025 is het geregistreerd aantal elektrische motorvoertuigen in Utrecht met bijna 3.300 toegenomen (18.704 in december 2024). De toename zit vooral in de plug-in hybride personenauto’s (+1.632) en elektrische personenauto’s (+1.450).

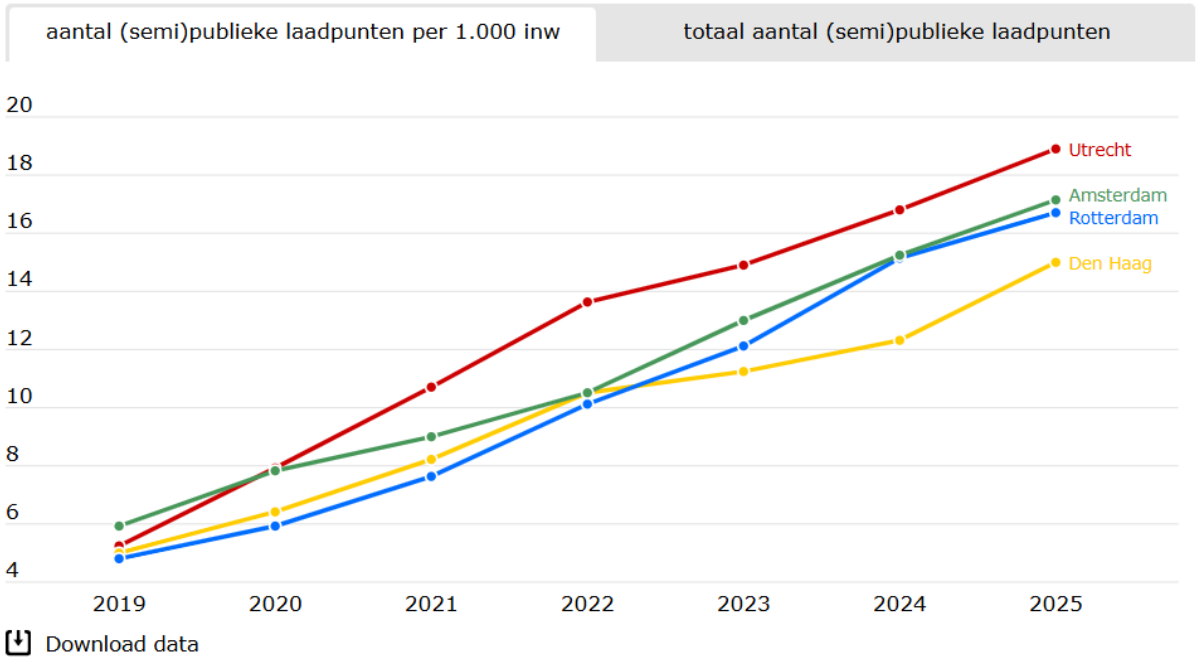
In december 2025 bestaat ongeveer de helft van de elektrische voertuigen uit elektrische personenauto's. Van de elektrische motorvoertuigen zoals in figuur 8.5.1 gepresenteerd, groeide het aantal elektrische personenauto's sinds december 2018 het sterkst. Het zijn er nu bijna 9 keer zoveel als in 2018. In 2023 was er een dip in het aantal elektrische personenauto’s te zien, te verklaren door het vertrek uit Utrecht van een leasemaatschappij of een ander bedrijf met veel elektrische auto’s in bezit.

Het aantal plug-in-hybride personenauto’s (met zowel een elektro- als een verbrandingsmotor) nam tussen 2016 en 2020 af. Sinds 2021 neemt dit aantal weer toe. In 2024 gaat het om 4.612 plug-in-hybride personenauto’s en in 2025 zijn het er 6.244 (+35%).

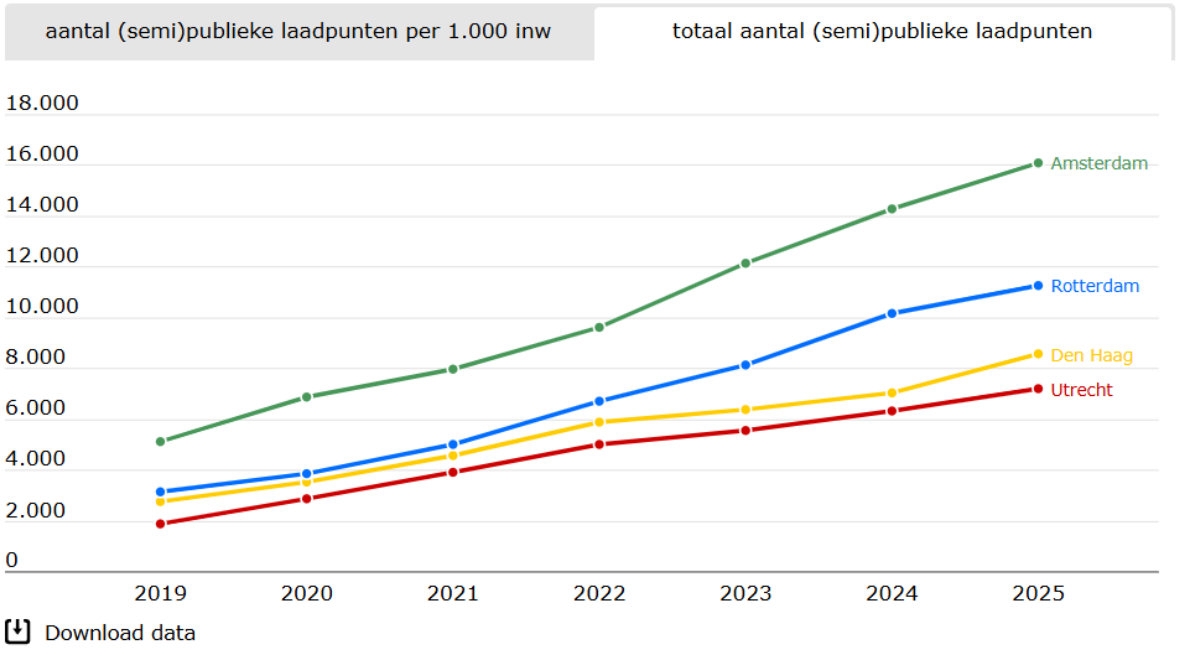
Het aantal snorfietsen daalde net als in 2023 en 2024. In december 2025 waren het er 488, dat is 7% minder dan in 2024 (523). Vergeleken met december 2022 waren het er 19% minder. De helmplicht kan hierin een rol hebben gespeeld. Het aantal bromfietsen (excl. speedpedelecs) neemt de laatste jaren juist toe. In december 2025 zijn het er 480, dat zijn er 185 meer dan in december 2022 (+63%). Ook het aantal speedpedelecs neemt toe, vergeleken met december 2022 zijn het er nu 124 meer (+26%).

8.6 Laadpunten elektrisch vervoer

Figuur 8.6.1 aantal (semi) publieke laadpunten in de G4

Peildatum: decembercijfer van betreffende jaar. Bron: Klimaatmonitor, gemeente Utrecht

Peildatum: decembercijfer van betreffende jaar. Bron: Klimaatmonitor, gemeente Utrecht

De gemeente is verantwoordelijk voor de publieke laadpunten in de openbare ruimte. Het afgelopen jaar kwamen er 580 publieke laadpunten bij. In december 2025 waren in Utrecht 4.802 publieke laadpunten (2024: 4.222). Dat is een groei van 14%. De gemeente plaatst een nieuwe openbare laadpaal (met twee laadpunten) zodra die nodig is. Dat wordt bepaald op basis van hoe vaak de

bestaande laadpalen gebruikt worden. De beschikbaarheid van laadpalen is over heel de stad op voldoende niveau.

Het aantal semipublieke laadpunten groeide van december 2024 naar december 2025 met 13% tot 2.361. Dit zijn laadpunten op publiekstoegankelijk laadpalen in parkeergarages en bij bedrijven.

Het totaal van publieke en semipublieke oplaadpunten in Utrecht is qua aantal lager dan in de rest van de G4, maar relatief het hoogst. In de gemeente Utrecht zijn er 18,9 laadpunten per 1.000 inwoners. Voor de andere steden is dit als volgt: Amsterdam (17,1), Rotterdam (16,7) en Den Haag (15,0) (peildatum december 2025).

Door netcongestie kan er de komende jaren vertraging ontstaan in de plaatsing van laadpalen. Door de laadpalen netbewust te laten laden wordt de belasting van de laadpunten op het elektriciteitsnet zo veel mogelijk beperkt.

9. Duurzame leefomgeving: luchtkwaliteit

9.1 Inleiding

De gemeente Utrecht wil voor haar bewoners en bezoekers een schone stad met gezonde lucht (‘Gezond Stedelijk Leven'). Om te beoordelen hoe goed de luchtkwaliteit is kijken we naar stikstofoxiden (NO_X), fijnstof (PM_{10}), naar de fijnere fractie daarvan ($PM_{2,5}$) en naar roet (EC, elementair koolstof). De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) adviseert om, voor de gezondheid van de mensen, de hoeveelheid luchtverontreiniging in de buitenlucht beneden bepaalde waarden te brengen. Deze advieswaarden zijn in de meeste gevallen strenger dan de wettelijke Europese grenswaarden waaraan Nederland moet voldoen. Met maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren, willen we deze WHO-advieswaarden bereiken.

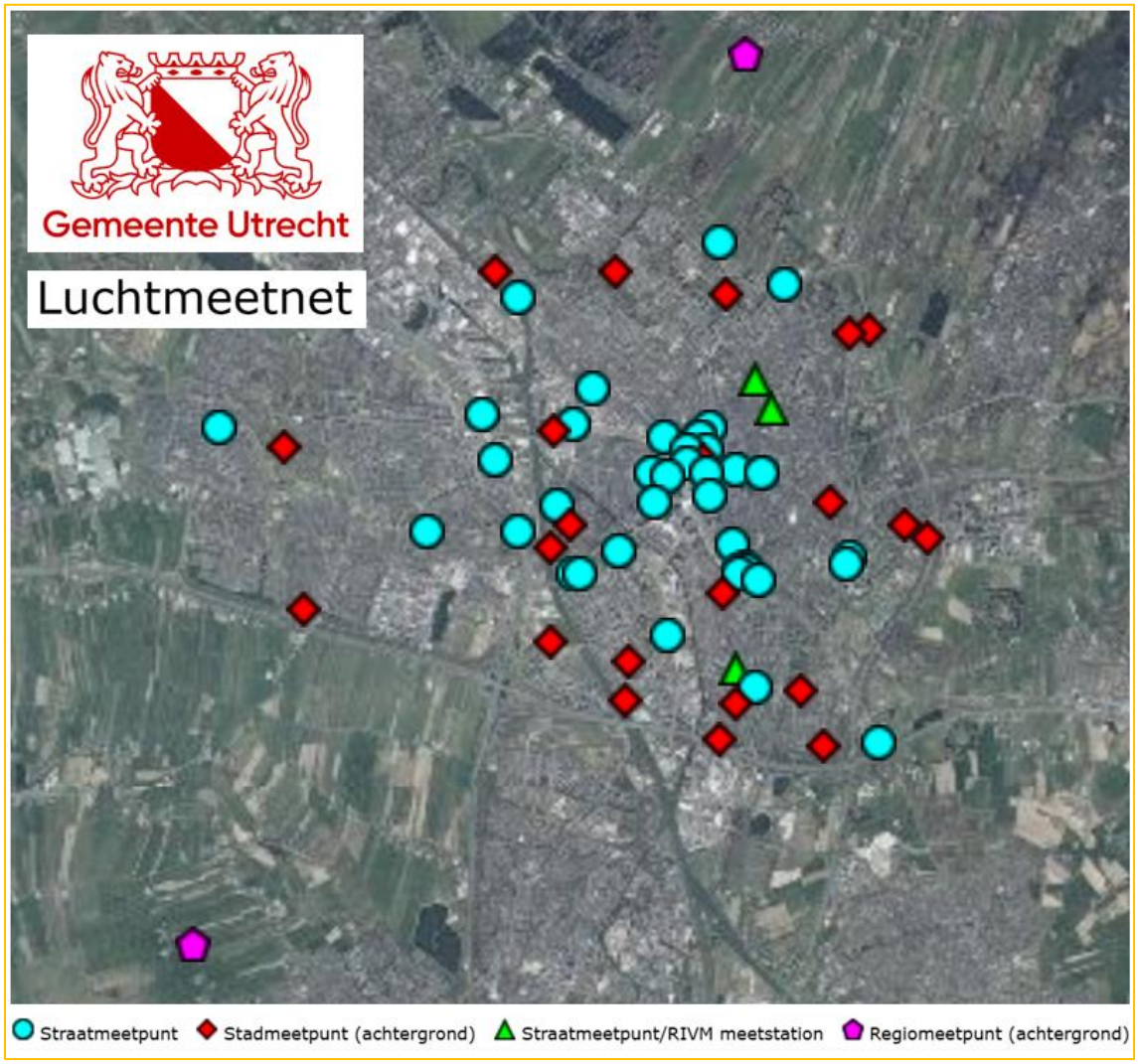
Jaarlijks verschijnt in december een *landelijke* Monitoringsrapportage met een bespreking van de luchtkwaliteit in het daaraan voorafgaande jaar. De definitieve gegevens over 2025, inclusief die van Utrecht, komen eind 2026 beschikbaar. Dit duurzaamheidsverslag beschrijft daarom de luchtkwaliteit in 2024. Dit zijn de meest recente cijfers die beschikbaar zijn. In de *gemeentelijke* Monitoringsrapportage (plus bijlage) brengen we jaarlijks in beeld hoe de luchtkwaliteit ervoor stond in het afgelopen jaar en geven we een verwachting van de luchtkwaliteit voor het jaar 2030. Daarbij vergelijken we steeds de (berekende en gemeten) concentraties met de WHO-advieswaarden. We gebruiken daarbij de metingen van het Utrechts luchtmeetnet (zie afbeelding hieronder).

Het grootste deel van de luchtverontreiniging in Utrecht komt van buiten de stad, en daarom zijn regionale, landelijke en internationale maatregelen nodig om de lucht schoner en gezonder maken. Maar tegelijkertijd ‘produceert’ en ‘exporteert’ Utrecht zelf ook luchtverontreiniging. We ondersteunen daarom regionale en (inter)nationale maatregelen om de lucht om ons heen gezonder te maken. En met lokale maatregelen zetten we ons in om de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen te verminderen die binnen onze gemeentegrenzen ontstaat. Zo is wegverkeer in Utrecht (en op snelwegen rond Utrecht) verantwoordelijk voor een groot deel van de plaatselijke uitstoot. Het verminderen van deze uitstoot (met bijvoorbeeld milieu- en zero-emissie zones) is daarom belangrijk in ons luchtbeleid "Gezonde lucht voor iedereen". We werken ook aan het verminderen van andere vervuilende bronnen, zoals mobiele (bouw)werktuigen, houtstook en binnenvaart. Zo zijn we aangesloten bij het convenant Schoon en Emissieloos bouwen, waarmee we toewerken naar zero-emissie bouwplaatsen in 2030, en we hebben in 2025 actief gecommuniceerd over het stookverbod van hout in de buitenruimte, dat per 1 januari 2025 inging. Maatregelen uit het Plan Laadinfrastructuur Utrecht 2030, het ‘Uitvoeringsprogramma Goederenvervoer 2023-2026’ en ‘Utrecht fietst!’ dragen (op termijn) ook bij aan een betere luchtkwaliteit. Deze maatregelen zijn vooral gericht op schoner én minder verkeer.

De gemeente Utrecht is (mede)ondertekenaar van het Schone Lucht Akkoord (SLA, een landelijk bestuursakkoord tussen Rijksoverheid, provincies en gemeenten). De deelnemers aan het SLA willen samen in 2030 (vergeleken met 2016) minimaal 50% gezondheidswinst behalen door binnenlandse, luchtverontreinigende bronnen schoner te maken. Ook is in het SLA afgesproken toe te werken naar de WHO-advieswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof in 2030. Omdat het SLA in januari 2021 ondertekend werd, gaat het hier nog om de WHO-advieswaarden uit 2005. De WHO heeft deze eind 2021 flink aangescherpt.

In 2025 gingen we door met het uitvoeren van maatregelen van ons uitvoeringsprogramma ‘Utrecht kiest voor Gezonde Lucht’. Dit programma is onze bijdrage aan het SLA. Begin 2025 is de nieuwe beleidsnota ‘Gezonde lucht voor iedereen‘ door de gemeenteraad vastgesteld. Daarin legden we de ambitie vast om de WHO-advieswaarden uit 2021 na te streven. In het najaar van 2025 is het bijbehorende Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2025-2030 vastgesteld. Hierin zijn de maatregelen verder uitgewerkt.

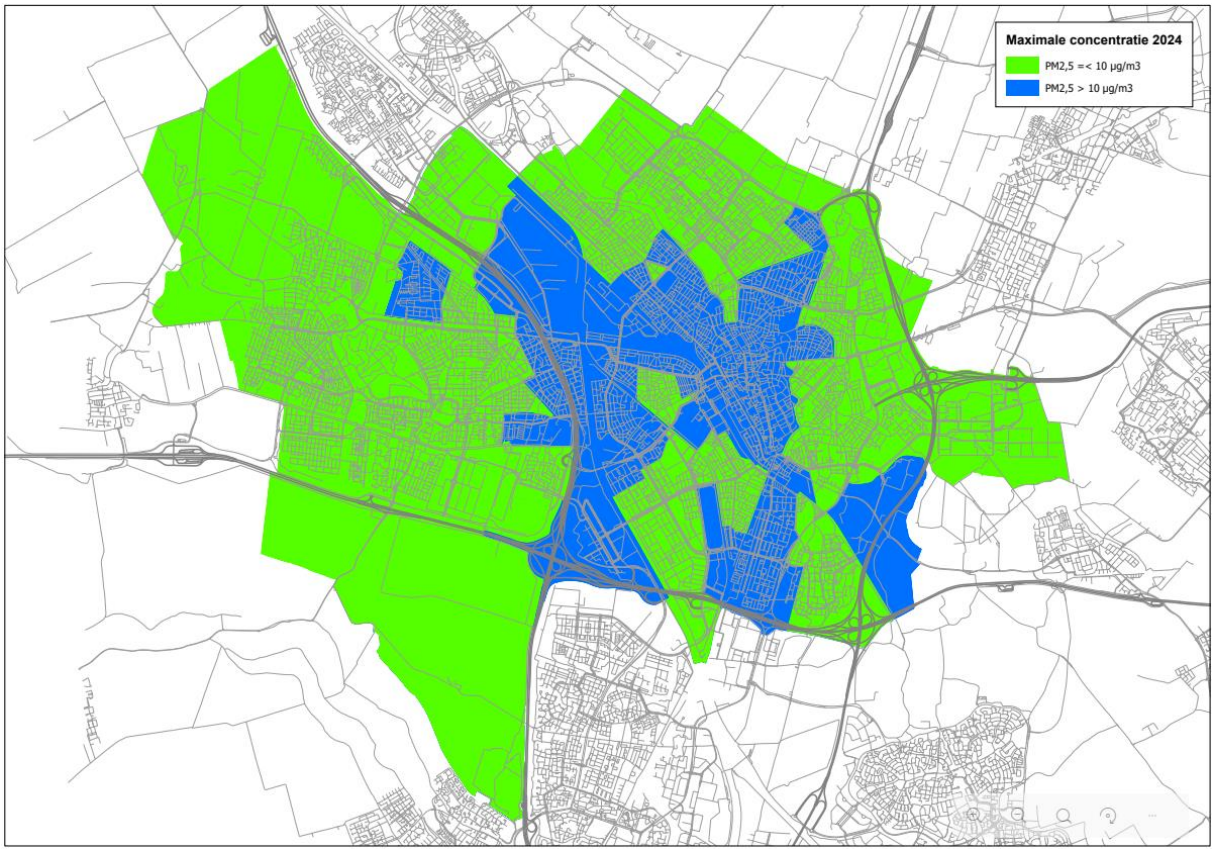
Alle gemeentelijke, regionale en (inter)nationale luchtkwaliteitsmaatregelen droegen eraan bij dat Utrecht in 2024 opnieuw aan de Europese grenswaarden voldeed. Aan de jaargemiddelde grenswaarden voor fijnstof (zowel PM_{10} als $PM_{2,5}$) voldeed Utrecht overal ruim, maar daarmee kunnen we nog niet spreken van gezonde buitenlucht voor alle inwoners. Nog steeds worden veel inwoners blootgesteld aan concentraties stikstofdioxide en fijnstof boven de gezondheidskundige advieswaarden van de WHO. Meer informatie over de gemeten en berekende Utrechtse luchtkwaliteit vindt u op de webpagina over luchtkwaliteit.

http://www.utrechtmilieu.nl/meetnet/

9.2 Fijnstof - overschrijding WHO advieswaarden

Figuur 9.2.1 overschrijding van de WHO-advieswaarden voor zeer fijn stof in 2024

Overschrijdingen van de WHO-advieswaarden voor $PM_{2,5}$. In blauw concentraties hoger dan de WHO-advieswaarde_2005 (> 10 µg/m³ jaargemiddeld). In groen lager dan de WHO-advieswaarde_2005, maar overschrijding van de WHO-advieswaarde_2021 (<10 µg/m³ > 5 µg/m³). Concentraties onder de WHO-advieswaarde_2021 voor $PM_{2,5}$ (5 µg/m³) worden nog nergens in Utrecht bereikt.

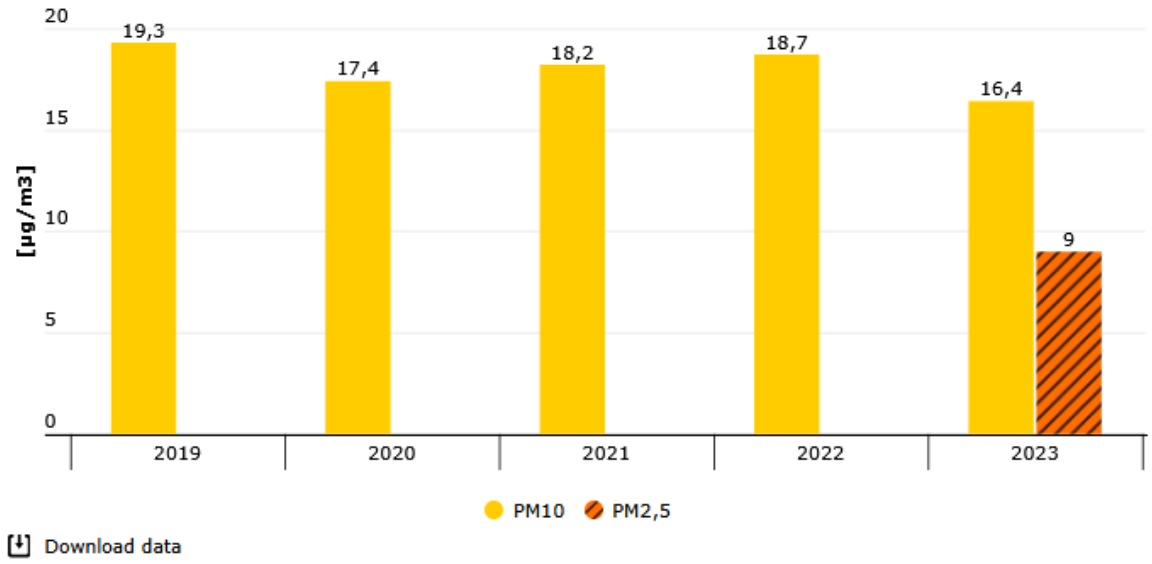
Fijnstof is een verzameling van verontreinigende stoffen in de lucht die slecht zijn voor de gezondheid. De hoogte van de concentraties in de buitenlucht geeft een indruk van de luchtkwaliteit en de effecten op de gezondheid. Op de lange termijn dalen de gemeten jaargemiddelde concentraties voor fijnstof in Nederland. Jaarlijkse verschillen in weersomstandigheden kunnen grote invloed hebben. Die algemene, dalende trend is ook te zien op Utrechtse meetlocaties van het Landelijk Luchtmeetnet. De concentraties voldoen al sinds 2017 aan de wettelijke grenswaarden*, maar de jaargemiddelde fijnstofconcentraties $PM_{2,5}$ zijn in 2024 overal in Utrecht (en voor PM_{10} bijna overal) nog hoger dan de gezondheidskundige advieswaarden** van de WHO-advieswaarden uit 2021 die de gemeente Utrecht wil bereiken.

De luchtkwaliteit was in het algemeen in 2024 iets beter dan in 2023, vooral door een lagere uitstoot van stikstofoxiden en fijnstof. De gemiddelde concentraties fijnstof PM_{10} waren landelijk gezien ongeveer 4 procent lager. De gemiddelde concentraties $PM_{2,5}$ zijn iets gestegen (+2,5%).

* Wettelijke grenswaarden (normen) voor de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie (40 µg/m³ voor PM_{10} en 25 µg/m³ voor $PM_{2,5}$) c.q. het maximaal aantal dagen per jaar dat het PM_{10} daggemiddelde boven de 50 µg/m³ mag liggen.
** De aangescherpte WHO-advieswaarden_2021 bedragen maximaal 15 µg/m³ voor PM_{10} en maximaal 5 µg/m³ voor $PM_{2,5}$ (jaargemiddeld). Er is geen WHO- advieswaarde voor roet.

9.3 Fijnstof: blootstelling

Figuur 9.3.1 Gemiddelde bevolkingsblootstelling (fijnstof) gemeente Utrecht 2019-2023

Bron: RIVM. *Bevolkingsgewogen gemiddelde concentratie [µg/m³] in gemeente Utrecht voor PM_{10} en $PM_{2,5}$*

Met de bevolkingsgewogen gemiddelde concentratie kan een algemeen beeld van de gemeente worden gegeven in één getal (zie bovenstaande figuur). De bevolkingsgewogen jaargemiddelde concentratie betreft een gemiddelde concentratie; dit betekent dat er zowel mensen zijn die aan hogere concentraties worden blootgesteld als mensen die aan lagere concentratie worden blootgesteld. Hoe groter het aantal inwoners dat aan een locatie is gekoppeld, des te zwaarder de concentratie op die locatie meeweegt in de berekening van het bevolkingsgewogen gemiddelde. De resultaten zijn vooral bruikbaar om in te schatten of de luchtkwaliteit voor de inwoners van de gemeente gemiddeld gezien verbetert of niet. Voor het jaar 2024 heeft het RIVM nog geen bevolkingsgewogen concentraties beschikbaar gesteld.

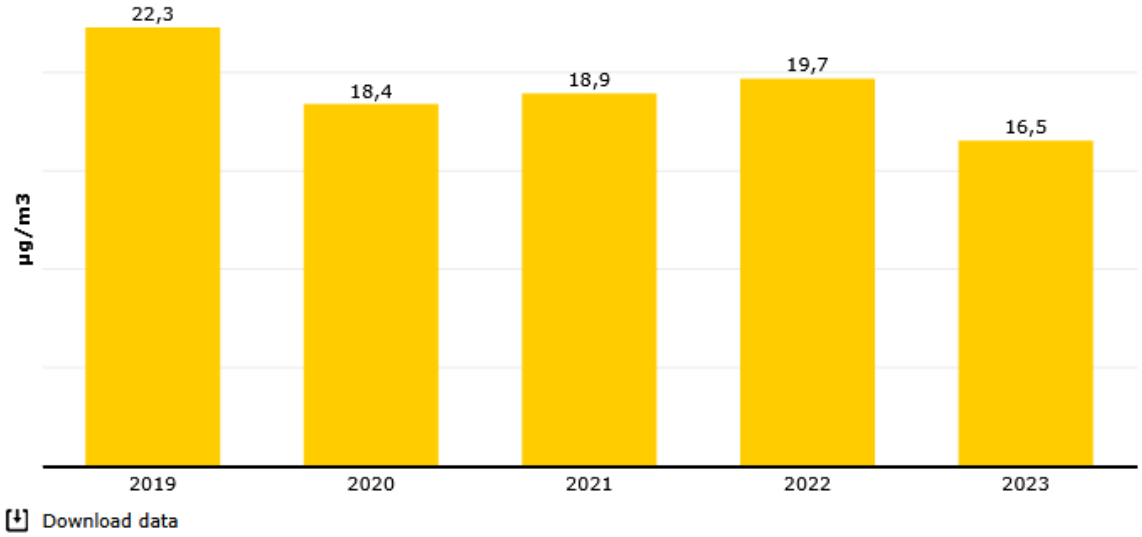
De berekende, (niet-bevolkingsgewogen) jaargemiddelde fijnstofconcentraties (PM_{10}) langs drukke wegen in Utrecht bedragen in 2024 gemiddeld 16,3 µg/m³ (tussen de 14,5 en 19,0 µg/m³), die van de fijnere fractie van fijnstof ($PM_{2,5}$) gemiddeld 9,5 µg/m³ (tussen de 8,3 en 11,3 µg/m³).

Opvallend is dat de (niet-bevolkingsgewogen) concentraties fijnstof in 2024 en 2023 veel lager waren dan in de daaraan voorgaande jaren. Dit komt voor een groot deel door de grote hoeveelheid regen (zowel in 2024 als 2023) en de hogere windsnelheid (met name in 2023): fijnstof slaat daardoor snel neer en/of verspreid zich snel, waardoor de concentratie uiteindelijk minder hoog wordt.

Met die maximaal berekende waarde van 19,0 µg/m³ blijft de blootstelling aan fijnstof (PM_{10}) in 2024 voor alle inwoners onder de voormalige WHO-advieswaarde (20 µg/m³). In delen van de stad krijgen inwoners nog steeds te maken met blootstelling aan concentraties hoger dan de voormalige WHO-advieswaarde (10 µg/m³) voor zeer fijn stof ($PM_{2,5}$). Op een enkele locatie na wordt in 2024 nergens in de stad aan de huidige WHO-advieswaarde (15 µg/m³) voor fijnstof PM_{10} voldaan. Aan de huidige WHO-advieswaarde voor $PM_{2,5}$ (5 µg/m³) wordt nog nergens voldaan.

9.4 Stikstofdioxide (NO_2): blootstelling

Figuur 9.4.1 Gemiddelde bevolkingsblootstelling (stikstofdioxide) gemeente Utrecht

bron: RIVM. Bevolkingsgewogen gemiddelde concentratie [µg/m³] in gemeente Utrecht voor stikstofdioxide

De hoeveelheid stikstofdioxide in de lucht geeft belangrijke informatie over de blootstelling aan luchtverontreiniging door het verkeer (dat wil zeggen, aan een mengsel van stoffen, waaronder stikstofdioxide). De Gezondheidsraad stelde in 2018 dat het beter voor de (volks)gezondheid is wanneer de blootstelling aan stikstofdioxide tot ver onder de WHO- advieswaarde uit 2005 komt te liggen*. De bovenstaande grafiek geeft een overzicht van de bevolkingsgewogen gemiddelde concentratie stikstofdioxide in Utrecht (zie ook § 9.3). Voor het jaar 2024 heeft het RIVM nog geen bevolkingsgewogen concentraties beschikbaar gesteld.

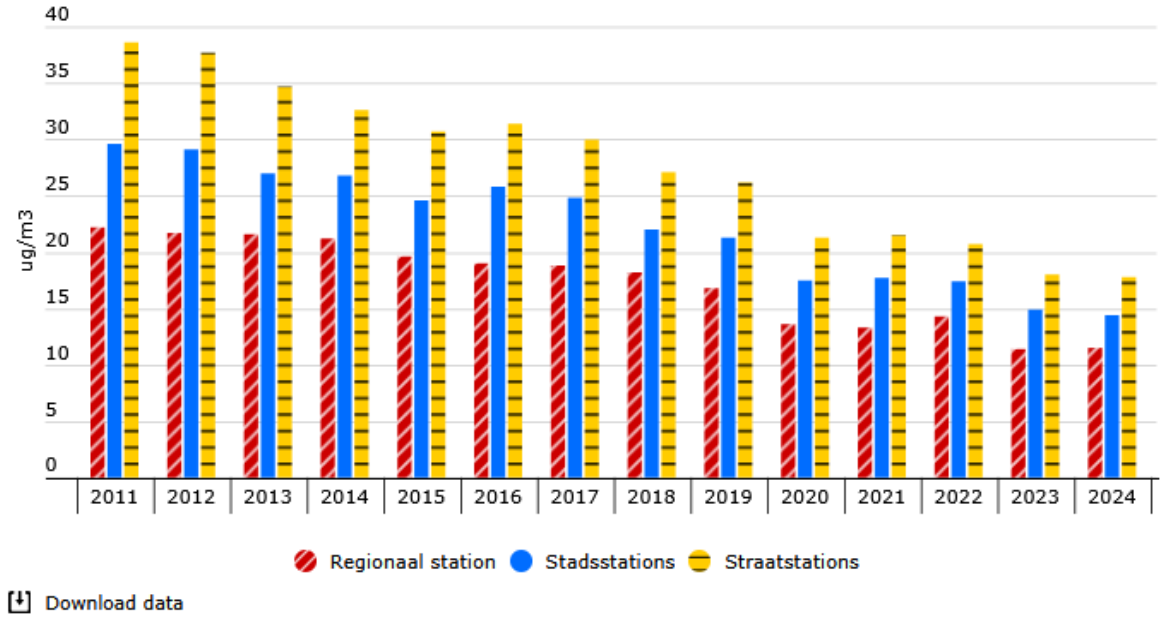
De daling van de jaargemiddelde concentratie voor stikstofdioxide in Utrecht (en elders in Nederland) zet door. Tijdens de coronapandemie was er zelfs een sterke daling zichtbaar. Het aantal mensen dat wordt blootgesteld aan lucht met hogere concentraties stikstofdioxide is de afgelopen jaren verder gedaald. Opvallend is dat de concentraties stikstofdioxide in 2023 en 2024 weer veel lager waren dan in 2022. Dit komt voor een groot deel door de grote hoeveelheid regen (in 2024 en 2023) en de hogere windsnelheid (met name in 2023).

De luchtkwaliteit was in 2024 weer iets beter dan in 2023, vooral door een lagere uitstoot van stikstofoxiden. De gemiddelde concentraties stikstofdioxide in de lucht waren in 2024 landelijk gezien ongeveer twee procent lager dan in 2023. De jaargemiddelde concentraties lagen in 2024 in Utrecht niettemin nog (ver) af van de aangescherpte WHO-advieswaarde (10 µg/m³).

** De EU-grenswaarde bedraagt momenteel 40 µg/m³ en kwam tot september 2021 overeen met de WHO-advieswaarde_2005. Toen is de WHO-advieswaarde aangescherpt tot maximaal 10 µg/m³ voor NO_2. Inmiddels is de EU-grenswaarde naar 20 µg/m³ aangescherpt waaraan per 2030 moet worden voldaan.*

9.5 Stikstofdioxide (NO_2) concentraties Utrechts luchtmeetnet

Figuur 9.5.1 concentraties NO_2 van het luchtmeetnet per type station 2011-2024

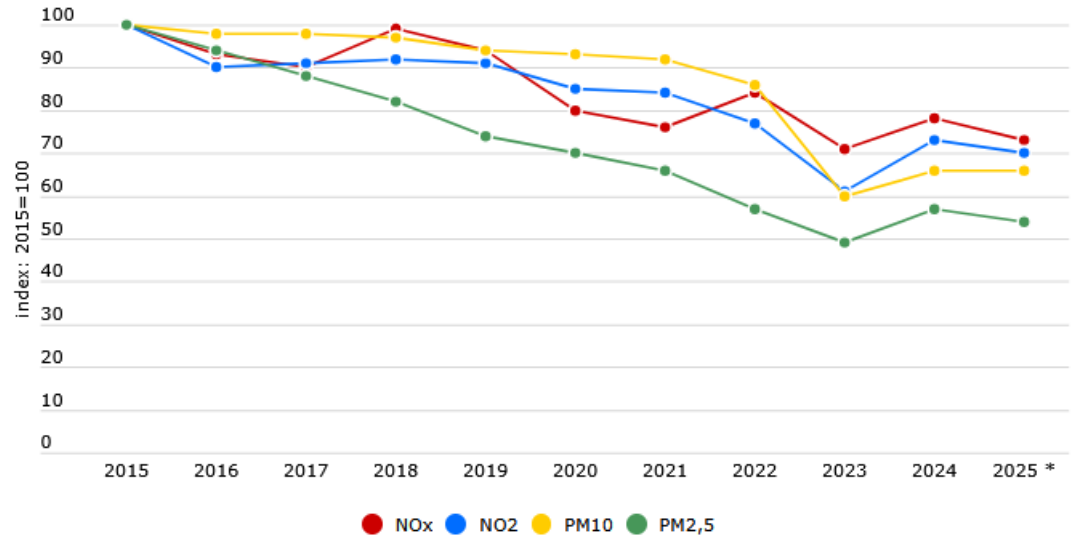

Bron: GGD Amsterdam/Buro Blauw/gemeente Utrecht

Sinds 2011 heeft Utrecht een uitgebreid meetnet, waarbij op meer dan zestig locaties in de stad metingen van de stikstofdioxideconcentraties plaatsvinden (zie de afbeelding in de inleiding). In de jaren voorafgaand aan de coronapandemie zien we in Utrecht over het algemeen telkens iets lagere jaargemiddelde meetwaarden. Dit zien we landelijk ook gebeuren, en komt vooral doordat er minder vervuilend wegverkeer reed. Het jaargemiddelde lag tijdens de coronapandemie nog lager dan we op grond van de normale ontwikkeling zouden verwachten. Tot en met 2022 leek de concentratie te stabiliseren. Maar in de daaropvolgende jaren lag de concentratie weer lager dan in Utrecht eerder gemeten. Dit zien we terug op zowel achtergrond- als straatmeetlocaties. Dit komt voor een deel door de trendmatige afname van de uitstoot van stikstofoxiden in Nederland, maar ook door de relatief gunstige weersomstandigheden in 2023 en 2024 (zeer nat en extreem warm), en ook door de lokale maatregelen.

9.6 Verkeersemissies

Figuur 9.6.1 verkeersemissies 2015-2024, met prognose 2025

Download data

Bron: gemeente Utrecht
*: prognose

De emissieberekening voor het wegverkeer maakt onder andere gebruik van schalingsfactoren - die bijvoorbeeld het effect van de Utrechtse milieuzone laten zien - en emissiefactoren, per stof en per voertuigcategorie. Deze factoren, die jaarlijks worden vastgesteld door TNO en PBL, kunnen daarbij van jaar tot jaar sterk variëren.

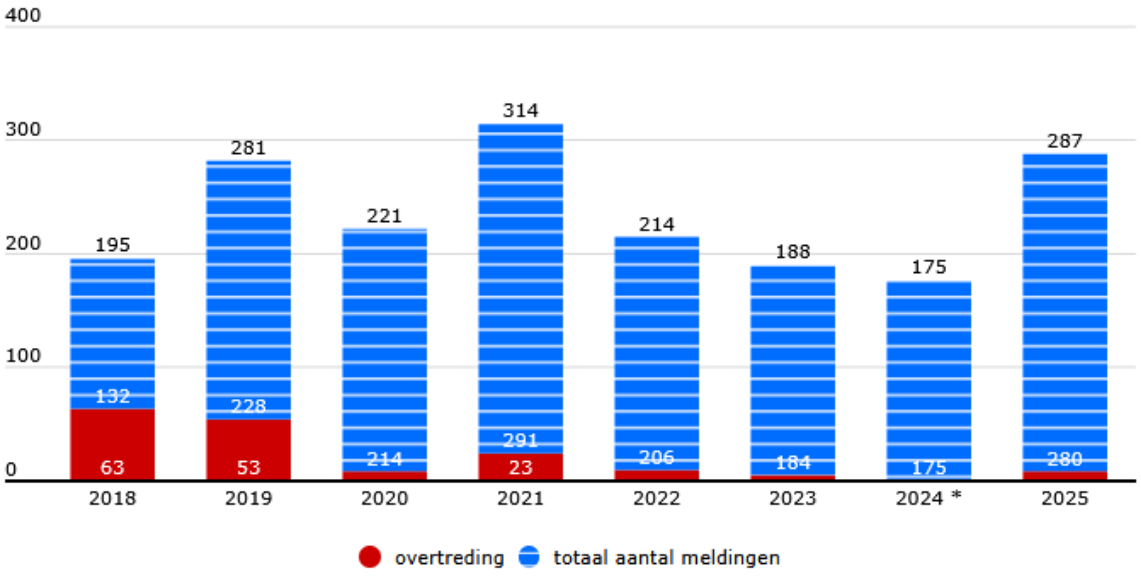
Om de ontwikkeling van de luchtkwaliteit te laten zien kijken we niet alleen naar de gemeten en berekende concentraties, maar ook naar de (berekende) uitstoot van luchtverontreinigende stoffen door het verkeer op Utrechtse (hoofd)wegen van het gemeentelijk wegennet. Zo krijgen we een indruk van deze uitstoot, los van de weersomstandigheden in dat jaar die óók de uiteindelijke concentraties bepalen. Dit geeft een globaal beeld van het effect van luchtkwaliteitsmaatregelen die gericht zijn op het wegverkeer. De grafiek toont de verkeersuitstoot voor stikstofoxiden (NO_x en NO_2) en fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) vergeleken met het jaar 2015 (index 2015=100). Na 2015 neemt de hoeveelheid verkeer jaarlijks toe. Een duidelijke uitzondering hierop vormen de coronajaren 2020 en 2021. Toch daalde telkens de verkeersuitstoot van (bijna) alle bovengenoemde stoffen. Dit komt doordat er in verhouding steeds meer nieuwe, minder vervuilende voertuigen in Utrecht rijden. Dit komt deels vanwege de ‘verschoning’ van het (Nederlandse) wagenpark en deels door lokale maatregelen, zoals het instellen en aanscherpen van de milieuzone.

Ondanks de feitelijke afname in emissies, schatten we de berekende verkeersemissies op het onderliggend Utrechts wegennet voor 2024 hoger in vergeleken met 2023. Dat komt door het actualiseren van het verkeersmodel. Met deze nieuwe versie schatten we het aantal gereden kilometers door middelzwaar en zwaar verkeer (vrachtwagens) hoger in dan voorheen. Het is de verwachting dat in de komende jaren de (uitlaat)emissies van NOx, NO_2 en $PM_{2.5}$ weer verder afnemen, ten opzichte van dit nieuwe ijkpunt, door het uitfaseren van de fossiele verbrandingsmotor (‘vervanging door elektrisch vervoer’).

Er wordt steeds meer uitstootvrij (elektrisch) gereden in Nederland en dus ook in Utrecht. Bij volledig uitstootvrij verkeer vindt geen uitstoot meer plaats uit de uitlaat door verbrandingsprocessen. Wel komt er nog fijnstof vrij door slijtage van banden, wegdek, remmen en opwervelend stof. De emissie van PM_{10} blijft ongeveer gelijk, omdat deze verkeersuitstoot met name komt door dit soort slijtage. Om deze uitstoot verder te verlagen, moeten we vooral minder kilometers gaan rijden.

9.7 Bewonersmeldingen geuroverlast en houtrook

Figuur 9.7.1 aantal bewonersmeldingen geuroverlast

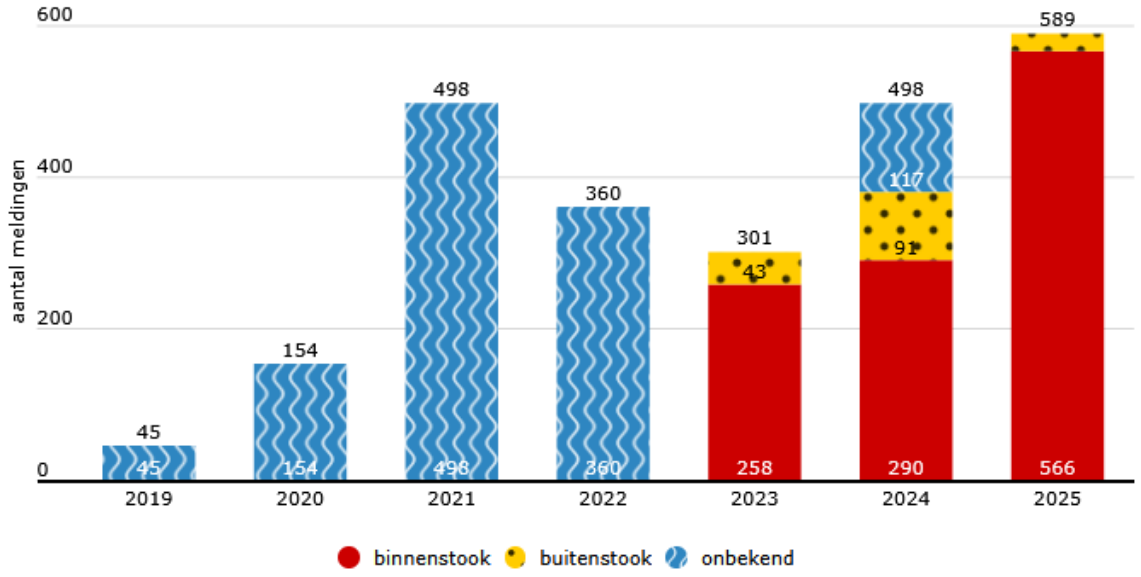

Download data

Bron: gemeente Utrecht
* het aantal overtredingen is niet bekend

In 2025 zijn er 287 meldingen over geuroverlast binnen gekomen, een stijging in vergelijking met de vorige jaren. Onder de noemer geuroverlast komen meldingen binnen over het bereiden van voedingsmiddelen door restaurants, snackbars, enz. 7 keer was hierbij sprake van een overtreding, in 2 gevallen is een dwangsom opgelegd.

Figuur 9.7.2 aantal bewonersmeldingen houtrook

Download data

Bron: gemeente Utrecht

In 2025 hebben we via de gemeente en via de stookwijzer in totaal 589 meldingen over houtrook ontvangen. Dit is een stijging ten opzichte van 2023 (301) en 2024 (498). Vanaf 1 januari 2025 is het verboden om buiten hout te stoken. In 2024 en 2025 is daar via de eigen kanalen en via de media aandacht besteed. Mogelijk is de vergrote aandacht voor houtstook en extra bewustwording van de nadelige effecten op de gezondheid aanleiding voor de toename in meldingen.

Soms zijn er aanvullende initiatieven om bewoners te bewegen minder hout te stoken, zoals bijvoorbeeld de actie Hout voor hout in Oog in Al, waarbij bewoners in ruil voor niet stoken een boompje kunnen krijgen.

De meeste meldingen die binnenkomen over houtrook gaan over houtkachels en open haarden in woningen. Bewoners die meldingen doen krijgen altijd een reactie van de gemeente, met een flyer over houtrook en tips om in gesprek te gaan met buren die stoken. Soms maken bewoners gebruik van de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen en te overleggen over hun specifieke situatie.

Het aantal meldingen per jaar kan schommelen, omdat de overlast samenhangt met het weer. In de tweede helft van het jaar ontvingen we in zowel 2024 als 2025 flink meer meldingen dan in de eerste helft van beide jaren. Over het stoken buiten hebben we in 2025 totaal 23 meldingen met een duidelijk adres ontvangen. Daarvan gingen 10 meldingen over vuurkorven, 9 over open vuren en 4 over barbecues.

10. Duurzame leefomgeving: geluidhinder

10.1 Inleiding

De kwaliteit van een woon- en leefomgeving wordt mede bepaald door geluid. Hoe geluid ervaren wordt, verschilt per persoon. Wat de ene persoon als aangenaam ervaart, kan iemand anders als hinderlijk ervaren. In een stad als Utrecht is altijd sprake van een zekere mate aan omgevingsgeluid. Overmatige hinder van geluid en trillingen kan ziek maken. Mensen kunnen last hebben van geluid of trillingen en daardoor bijvoorbeeld slechter slapen. Trillingen kunnen bewoners een gevoel van onbehagen geven. Dat willen we verbeteren of - nog beter - voorkomen. Naast het meetbare aantal decibel bepalen ook andere zaken of geluid en trillingen hinderlijk zijn of niet. De plek, het tijdstip en de situatie bepalen ook de beleving. Gezond stedelijk leven betekent dat we onze inwoners een fijne en gezonde woonomgeving willen bieden. En dat onze kinderen opgroeien in een leefbare stad, levendig maar zonder té veel lawaai of trillingen. Onze missie is: “Wij staan en gaan voor het verbeteren van geluidskwaliteit en voorkomen van trillinghinder. Wij richten ons hiermee op een gezonde en leefbare bestaande en nieuwe stad.”

Er zijn wettelijke normen, bijvoorbeeld voor geluidbelasting bij nieuwe ontwikkelingen en voor geluidoverlast van bedrijven. Daarnaast zijn lokale ambities ten aanzien van het geluidniveau in de Beleidsnota Geluid en Trillingen, het actieplan Geluid en de nota Volksgezondheid vastgelegd.

Utrecht maakt ongeveer elke vijf jaar een actieplan Geluid. In 2019 is een actieplan opgesteld waarin knelpunten zijn gelokaliseerd en maatregelen zijn voorgesteld. Deze maatregelen bestaan voornamelijk uit het verlagen van de maximumsnelheid (invoeren 30 km/u-gebieden) en het toepassen van een geluidsreducerend asfalt. In 2026 wordt een nieuw Actieplan geluid vastgesteld.

10.2 Geluidskaart Utrecht 2021

Figuur 10.2.1 Geluidskaart van Utrecht 2021

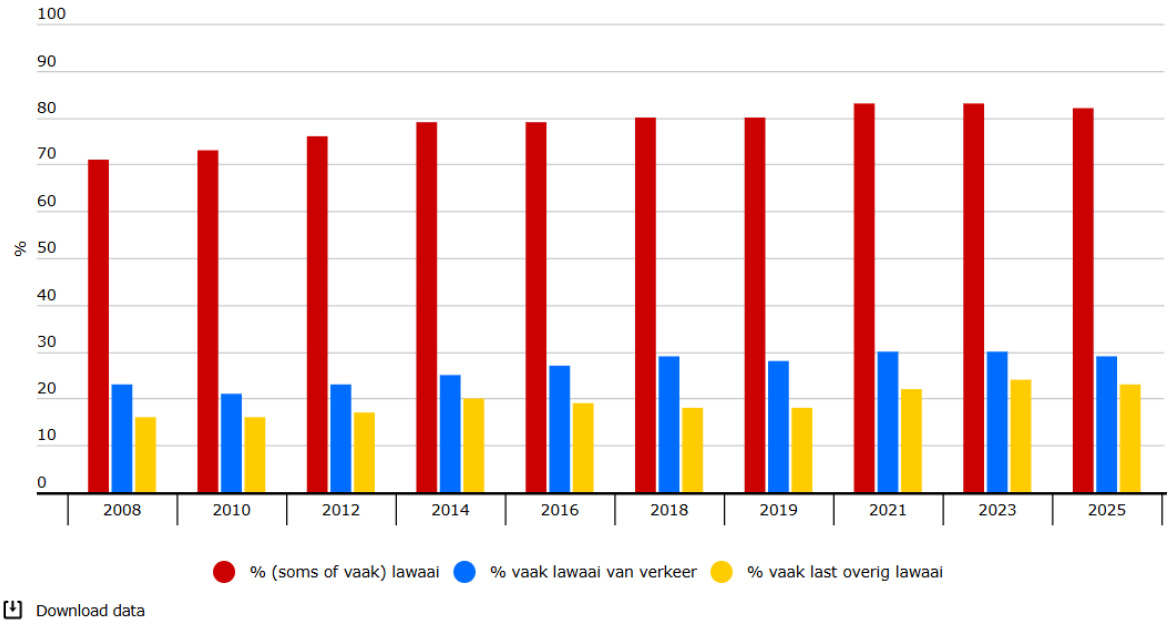
Bron: http://utrechtmilieu.nl/geluidskaarten/

In 2022 heeft de gemeente Utrecht het geluid in de stad (als gevolg van industrie, weg- en railverkeer) in kaart gebracht. De gekleurde contouren laten zien waar geluidniveaus boven de 55 dB zijn. De niet-gekleurde gebieden laten zien waar het stiller is dan 55 dB. 55 dB is de wettelijke waarde waarboven

geluid in kaart moet worden gebracht (volgens de Europese Richtlijn Omgevingslawaai). De geluidkaart laat zien dat vooral (snelrijdend) verkeer zorgt voor de hoge geluidniveaus. Ongeveer 55% van de Utrechters woont op een locatie waar meer dan 55 dB aan geluid van wegverkeer heerst. Circa 3% woont langs een spoorlijn met dergelijke hoge geluidniveaus. De hoogste geluidniveaus worden gemeten bij de drukke stadswegen en de snelwegen. Elke vijf jaar wordt een nieuwe geluidkaart gemaakt. De volgende geluidkaart (over het jaar 2026) verschijnt in 2027.

10.3 Geluidshinder: algemene beleving

Figuur 10.3.1 Geluidshinder: algemene beleving

Bron: Inwonersenquête gemeente Utrecht. In 2020, 2022 en 2024 is geen inwonersenquête gehouden

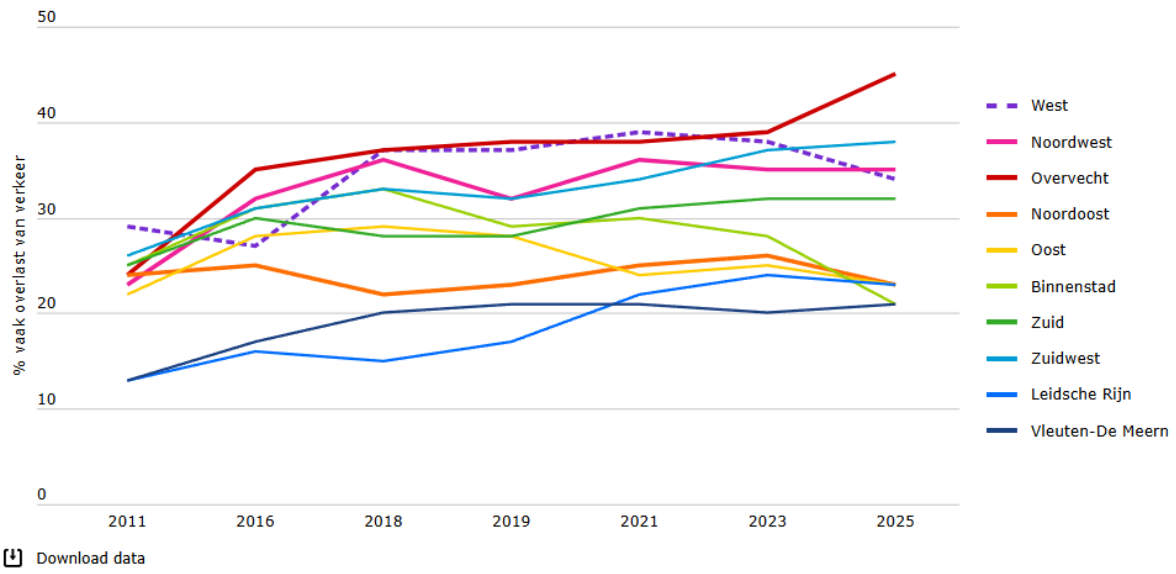
Uit de Inwonersenquête blijkt dat 82% van de Utrechters in 2025 wel eens (soms of vaak) geluidoverlast ervaart. Dit aandeel is nagenoeg gelijk met 2021 en 2023. In de periode daarvoor lag het aandeel dat geluidsoverlast ervoer iets lager.

In 2025 heeft 29% van de Utrechters vaak last van verkeerslawaai. Een percentage dat in de afgelopen jaren nauwelijks verandert (2021 en 2023: 30%). Daarnaast heeft 23% van de Utrechters in 2025 vaak last van ander lawaai. Dit is een stabilisering ten opzichte van de periode 2021-2023, maar wel hoger dan 2019 (18%).

** Er zijn geen gegevens over 2020, 2022 en 2024 omdat de inwonersenquête vanaf 2020 tweejaarlijks is.*

10.4 Geluidshinder: wegverkeer per wijk

Figuur 10.4.1 Geluidshinder: wegverkeer

Bron: Inwonersenquête gemeente Utrecht. In 2020, 2022 en 2024 is geen inwonersenquête gehouden.

Het aandeel inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaai ervaart is in 2025 het hoogst in Overvecht (45%) en Zuidwest (38%). Inwoners van Vleuten-De Meern en Binnenstad hebben hier het minst vaak (21%) last van. In de afgelopen 15 jaar is de overlast van verkeerslawaai in het merendeel van de Utrechtse wijken toegenomen. Als we 2025 vergelijken met 2023 dan is de ervaren overlast in Overvecht toegenomen en in de Binnenstad afgenomen. In de andere wijken verandert de ervaren overlast niet.

** Er zijn geen gegevens over 2020, 2022 en 2024 omdat de enquête vanaf 2020 tweejaarlijks is.*

10.5 Woningsaneringen vanwege geluid

In Utrecht zijn alle prioritaire woningen met een geluidsbelasting door wegverkeer boven de 70 dB in het verleden gesaneerd, dat wil zeggen, van extra gevelisolatie voorzien. Daarmee bleef nog een voorraad saneringsgevallen over in een categorie die tot 10 dB lager lag.

De saneringsregeling voor verkeerslawaai is met de komst van de Omgevingswet drastisch versoberd: de drempelwaarde voor verplichte sanering is op 70 dB gelegd. Hierdoor komen er nog maar nauwelijks woningen in aanmerking voor sanering. We hebben voor de hele voorraad saneringswoningen (ongeveer vijfduizend) tijdig subsidie aangevraagd bij het Rijk. De komende jaren wordt deze sanering uitgevoerd onder de oude regels.

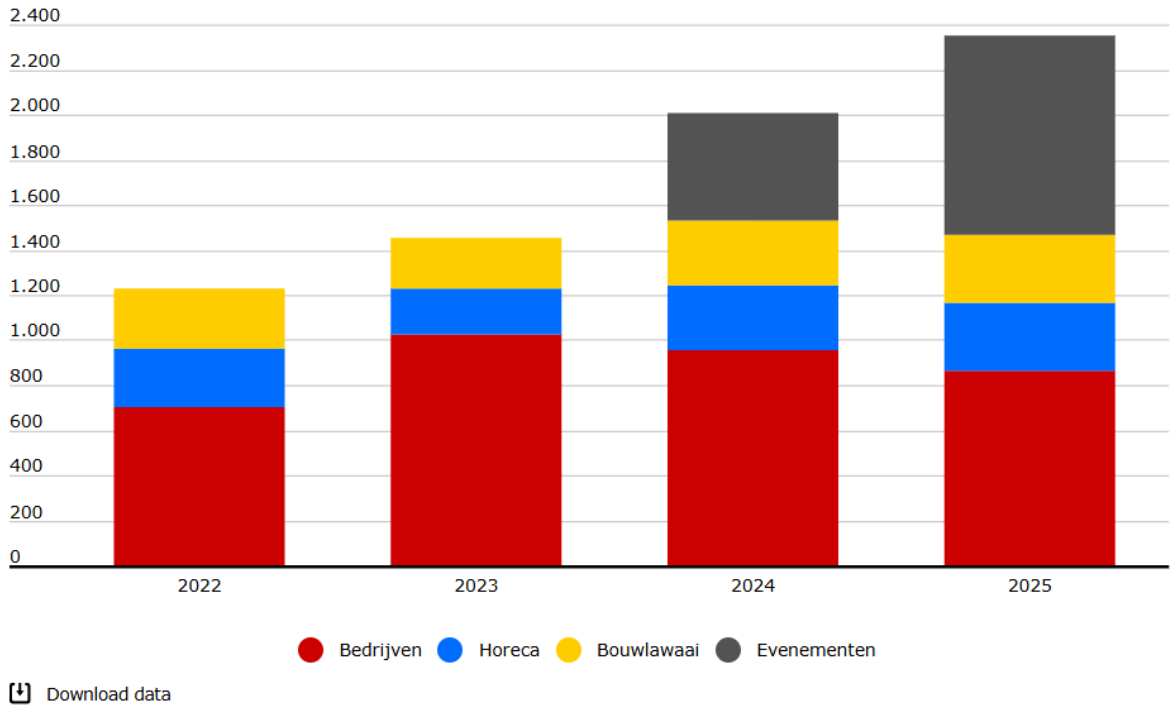
We brengen in kaart welke maatregelen per woning nodig zijn. Of woningen van geluidsisolerende maatregelen worden voorzien, is afhankelijk van de bestaande isolatie van de woning. Wanneer een woning al voldoende isolatie heeft, zijn maatregelen niet nodig.

In 2025 zijn voor de bestaande geluidsaneringsprojecten Balijelaan en t Goylaan de benodigde geluidwerende maatregelen en geluidsisolatie bepaald.

De aanbesteding is eind 2025 afgerond en in 2026 worden de woningen voorzien van geluidisolatie. Voor het project Lessinglaan zijn in 2025 204 woningen bezocht en is bepaald bij welke woningen geluidisolatie nodig is om aan de geluideisen te voldoen.

10.6 Meldingen geluidsoverlast bedrijven

Figuur 10.6.1 Meldingen geluidsoverlast bedrijven

Bron: gemeente Utrecht

Toelichting figuur: vanwege de overgang naar een nieuw systeem in 2024 is er in de registratie van meldingen geen uitsplitsing zoals voorheen te maken. Voorgaande twee jaren werd er uitgesplitst naar 'overtreding', 'geen overtreding', 'afhandeling onbekend/ niet afgesloten' en 'behandeling niet bij gemeente'. Dit jaar rapporteren we alleen op categorie (bedrijven, horeca, bouwlawaai en evenementen).

Het totaal aantal meldingen over geluidsoverlast is gestegen in vergelijking met de laatste jaren. De verdeling van het type meldingen en oorzaken van de geluidsoverlast laat daarbij verschuivingen zien.

Het aantal meldingen over bedrijven komt uit op 1.166, waarvan 306 over horeca en 860 over overige bedrijven. Dat laatste aantal is licht gedaald. Mogelijk doen bewoners meer meldingen rechtstreeks bij de Omgevingsdienst. Sinds begin 2025 voert de Omgevingsdienst bijna alle milieucontroles namens de gemeente uit. Ook is het aantal meldingen over religieuze uitingen, zoals gebedsoproepen en het luiden van kerkklokken gedaald van 137 meldingen in 2024 naar 84 meldingen in 2025. Religieuze uitingen zijn uitgezonderd van regelgeving over geluid.

Het aantal meldingen over muziekoverlast bij horeca is juist licht gestegen. Overige meldingen die we geregeld zien betreffen bijvoorbeeld ventilatie- of koelingsapparatuur en alarmgeluid.

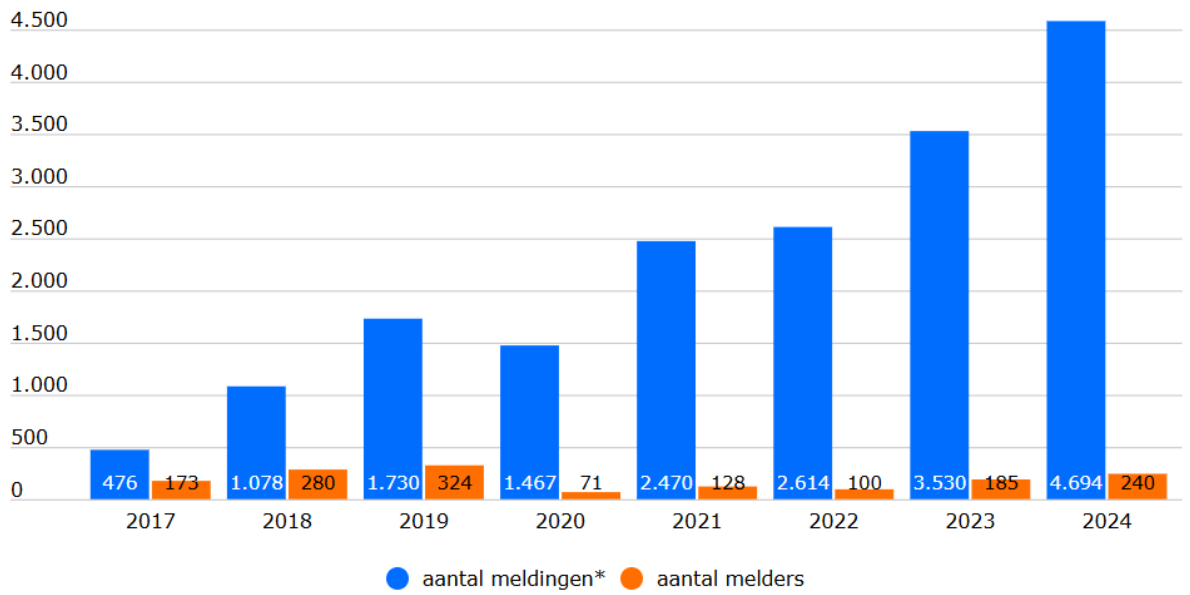
Daarnaast zijn er in 2025 885 meldingen gedaan over versterkt geluid bij evenementen. De meldingen komen van allerlei evenementen en verspreid over de hele stad. Het gaat om een grote toename in

vergelijking met de 477 meldingen in 2024, toen dit voor het eerst werd gespecificeerd. Het is moeilijk om dit zonder nader onderzoek te verklaren. Het is wel bekend dat weersomstandigheden een rol kunnen spelen, maar dit is waarschijnlijk maar een deel van de verklaring.

Voor alle meldingen geldt dat toezichthouders controleren op de regels en geluidsnormen door metingen uit te voeren. Meestal houden bedrijven of evenementorganisatoren zich aan de regels, maar ervaren bewoners toch hinder. Bij overtredingen wordt handhavend opgetreden. Alle meldingen komen in het systeem en kunnen samen aanleiding geven om het beleid te evalueren. Bij veel meldingen over één specifiek evenement kunnen bijvoorbeeld bij een volgende editie ervan vooraf verbeterde afspraken helpen om overlast zo veel mogelijk te voorkomen.

10.7 Overlast Schiphol

Figuur 10.7.1 Meldingen geluidsoverlast Schiphol

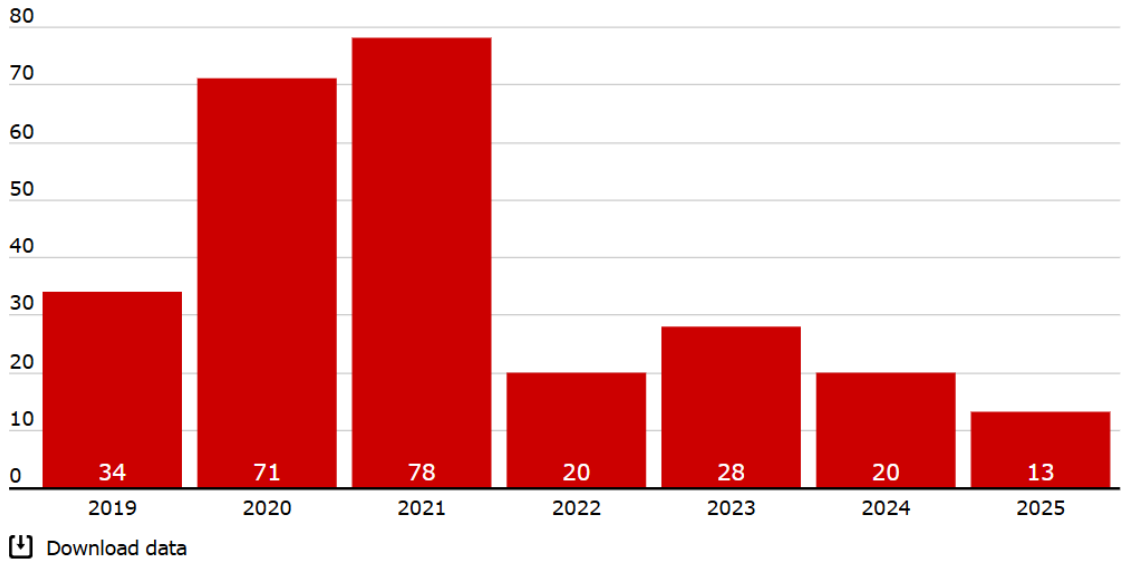

Bron: BAS (bewoners aanspreekpunt Schiphol)
* de meldingen van elk kwartaal zijn opgeteld, de periode loopt van november t/m oktober.

In 2024 zijn door 240 mensen in de gemeente Utrecht 4.694 meldingen gedaan over geluidoverlast door vliegverkeer van en naar Schiphol. Net als in 2023 is zowel het aantal meldingen als melders toegenomen. In 2023 werden er 3.530 meldingen gedaan door 185 verschillende melders. Het aantal meldingen per persoon in 2024 is met afgerond 20 bijna gelijk aan 2023 (afgerond 19 meldingen per persoon). Cijfers over 2025 zijn nog niet beschikbaar.

10.8 Trillingen

Figuur 10.8.1 Meldingen overlast door trillingen

Bron: gemeente Utrecht

In 2025 werden 13 meldingen van overlast door trillingen gedaan bij de gemeente Utrecht. Meldingen van trillingen gaan voornamelijk over heiwerkzaamheden bij de nieuwbouw van woningen. Ook kunnen zwaar verkeer, sportscholen en nabij gebouwen geplaatste apparatuur trillingen veroorzaken. Meldingen door trillingen worden door ons getoetst aan wet- en regelgeving.

In 2025 heeft ProRail 3 klachten ontvangen over trillingshinder van treinen. Twee meldingen kwamen van bewoners naast het spoor richting Amsterdam. De andere melding kwam uit de omgeving van station Overvecht.

11. Gezonde openbare ruimte: licht

11.1 Inleiding

Duurzame verlichting

Belang van duurzaamheid
Duurzaamheid is een belangrijk thema bij de aanleg en het beheer van de openbare verlichting. Het streven is om de openbare ruimte zo efficiënt mogelijk te verlichten door zo min mogelijk energie te verbruiken, zonder hierbij in te leveren op de functie van de verlichting ten aanzien van de veiligheid en met minimale hinder voor dieren. Het duurzaam verlichten van de stad begint bij de inkoop van energie, dit is 100% groene stroom van Nederlandse herkomst. Daarnaast is het materiaalgebruik van de lichtmasten en armaturen een belangrijk duurzaamheidsaspect. Waar mogelijk worden bestaande lantaarnpalen en armaturen hergebruikt. Als dit niet mogelijk is dan wordt er bij de aanleg van nieuwe lichtmasten altijd gekozen voor herbruikbare, recyclebare of lage CO_2-footprint materialen.

LED verlichting als standaard
Sinds 2017 is energiezuinige LED verlichting de standaard bij de aanleg van nieuwe lantaarnpalen. Daarnaast bouwen we sinds 2021 versneld de bestaande armaturen om, zodat deze ook voorzien zijn van LED lampen. Hierdoor verdwijnen uiteindelijk alle conventionele, minder energiezuinige lichtbronnen. Deze nieuw geplaatste lampen worden altijd op een zo laag mogelijk niveau ingesteld en we dimmen de verlichting wanneer dat kan. Een nieuw schakelsysteem maakt het mogelijk om per locatie bepaalde energiezuinige dimregimes toe te passen. In 2023 hebben we met dit systeem een optimalisatie doorgevoerd in het moment van in- en uitschakelen. De verlichting wordt niet meer op een vast moment in- of uitgeschakeld maar er wordt geschakeld gebaseerd op het lichtniveau buiten. Gemiddeld genomen gaat de verlichting hierdoor in de avond iets later aan en in de ochtend wat eerder uit. In 2024 is deze optimalisatie doorgevoerd in alle schakelkasten.

Op andere vlakken wordt er ook gewerkt aan energiezuinig beheer van de openbare verlichting, zo branden de lampen ‘s avonds op 100% en ‘s nachts op 50%[1]. Al deze maatregelen hebben in 2025 geleid tot een totale besparing van 171.624kWh. Dat is 2% minder ten opzichte van het totale verbruik in 2024. Net als voorgaande jaren heeft in 2025 de sier- en aanstraal verlichting van objecten zoals watertorens en bruggen uitgestaan. Dit heeft geleid tot een besparing die vergelijkbaar is met het energieverbruik van 8 huishoudens.

Voorkomen van lichthinder
We nemen maatregelen om lichthinder voor mens en dier zo veel mogelijk te voorkomen. Zo plaatsen we enkel armaturen die voldoen aan de richtlijn Lichthinder van de NSVV. Dat betekent dat het licht van de lantaarnpaal niet naar boven uitstraalt. De maximale kleurtemperatuur is 3000 Kelvin, dat is warm wit licht. Voorheen werden er bomen aangelicht door grondspots. Dit kan hinderlijk zijn voor dieren, daarom doen we dit sinds enkele jaren niet meer. Vleermuizen kunnen ook hinder ondervinden van verlichting. Daarom zorgen we ervoor dat de verlichting langs routes waarvan we weten dat er veel vleermuizen foerageren amberkleurig is. Hier hebben vleermuizen minder last van. Daarnaast voorkomen we zo veel mogelijk dat lichtmasten die langs watergangen staan het wateroppervlak aanlichten. Dat doen we door asymmetrische armaturen te plaatsen, waardoor de verlichting richting het water wordt afgeschermd. Met al deze maatregelen dragen we bij aan het duurzaam en diervriendelijk verlichten van de stad. Hierbij staat energiebesparing, circulair materiaalgebruik en het voorkomen van lichthinder voor mens en dier centraal.

Dynamische verlichting

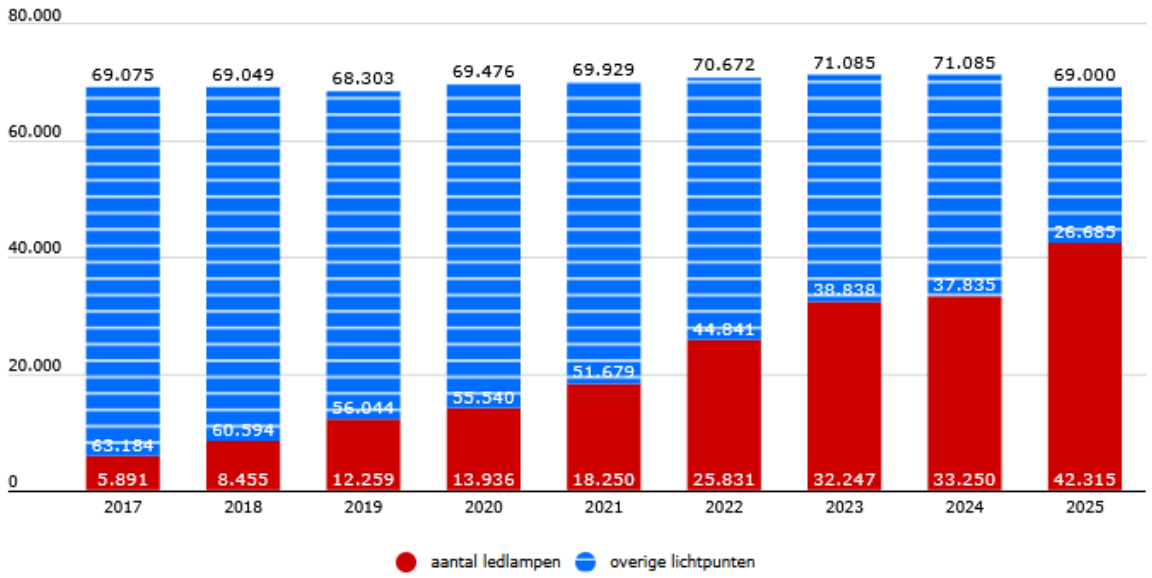
Toepassing van dynamische verlichting
Op een aantal plaatsen in de stad is er dynamische verlichting toegepast. Een concreet voorbeeld is

[1] In de binnenstad wordt van 00:00 tot 07:00 het licht gedimd naar 50%, in de andere gebieden is dit van 23:00 tot 07:00.

het plaatsen van dynamische verlichting rondom stadion Galgenwaard. Hierdoor is het lichtniveau te regelen ten behoeve van de sociale veiligheid bij voetbalwedstrijden. De beveiligingsmedewerkers van het stadion kunnen wanneer dit nodig wordt geacht zelf de openbare verlichting feller aanzetten.

11.2 Licht: lampen

Figuur 11.2.1 Aantal ledlampen en overige lichtpunten

Bron: gemeente Utrecht

Omvang openbare verlichting
In 2025 staan er in Utrecht 69.000 lampen, waarvan 42.315 ledlampen. Dit betekent dat 61% van alle lampen bestaat uit ledlampen, waarvan er 9.000 zijn bijgekomen in 2025. Na een vertraging van 2,5 jaar door problemen tijdens het aanbesteden is er in het afgelopen jaar is er weer begonnen met het grootschalig ombouwen naar LED verlichting. De verwachting is dat eind 2026 alle armaturen zijn omgebouwd naar LED verlichting. Het vleermuisvriendelijke amberkleurige licht wordt toegepast op 1.145 plekken waaronder park de watertoren in Overvecht en langs de Gageldijk.

Overlast van verlichting door bedrijven
In 2025 kwamen 44 meldingen over lichthinder door bedrijven binnen, bijvoorbeeld over felle reclame, het onnodig laten branden van lampen ‘s nachts of lichtvervuiling. Een deel hiervan betreft meldingen van lichthinder bij Galgenwaard. Na optreden van de omgevingsdienst in 2024 verminderde de overlast, maar er blijven meldingen over binnenkomen. Het licht hindert en er zijn ook zorgen over het effect van het licht op de natuur. Daarom wordt hier grondiger onderzoek naar gedaan. Ook om te kijken wat wel en niet binnen de regels past. Zodra de resultaten van het onderzoek bekend zijn, gaan we er mee aan de slag. Het doel is om duidelijkheid te bieden aan alle betrokkenen en daar het toezicht verder op in te richten.

12. Utrecht Circulair

12.1 Inleiding

Een schets van de resultaten in 2025
Eind 2024 werd de beleidsnota Utrecht Circulair 2050 vastgesteld door de raad. In dit hoofdstuk worden resultaten van drie van de vier prioriteiten uit de beleidsnota beschreven: circulaire bedrijvigheid en circulair ondernemerschap (12.2), circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen (12.4) en circulaire materiaal- en reststromen (12.5). De resultaten van de vierde prioriteit uit de beleidsnota, circulair opdrachtgeven en inkopen, komen aan de orde in hoofdstuk 14.11 Eigen organisatie.

12.2 Circulaire bedrijvigheid en circulair ondernemerschap

We voerden de volgende acties uit om meer ruimte te maken voor circulaire bedrijvigheid:

- het bestemmingsplan voor circulair bedrijvenpark Strijkviertel is vastgesteld;
- de (deel)omgevingsvisie Lage Weide (2040) is vastgesteld;
- de nota Werklocaties 2035 is vastgesteld.

Om Utrecht zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor circulaire bedrijvigheid en circulair ondernemerschap gingen we verder met het stimuleren van circulaire bedrijvigheid door:

- Het uitvoeren van de regeling mkb innovatievoucher circulaire economie voor de ontwikkeling en/of toepassing van innovatie bij midden- en kleinbedrijven. Deze draagt bij aan de overgang naar een circulaire economie bij het MKB in de provincie Utrecht.

- We zijn lid geworden van ondernemersvereniging Circulair Utrecht.

- Uitvoering van het NEx activatieprogramma op thema circulaire economie in samenwerking met MVO Nederland met 8 deelnemende bedrijven.

- Uitvoering van de Circulaire Innovatietop regio Utrecht in samenwerking met VNO-NCW en regionale partners. Dit biedt een podium aan innovatieve, circulaire bedrijven in verschillende categorieën (startups, ketensamenwerking, changemakers).

- Voortzetting van het partnerschap met DigiC, het regionale netwerk en programma ter versterking van innovatie in de circulaire bouweconomie.

- We stelden de beleidsnota arbeidsmarkt vast en werken aan een arbeidsmarktaanpak circulaire economie. In dat kader organiseerden we verschillende bijeenkomsten, waaronder tijdens de Week van de circulaire economie.

Green Deal Lage Weide
Na de ondertekening van de Green Deal Lage Weide in 2024 zijn we met alle overheden en marktpartijen die de Green Deal ondertekend hebben aan de slag gegaan. Als gemeente Utrecht zijn we actief in de werkgroepen energietransitie, duurzame mobiliteit en klimaatadaptatie en zijn we trekker van de werkgroep circulaire economie. Bij de werkgroep circulair ligt de focus op het opschalen van verschillende reststromen, zoals pallets en elektronica: de inzameling van deze materialen centraliseren en de opgehaalde materialen zo hoogwaardig mogelijk hergebruiken.

12.3 Circulair opdrachtgeven en inkopen

Circulair opdrachtgeven en inkopen
De behaalde resultaten van circulair inkopen door de gemeente Utrecht staan in het hoofdstuk eigen organisatie.

12.4 Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen

Circulair bouwen

In 2025 zetten we verder in op doorontwikkeling van circulair bouwen:

Circulair bouwen is onderdeel van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030. Utrecht zette de samenwerking met de regio en de organisatie Building Balance van de Nationale Aanpak Biobased Bouwen (NABB) voort. In de Utrechtse tenders zijn we verder gegaan met inzet op bouwen met circulaire materialen (bestaande uit biobased en hergebruikte materialen) door dit in de tenderpunten op te nemen. Dat gebeurde onder meer via indicatoren uit Het Nieuwe Normaal. We zijn gestart om de energietransitie meer biobased te maken via toepassing van biobased isolatiematerialen.

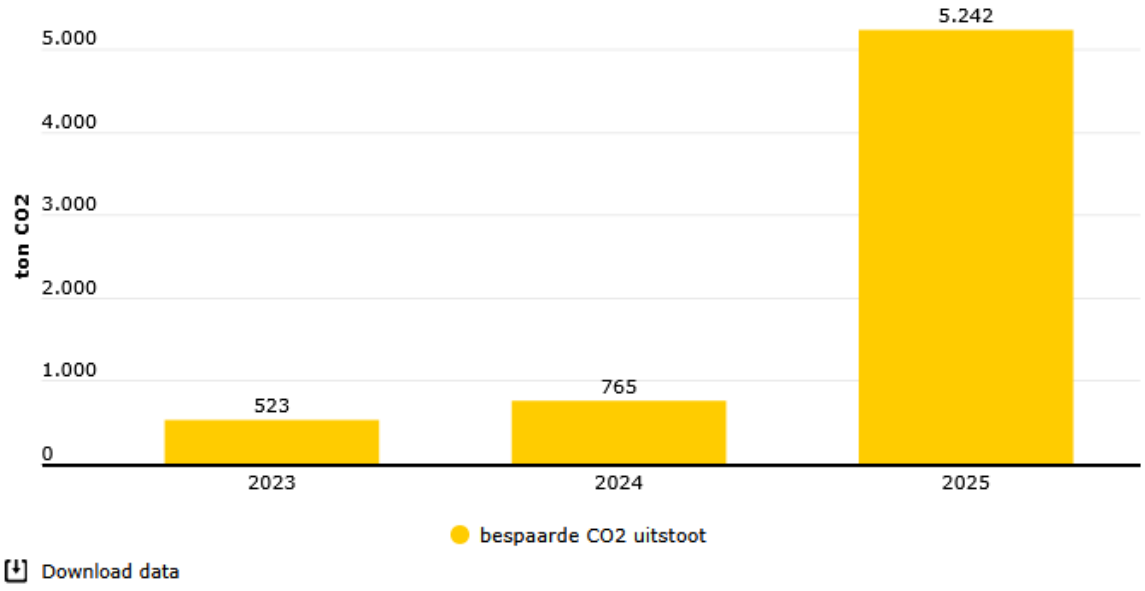
Circulaire openbare ruimte

Hergebruik van materiaalstromen en elementen in de openbare ruimte levert een grote milieuwinst op, omdat daarmee de productie van nieuwe materialen en de de bijbehorende ketenactiviteiten wordt vermeden.
Begin 2025 is een stappenplan opgesteld voor het integraal meewegen van duurzaamheid in openbare ruimte-projecten. De stappen uit dit stappenplan versterken de vertaalslag van beleidsambities naar kaders en bieden praktische handvatten voor de uitvoering. Een onderdeel hiervan is het toepassen van de milieukostenindicator (MKI) om hergebruik in de openbare ruimte te stimuleren en inkoop van primair materiaal te vermijden. De MKI is ook een belangrijke indicator binnen Het Nieuwe Normaal (HNN). Het interne opleidingsprogramma voor MKI is in 2025 voortgezet om medewerkers verder te ondersteunen bij het gebruik ervan. In totaal zijn 250 medewerkers opgeleid.

Eind 2023 zijn wij begonnen om enkele projecten in te kopen met de milieukostenindicator (MKI) om impact op het milieu inzichtelijk te maken en de markt te stimuleren tot duurzame oplossingen. In onderstaande figuren zien we de eerste resultaten in vermindering van materiaalgebonden CO_2 en grondstoffenverbruik. In 2023 en 2024 zijn vier projecten met MKI aanbesteed en twee projecten ontworpen met MKI. In 2025 zijn twee raamovereenkomsten en één project met MKI aanbesteed. Van de projecten die met MKI in 2025 zijn aanbesteed wordt 5 x het gewicht van de Dom aan secundair (hergebruikt) materiaal ingezet. Dit gaat vooral over hergebruik van elementenverharding (zoals tegels, of klinkers) en ophoogmaterialen.

Meer dan 60% van de impact van onze gemeentelijke grondstoffenvoetafdruk zit in de inkoopcategorie grond-, weg- en waterbouw. De grootste negatieve milieu-impact in de sector wordt veroorzaakt door de productie van materialen zoals beton, staal, asfalt en ophoogmateriaal. Naast ontwerpen en aanbesteden met MKI gaan we dan ook steeds slimmer om met de materialen die we al in de stad hebben liggen. In 2025 is het gemeentelijke grondstoffendepot Trechterweide geopend. Op deze plek, gelegen op het industrieterrein Lage Weide, verzamelt en repareert de gemeente gebruikte materialen uit de openbare ruimte. De materialen die komen te liggen op Trechterweide worden later weer ingezet in de stad. We zetten in op hergebruik in onze projecten; dat doen we met behulp van het grondstoffendepot Trechterweide en de grondbank. Door elementen en materialen langer te benutten vermindert de vraag naar nieuwe grondstof en de energie-intensieve productie daarvan.

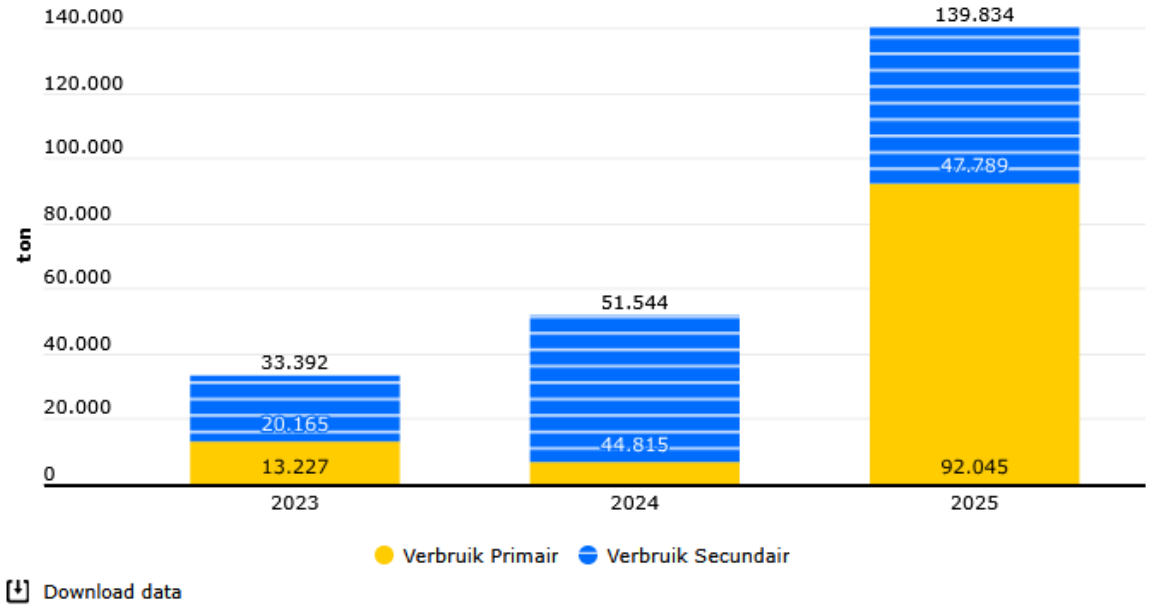
Figuur 12.4.1: toename in vermindering in CO_2 uitstoot in projecten ingekocht met MKI

Bron: gemeente Utrecht. Het betreft alleen de projecten die met MKI (Milieu Kosten Indicator) zijn ontworpen en aanbesteed.

Dit betreft enkele en de eerste projecten die zijn aanbesteed met de MKI indicator. In totaal hebben we meer resultaten geboekt. Deze resultaten maken we in de komende jaren inzichtelijk.

Figuur 12.4.2: primair en secundair materiaalverbruik in projecten aanbesteed met MKI.

Bron: gemeente Utrecht. Het betreft alleen de projecten die met MKI (Milieu Kosten Indicator) zijn ontworpen en aanbesteed.

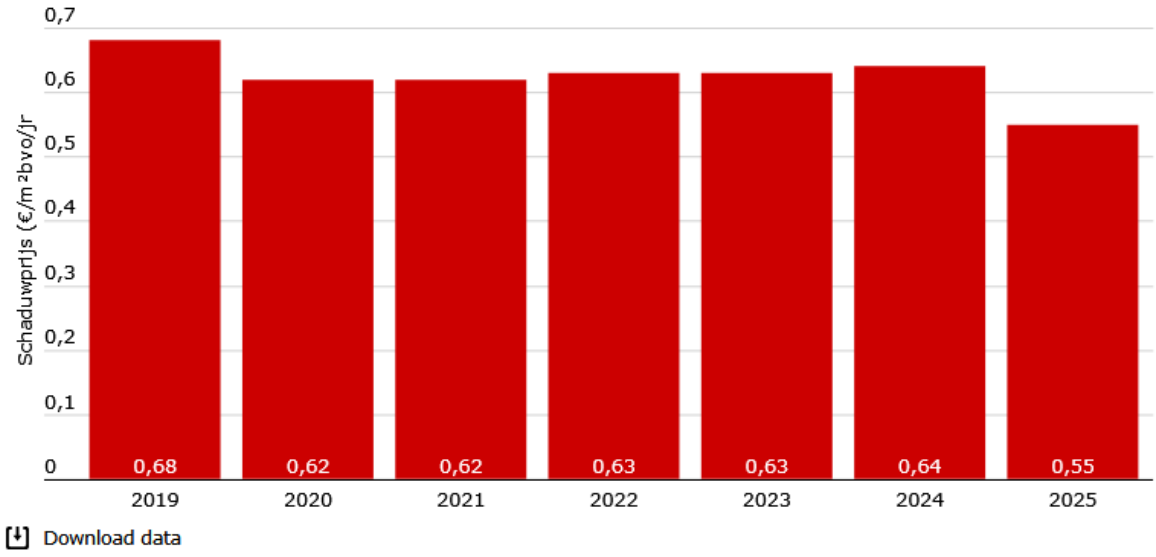
Het doel is om primair materiaalverbruik te verminderen om inkoopketens te vermijden of te verkorten.

Circulaire grondstoffencorridor
In het kader van de Circulaire Grondstoffencorridor Utrecht zijn samen met marktpartijen in de bouw (aannemers, sloop-/demontagebedrijven, hubs en bewerkers, architecten), een woningcorporatie en kennisinstellingen verschillende pilots uitgevoerd, zoals de circulaire herinrichting van openbare ruimte, een circulair sloop-nieuwbouwproject, de ontwikkeling van een duurzaam kindcentrum.

Gebiedsontwikkeling en projecten

Binnen gebiedsontwikkeling en projecten zetten we in de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 in op circulair bouwen binnen onze tenders en maatschappelijk vastgoed. Binnen tenders behaalden we al goede circulaire resultaten, zoals het project Wildgroei te Haarrijn wat een zeer hoog aandeel circulair materiaalgebruik heeft.

Figuur 12.4.1 MPG-waarden vergunningen nieuwbouwwoningen

Bron: gemeente Utrecht

De Milieuprestatie Gebouwen (MPG), in dit geval voor de nieuwbouw van woningen, geeft aan welke milieu-impact een gebouw heeft. Hoe lager de MPG-waarde, des te beter voor het milieu. Hiermee vormt het een indicator voor de mate van circulair bouwen. De gemiddelde MPG-waarde in 2025 is 0,55 en daarmee beter dan die van 2024. Als gemeente mogen wij geen strengere eisen stellen aan de MPG dan landelijk is vastgelegd in het bouwbesluit. Vanaf 2026 rapporteren we deze waarde niet meer, mede omdat veel bouwprojecten in gevolgklasse 1 vallen en dus geen MPG-waarde meer aanleveren bij de aanvraag omgevingsvergunning. Vanuit de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 sturen we binnen gronduitgifte op circulair materiaalgebruik via de indicator massapercentage biobased en/of hergebruikt materiaalgebruik. Het massapercentage biobased en/of hergebruikt materiaalgebruik vanuit onze gronduitgifte via tenders en maatschappelijk vastgoed is voor 2024 als volgt:

Tenders:	tussen 15% en 20%
Maatschappelijk vastgoed:	tussen 5% en 10%

Vanwege foutmarges in de onderliggende berekeningen houden we een marge aan van 5%.

12.5 Circulaire materiaal- en reststromen

Upcyclecentrum Werkspoor
We bouwden het eerste Upcyclecentrum in het Werkspoorkwartier met meer dan 90% gebruikte materialen. In het Upcyclecentrum gaan bewoners en makers aan de slag met hergebruik van goederen en materialen. Er is bijna 90% minder CO2 uitstoot bij de bouw van dit project vergeleken met wanneer we met nieuwe materialen zouden bouwen. Het gebouw voldoet ruim aan de Paris Proof waarde, en valt **hiermee** binnen planetaire grenzen**.** Zie voor meer info de Raadsbrief Voortgang Upcyclecentra Utrecht

PREUSE en grondstoffendepot
Begin 2024 is er een start gemaakt met de ontwikkeling van een circulair grondstoffendepot. Op het depot op Lage Weide slaan we materialen uit de openbare ruimte op voor hergebruik. Vanuit het project PREUSE (subsidieprogramma Interreg NWE) krijgt gemeente Utrecht subsidie voor deze ontwikkeling, waarbij er wordt samengewerkt om kennis uit te wisselen met verschillende steden die met vergelijkbare projecten bezig zijn, in onder andere Frankrijk, België en Luxemburg.
Er zijn verschillende sessies geweest waarin kennis is uitgewisseld tussen de verschillende steden. Met deze subsidie is onder andere een slag gemaakt in het ontwikkelen van een digitaal platform voor de materialen op het depot. Het project loopt nog tot eind 2027, waarbij het project eindigt met een slotbijeenkomst in Utrecht. Het grondstoffendepot wordt dan uiteraard voortgezet.

12.6 Van afval naar grondstof

De inwoners van Utrecht produceerden in 2025 gemiddeld 362 kg afval per persoon, waarvan 168,5 kg aan grondstoffen gescheiden ingezameld werd, oftewel 47% van het afval.

- Wij hebben de laatste wijk (Oost) omgezet naar Het Nieuwe Inzamelen (HNI). Daarnaast wordt HNI ingevoerd waar herinrichting plaatsvindt en nog geen introductie van HNI had plaatsgevonden én in nieuwbouwgebieden.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor het uitbreiden van het inzamelsysteem voor groente-, fruit-, en etensresten plus tuinafval (gfe+t)
- We hebben onderzoeken gedaan naar mogelijkheden voor inzameling in de binnenstad.
- We hebben een transitiepad verduurzaming gemeentelijk wagenpark opgesteld.
- We hebben een bewonerspanel over de afvalinzameling uitgevoerd;
- We hebben Swapshares georganiseerd waar inwoners spullen of cadeaus konden ruilen. Hiermee hebben we aan afvalpreventie gewerkt.

GFE+T

Een groot deel van ons ongescheiden restafval bestaat nog uit groente-, fruit-, en etensresten. Samen met het tuinafval is dit samen het gfe+t. Om meer gfe+t te scheiden gaan we het inzamelsysteem uitbreiden, te beginnen met een proef in meerdere gebieden. Voordat een nieuw inzamelsysteem geïntroduceerd kan worden, zijn veel voorbereidingen nodig:

- Voor de bovenwoningen, appartementen en hoogbouwlocaties met voldoende openbare ruimte breiden we het inzamelsysteem uit door hier containers te gaan plaatsen. We hebben we de volgende voorbereidingen getroffen:
    - De aanbesteding voor de levering van circa 300+ containers is definitief gegund.
    - Inwoners zijn geïnformeerd over de voorziene locaties waar de containers geplaatst worden, en zijn in de gelegenheid gesteld hier inspraak op uit te oefenen.
    - De communicatiecampagne behorende bij deze proef is ontwikkeld. De communicatie bestaat uit verschillende middelen zoals een animatievideo, flyer met tips om afval te scheiden en een bon om een gratis bakje op te halen. De bakjes worden in de proefwijken door een promotieteam met een herkenbare bakfiets uitgedeeld.

Om inwoners te laten zien wat we met het ingezamelde gfe+t doen, hebben we meegedaan aan de landelijke compostactie. Inwoners konden een gratis zak compost ophalen.

Binnenstad

De Binnenstad biedt veel uitdagingen op het gebied van logistiek en openbare ruimte. We hebben onderzocht of het inzamelconcept ‘Afval op Afspraak’ een geschikt alternatief is voor de inzameling in de Binnenstad. Bij dit concept hebben inwoners en bedrijven de mogelijkheid een afspraak te maken en het afval aan huis op te laten halen. Gemeenten Amsterdam en Enschede hebben hier al een proef mee gedaan, maar hebben ook beiden besloten om deze methode niet als basis inzamelsysteem toe te passen. Het systeem bracht hoge kosten met zich mee, deelname aan het systeem was laag, inwoners waren niet overtuigend tevreden en veel mensen brachten zelf hun afval weg naar een centraal inzamelpunt. Daarom zien we Afval op Afspraak niet als de oplossing voor de inzameling in de Binnenstad en onderzoeken we hoe we beter kunnen inzetten op het uitbreiden van de ondergrondse containers in de Binnenstad.

Verduurzaming gemeentelijk wagenpark

Het gemeentelijk wagenpark is deels verouderd en moet worden vernieuwd en verduurzaamd. Dit is een belangrijke stap voor een betrouwbare dienstverlening, doelstellingen op het gebied van luchtkwaliteit en klimaatemissies, en de uitbreiding van de nul-emissiezone voor stadslogistiek naar de gehele stad per 2030. Netcongestie speelt daarbij een beperkende rol; er is nog niet genoeg laadcapaciteit om alle nieuwe voertuigen elektrisch aan te schaffen en op te laden. Het college heeft een transitiepad vastgesteld om binnen de complexe kaders toch stappen te kunnen zetten in het verduurzamen van ons wagenpark (zie raadsbrief 8 juli 2025). De aanbesteding voor de eerste tranche van 31 zware voertuigen voor de afvalinzameling is inmiddels gepubliceerd..

Inwonersenquête en Bewonerspanel

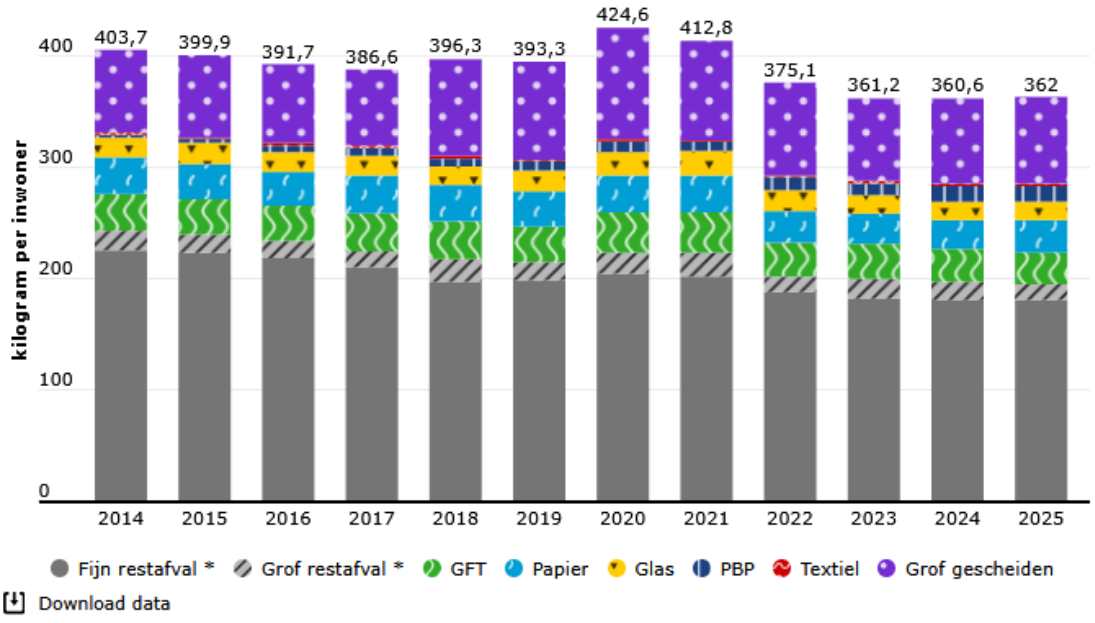
In 2023 hebben we toegezegd de inwonersenquête 2025 uit te breiden met verdiepende vragen om een betere duiding van de waardering van de inzameling te krijgen. In de meeste wijken geven inwoners het afval naast de containers - en onderwerpen die daarmee samenhangen - het vaakst als toelichting op hun cijfer als hun waardering laag is. In de Binnenstad worden ‘opengescheurde zakken’ en rommel op straat het vaakst als toelichting gegeven bij een lage waardering.

Het probleem van de bijplaatsingen zien we terug in onze inzamelgegevens. De bijplaatsingen zijn ten opzichte van 2021 verdubbeld. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat er minder afval op afspraak wordt aangeboden en meer zonder afspraak.

Daarnaast hebben we een bewonerspanel gehouden. Deze resultaten zijn niet representatief voor alle inwoners. We hebben hier meer verdiepende vragen gesteld over hoe inwoners onze dienstverlening ervaren. Hieruit blijkt dat de meeste inwoners de afvalinzameling als (zeer) goed beoordelen en men het eenvoudig vindt om de afvalstromen gescheiden in te zamelen. De meeste meldingen gaan over bijplaatsingen.

Afvalproductie per inwoner

Figuur 12.6.1 afvalproductie per inwoner

Bron: gemeente Utrecht
*: na nascheiden

In 2025 hebben inwoners 362 kg afval weggegooid. Dit is gescheiden en ongescheiden afval en ongeveer net zo veel als in 2024. Het scheidingspercentage, de verhouding tussen gescheiden en ongescheiden afval, is inclusief nascheiden gestegen van 46% naar 47%.

In totaal zijn er meer grondstoffen door onze inwoners gescheiden, met name oud papier en karton en textiel. GFT is minder goed gescheiden. Daardoor is ook de totale hoeveelheid restafval iets gestegen.

Er sprake is van een stabilisatie van de hoeveelheid afval dat wordt aangeboden. Op basis van de langjarige ontwikkelingen is te stellen dat de invoering van HNI inwoners gestimuleerd heeft meer afval gescheiden en minder restafval aan te bieden. Met een sorteeranalyse hebben we de samenstelling van ons restafval onderzocht. Hieruit blijkt dat het restafval voor ruim 30% uit gfe+t bestaat. Andere soorten afval die in het restafval zitten en beter gescheiden kunnen worden zijn papier (7%), glas (4%) en textiel (3%). Overigens zit er ook voor 5% luiers in het restafval. Dat is ruim 9 kg/inwoner. De invoering van de gfe containers draagt bij aan het beter scheiden van het gfe afval, maar zal wel meerdere jaren in beslag nemen. Daarmee zal het aandeel gfe in het restafval ook geleidelijk dalen.

Figuur 12.6.2 ontwikkeling in afval per inwoner 2022 - 2025

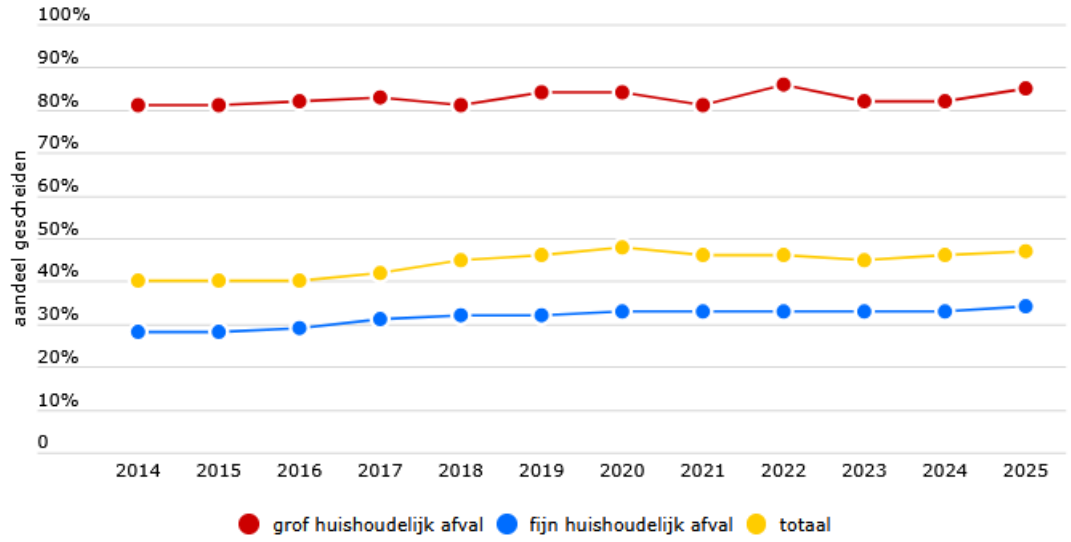
Afvalsoort (na nascheiding)	2022	2023	2024	2025
Kg/inw/jaar				
Fijn restafval	187,2	181,5	179,3	179,8
Fijn gescheiden	91,1	87,7	88,3	90,8
Grof restafval	13,6	17	16,5	13,8
Grof gescheiden	83,3	75	76,5	77,7
Totaal afval	375,2	361,3	360,5	362,1
Scheidingspercentage na nascheiding	46%	45%	46%	47%
Bezoekers afvalscheidingsstations	583.609	545.947	550.432	607.484
Aantal bezoeken per inwoner	1,61	1,48	1,47	1,61

Download data

Bron: gemeente Utrecht

Grof restafval halen we op afspraak aan huis op, op de afvalscheidingsstations en als bijplaatsingen uit de openbare ruimte. Het wordt door de afvalverwerker nagescheiden. De cijfers geven de resultaten weer na nascheiden. Het aantal bezoekers van de afvalscheidingsstations is toegenomen. Per inwoner zijn er meer bezoeken per jaar dan in de voorgaande jaren. Er is echter niet meer afval op de afvalscheidingsstations aangeboden. Inwoners komen vaker met kleinere hoeveelheden. Uit het bewonerspanel dat gehouden is in het najaar van 2025 blijkt dat meer dan twee derde van de panelleden het afgelopen jaar een bezoek gebracht heeft aan het afvalscheidingsstation. Van de panelleden die niet bij het afvalscheidingsstation zijn geweest, geeft 30% aan geen grofvuil te hebben. 20% van het totaal aantal panelleden geeft aan niet bij het afvalscheidingsstation te kunnen komen, met name doordat men geen passend vervoer heeft of kan organiseren. In de raadsbrief ‘Diverse onderwerpen afval’ hebben wij u geïnformeerd dat we geen reden zagen om de openingstijden uit te breiden.

Figuur 12.6.3 Percentage afvalscheiding na nascheiding

Bron: gemeente Utrecht

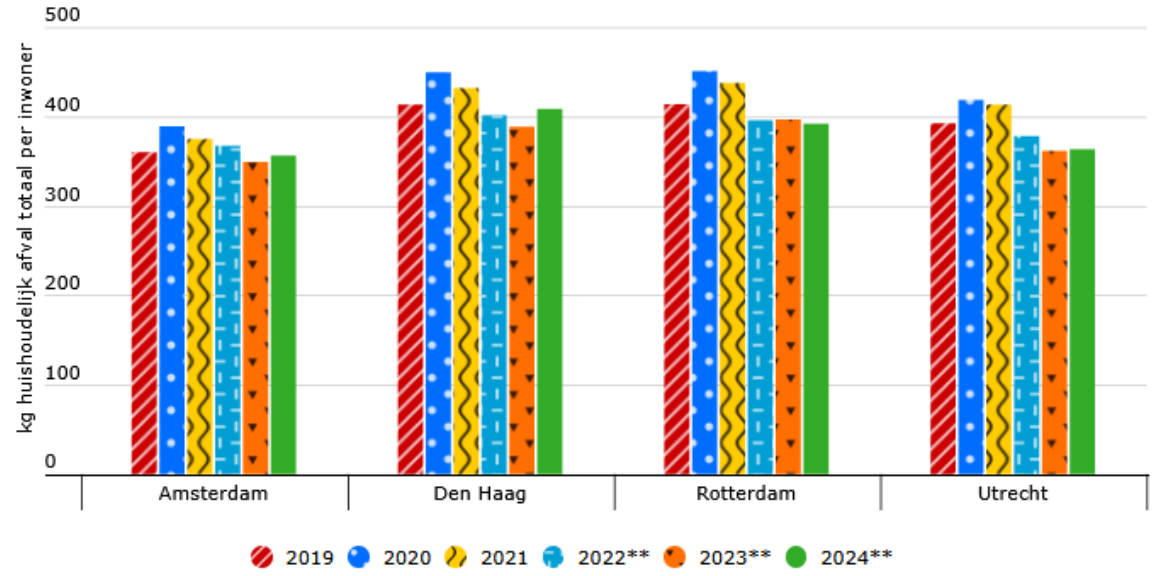
Van al het ingezamelde huishoudelijk afval wordt 47% gescheiden. Dit is inclusief de resultaten door de nascheiding van het grof afval en het Plastic, Blik en Pak uit het fijne restafval. Met de kliko's en ondergrondse containers voor grondstoffen wordt 28% van het fijn huishoudelijk afval gescheiden, met nascheiding stijgt het percentage naar 34%. Op de afvalscheidingsstations wordt 70% van het afval gescheiden aangeboden, met nascheiding stijgt het percentage naar 85%.

Afvalpreventie

Met de activatiecampagne SwapShare hebben we inwoners gestimuleerd om meer spullen te delen en hergebruiken. Er zijn drie SwapShare evenementen georganiseerd. Er hebben meer dan 1.100 inwoners aan meegedaan en er is ruim 12.000 kg afval bespaard.

G4 vergelijking

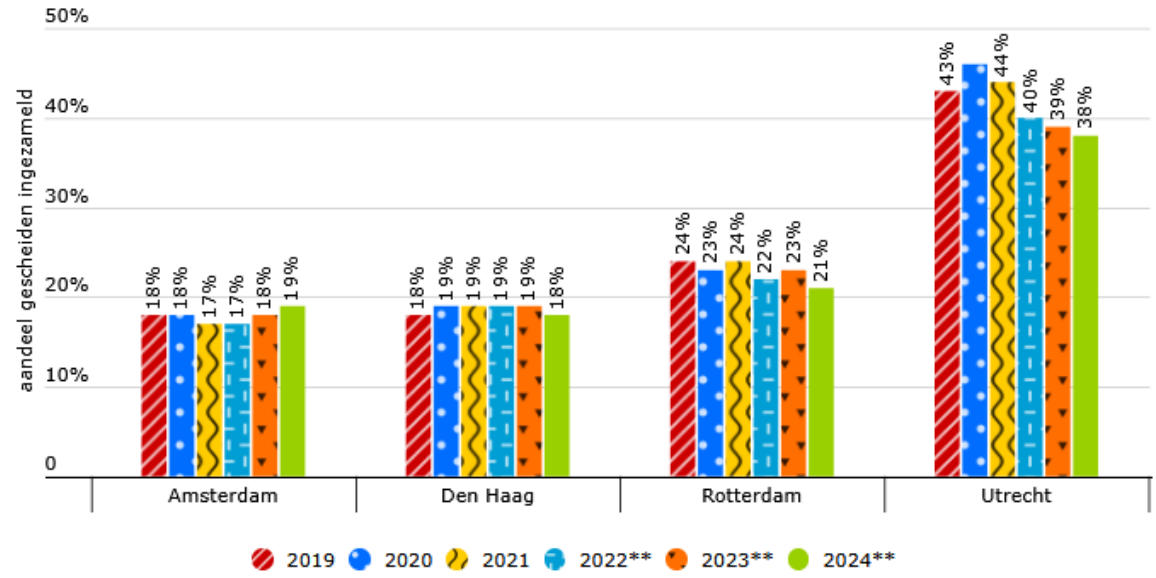
Figuur 12.6.4 afvalproductie van de vier grootste gemeenten van Nederland

Download data

Bron: CBS, bewerkt door gemeente Utrecht, inclusief grof restafval.
**: voorlopige cijfers. Het CBS heeft nog geen gegevens over 2025 per gemeente. De cijfers van het CBS wijken iets af van de gemeentelijke cijfers omdat de CBS-cijfers niet zijn gecorrigeerd voor bedrijfsafval dat in de route van huishoudelijk afval is opgehaald.

Figuur 12.6.5 afvalscheidingspercentage G4, zonder nascheiden

Download data

Bron: CBS, bewerkt door gemeente Utrecht, inclusief grof restafval, **: voorlopige cijfers. Het CBS heeft nog geen cijfers over 2025. De cijfers van het CBS wijken af van de gemeentelijke cijfers omdat in de CBS-cijfers de nascheiding niet is meegenomen.

Van de vier grootste gemeenten heeft Amsterdam de laagste afvalproductie per inwoner gevolgd door Utrecht. Het aandeel gescheiden inzameling ligt in Utrecht hoger dan in de andere 3 grote steden: Utrecht 38%, Den Haag 18%, Amsterdam 19%, Rotterdam 21%. Het betreft de bronscheiding van het

totale huishoudelijke afval. Het restafval wordt met nascheiding nog verder gescheiden, dat is niet in deze cijfers verwerkt. Dit verklaart de afname van het scheidingspercentage in de CBS cijfers voor Utrecht. Tot 2021 vond bronscheiding plaats van PBP (Plastic, Blik en Pakafval). De cijfers vanaf 2022 laten de resultaten zien voordat er nascheiding heeft plaatsgevonden. Het bronscheidingspercentage neemt af, maar het totale scheidingspercentage rond de 46% zoals uit figuur 12.6.2 blijkt. Deze vergelijking betreft (voorlopige) cijfers tot en met 2024. De CBS cijfers wijken daarnaast af van de gemeentelijke cijfers omdat de CBS cijfers niet zijn gecorrigeerd voor bedrijfsafval dat in de route van huishoudelijk afval is opgehaald.

13. Duurzame leefomgeving: bodem

Bodem en ondergrond

In Utrecht werken we aan een gezonde leefomgeving. Een gezond, robuust bodem en watersysteem en duurzaam gebruik van de ondergrond zijn randvoorwaarden voor een gezonde leefomgeving. Langs de vier B's van beschermen, benutten, beheren en beter maken, werken we aan de duurzame balans tussen het gebruik van de ondergrond en de bescherming van bodemkwaliteiten. Het beleid is erop gericht dat de ondergrond integraal onderdeel uitmaakt van ruimtelijke keuzes, bodemkwaliteiten beschermt en verbetert en het gebruik van de ondergrondse ruimte geordend wordt voor het gezamenlijke realiseren van de opgaven van de stad.

13.1 Duurzaam benutten van bodemkwaliteiten en ondergrond

Met de Beleidsnota Ondergrond 2025-2035 stuurt Utrecht op een zorgvuldige inzet van bodemkwaliteiten en het voorkomen van conflicten in de ondergrond. Gebruik van de ondergrond draagt bij aan een duurzame stad, maar kan ook kwaliteit kosten; daarom is duidelijke sturing nodig.

13.2 Vitale bodem

In 2025 is samen met de Universiteit Wageningen, in het kader van het TKI project UrbiSoil, onderzoek gedaan naar de vitaliteit van de bodem in Utrecht. Het doel van het UrbiSoil-project is het verbeteren van de bodemkwaliteit in stedelijke gebieden. Hiermee draagt dit project bij aan een levende bodem en een leefbare stad. Het project loopt nog door tot in 2027. Afgelopen jaar heeft Utrecht bij de stedenbattle een eervolle vermelding gekregen als Bodemdierenstad 2025.

13.3 Beter maken van bodemkwaliteit

Door allerlei (bedrijfs-)activiteiten in de stad is de kwaliteit van de bodem en het grondwater op verschillende plaatsen aangetast. Historische verontreinigingen worden beheerst en waar nodig gesaneerd, zoals bij Griftpark en Nedereindse Plas. In 2025 startten onderzoeken en saneringen rond o.a. PFAS-verontreiniging bij brandlocaties, een stortlocatie aan de Rijndijk, loodverontreiniging bij kinderspeelplekken en is op een moestuincomplex een sanering afgerond. Ook zijn we een publiekscampagne begonnen naar lood in particuliere tuinen. Daarnaast werken grondeigenaren en ontwikkelaars aan saneringen.

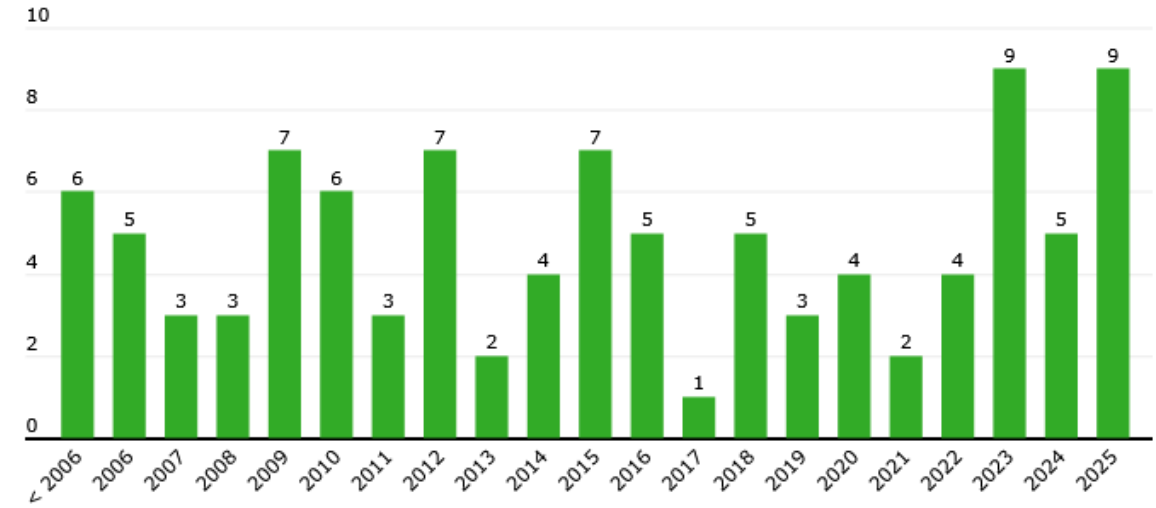
Voor grondwaterkwaliteit wordt het Gebiedsplan Gebiedsgericht Grondwaterbeheer geactualiseerd. Er zijn technische en juridische onderzoeken uitgevoerd, scenario's doorgerekend en diepe boringen geplaatst om de kwaliteit van diep grondwater te meten. In 2025 zijn meerdere bijeenkomsten over de actualisatie met onze waterketenpartners (Provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), Waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV), Vitens (drinkwaterbedrijf)) georganiseerd. Daarnaast zijn binnen de werkgroepen onderzoeken uitgevoerd op technisch en juridisch vlak. Ook is het grondwatermodel afgemaakt en zijn verschillende scenario's doorgerekend. Als laatste zijn een aantal diepe boringen geplaatst, om de grondwaterkwaliteit in het tweede watervoerende pakket te meten.

13.4 Beheren van bodemkwaliteit en ondergrond

Utrecht hanteert het stand-still-principe voor grondtoepassingen en beschermt schoon grondwater door verspreiding van verontreinigingen te voorkomen. In 2025 is het 3D ondergrondmodel aangevuld met een aantal datalagen en reken- en visualisatiemogelijkheden, waardoor de ondergrond meer zichtbaar is voor collega beleidsmakers en we data gedreven toekomstbestendige keuzes kunnen maken. Tevens neemt Utrecht actief deel aan het Platform Integrale Samenwerking Openbare Ruimte (ISOR). In dit platform werken gemeenten, het Rijk en kennisinstellingen samen om kennis te ontwikkelen over vraagstukken in de openbare ruimte, waaronder die over de ondergrond.

Het bodeminformatiesysteem is opgeschoond en aangevuld, waardoor veel rapporten nu direct online beschikbaar zijn. In 2025 hebben we bij ongeveer 21.000 bodemrapporten de metadata bijgewerkt en de ontbrekende bestanden in ons bodeminformatiesysteem Nazca toegevoegd. In 2025 hebben we daardoor maar 248 aanvragen handmatig verwerkt en 943 onderzoeksrapporten verstrekt aan private en commerciële partijen, veelal in verband met woningtransacties en bouwactiviteiten.

Figuur 13.4.1 aantal nieuw aangelegde open bodemenergiesystemen in Utrecht

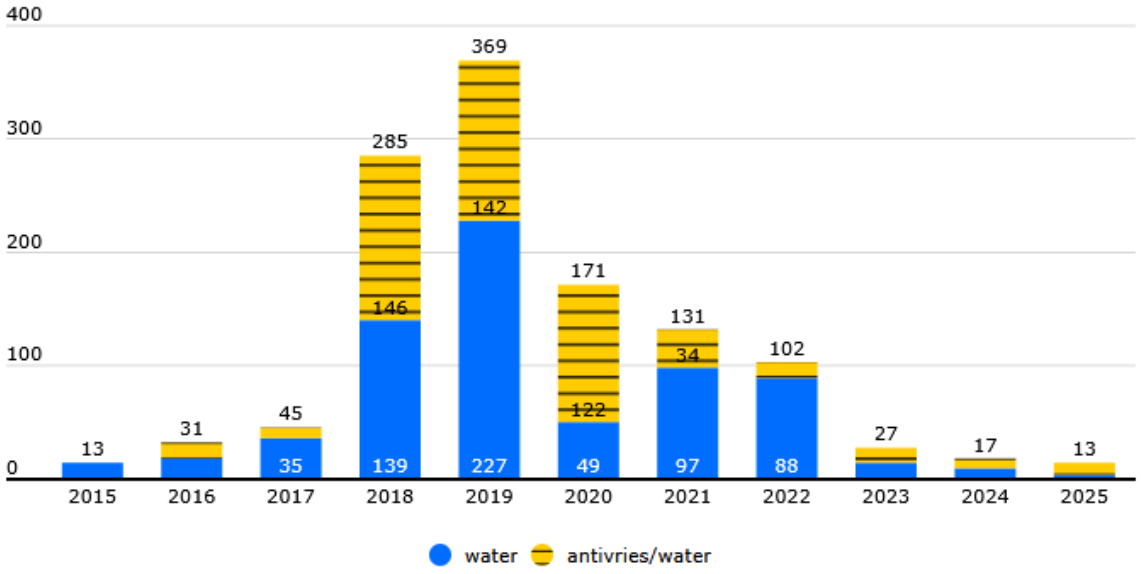

Download data

Bron: gemeente Utrecht

Een belangrijke manier waarop Utrecht de bodem duurzaam benut, is via bodemenergiesystemen die warmte en koude opslaan. Dat gebeurt met zowel open als gesloten systemen. In 2025 waren er 100 open systemen, 9 meer dan in 2024. In totaal zijn er 389 bronnen voor deze open systemen in de Utrechtse ondergrond geboord.

Figuur 13.4.2 aantal nieuw aangelegde bodemwarmtewisselaars naar circulatievloeistof

Download data

Bron: gemeente Utrecht

In 2025 kwamen er 13 nieuwe bodemwarmtewisselaars (gesloten bodemenergiesystemen) bij, waardoor er nu 1.209 geregistreerde systemen zijn. Het aantal bodemlussen groeide naar 4.512. Daarvan is 43% gevuld met water-antivries en 57% met (zout) water, wat bij lekkage minder risico op vervuiling geeft. In totaal ligt er nu ongeveer 600 kilometer aan bodemlussen in de Utrechtse bodem.

14. Eigen organisatie

14.1 Inleiding

In dit duurzaamheidsverslag hebben we de informatie over de eigen gemeentelijke organisatie in het hierna volgende deel bij elkaar gebracht. Het betreft achtereenvolgens:

Energie

- Energietransitie gemeentelijk maatschappelijk vastgoed
- Energiegebruik eigen organisatie
- Garanties van oorsprong
- Energiebehoefte gemeentelijke kantoren
- Zonne-energie en zonne-warmte op het eigen vastgoed
- Directe CO_2 uitstoot gemeentelijk vastgoed

Mobiliteit

- Vervoerswijze werknemers
- Aandeel elektrisch gemeentelijk wagenpark

Inkoop en afval

- Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen
- Afval stadskantoor
- Catering

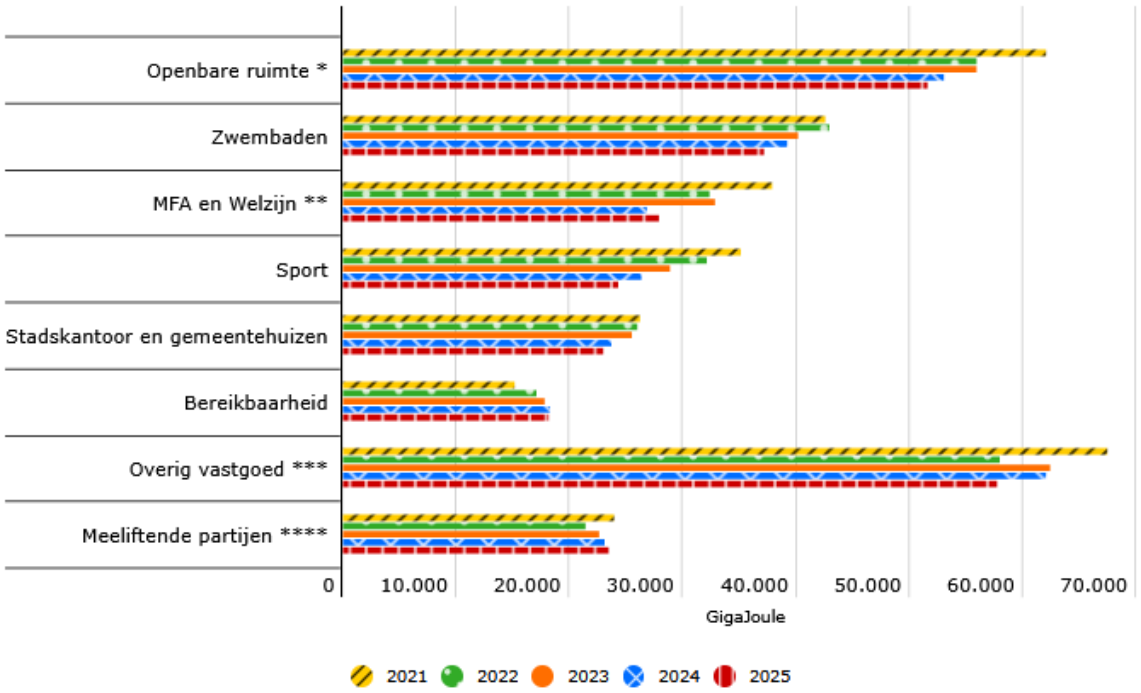
14.2 Energietransitie gemeentelijk maatschappelijk vastgoed

In mei 2025 is Beleidsnota Vastgoed vastgesteld door de gemeenteraad. Deze nota beschrijft hoe wij gemeentelijk vastgoed inzetten om maatschappelijke meerwaarde te creëren voor de stad. Het verduurzamen van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed blijft hierin een prioriteit voor de gemeente Utrecht. In 2050 willen we dat ons vastgoed voldoet aan het Klimaatakkoord en liefst zelfs helemaal klimaatneutraal is. Tegelijkertijd concluderen we in de beleidsnota dat we nog niet op koers liggen om dit doel te behalen en dat extra verduurzamingsmaatregelen noodzakelijk zijn. In 2025 hebben we daarom gewerkt aan een routekaart voor de gefaseerde verduurzaming van ons bestaande vastgoed, die gelijk met ons Uitvoeringsprogramma Vastgoed 2025-2030 is vastgesteld door het college en ter informatie gedeeld met de gemeenteraad. De routekaart maakt inzichtelijk welke tussentijdse mijlpalen wij moeten bereiken om in 2050 te voldoen aan het klimaatakkoord en de gemeentelijke duurzaamheidsambities. In 2025 zijn de volgende duurzaamheidsresultaten behaald:

- Wijkservicecentrum Vleuten-de Meern heeft een BREEAM-erkenning ontvangen.
- Buurtcentrum Zuilen is energieneutraal opgeleverd.
- De Ludgerschool in Zuilen is energieneutraal, gasloos en gedeeltelijk circulair opgeleverd.
- De vernieuwde gymzaal bij de Ludgerschool in Zuilen is bijna energieneutraal opgeleverd.
- De brandweerpost in Leidsche Rijn is energieneutraal opgeleverd met een ondergrondse waterbuffer.
- Daarnaast is gewerkt aan de planvoorbereiding voor renovatie en verduurzaming van verschillende gebouwen.

14.3 Energiegebruik eigen organisatie

Figuur 14.3.1 energiegebruik eigen organisatie

Bron: gemeente Utrecht
* Openbare ruimte: o.a. openbare verlichting, gemalen, verkeersregelinstallaties, parkeerautomaten
** MFA: Multi Functionele Accommodaties
*** Overig vastgoed: o.a. overige gebouwen in beheer gemeente, tijdelijke onderwijsgebouwen
**** Meeliftende partijen: Centraal Museum, Stadsschouwburg, Utrecht Natuurlijk, Veiligheidsregio Utrecht

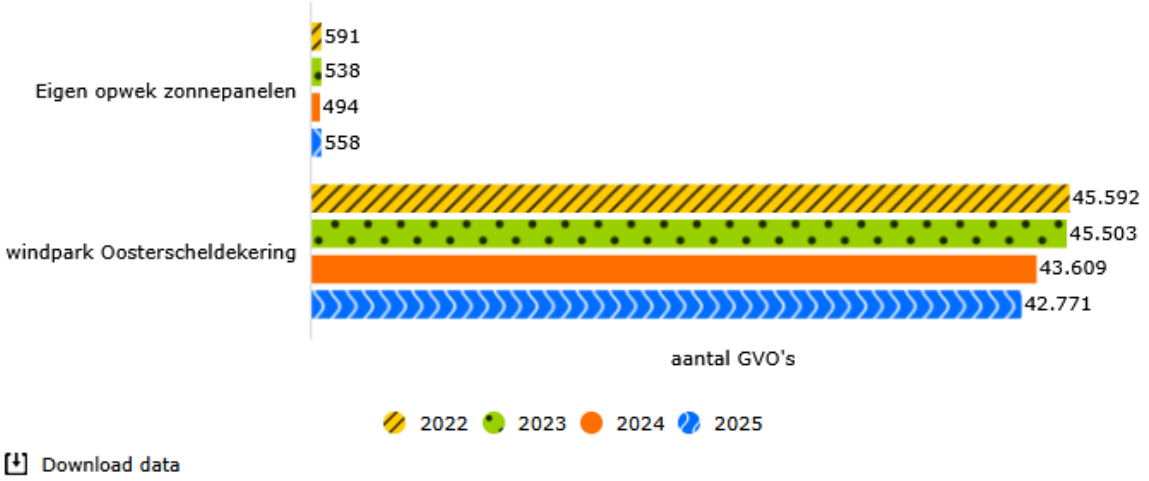
In 2025 betrof het totale energiegebruik van de gemeentelijke organisatie 263.159 GJ. Dit is de energie nodig om bijvoorbeeld:

- De gemeentelijke accommodaties en gebouwen te verwarmen en te verlichten;
- De riolering te laten functioneren;
- De openbare ruimte te verlichten;
- Het verkeer te managen.

Het energiegebruik in 2025 is licht afgenomen ten opzichte van 2024. Verduurzaming van gebouwen en installaties in de openbare ruimte zorgen voor een lager energiegebruik. De toename bij MFA en welzijn komt doordat Nieuw Welgelegen in 2025 weer volledig in gebruik was. In 2024 werd dit gebouw gerenoveerd en was het verbruik lager. Weersinvloeden zijn beperkt, de gemiddelde temperatuur in 2025 was iets lager dan in 2024.

14.4 Garanties van oorsprong

Figuur 14.4.2 garanties van oorsprong

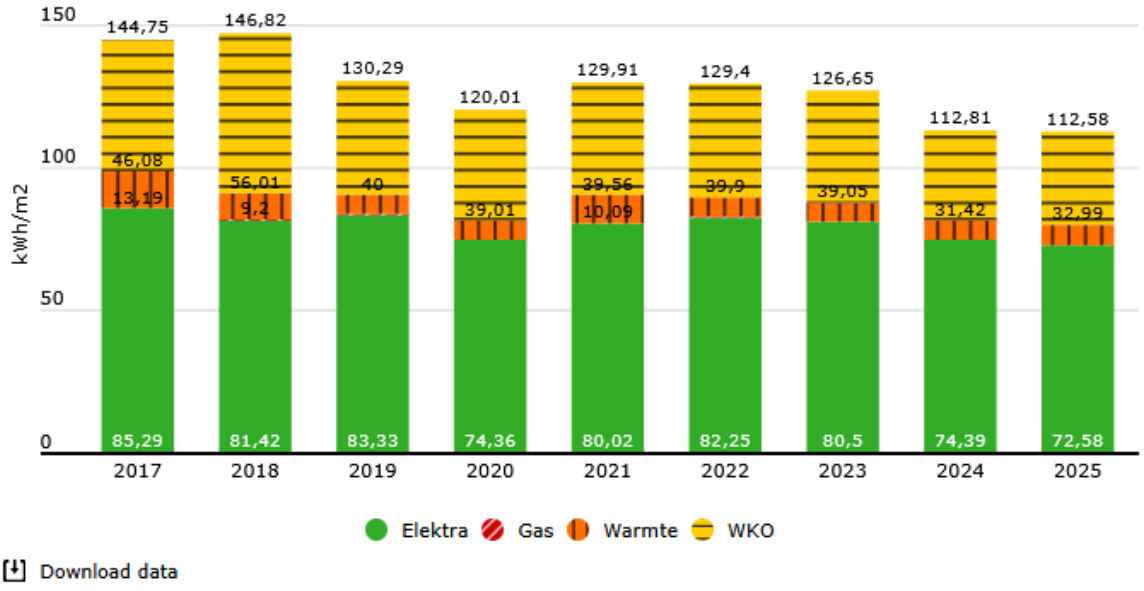
Download data

Bron: Greenchoice / gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht heeft tot en met 2029 een contract met Greenchoice voor de levering van duurzame elektriciteit. Alle elektriciteit die niet zelf wordt opgewekt met zonnepanelen op de gemeentelijke daken wordt vanaf 2022 door Greenchoice geleverd vanuit het nieuw gerealiseerde windpark Oosterscheldekering. Daarmee levert de gemeente een bijdrage aan de ontwikkeling van additionele windenergie in Nederland. In 2025 heeft Greenchoice 43.328.729 kWh geleverd aan de gemeente. Op 60 gemeentelijke daken liggen zonnepanelen waarmee in 2025 ongeveer 3,4 miljoen kWh is opgewekt. Wanneer een gebouw meer zonne-energie opwekt dan dat het zelf gebruikt ontstaat er een Garantie van Oorsprong (GVO). Met deze GVO`s verduurzamen we een deel van ons elektriciteitsgebruik. In 2025 werd 7,9% van de gemeentelijke stroombehoefte met zonne-energie opgewekt.

14.5 Energiebehoefte gemeentelijke kantoren

Figuur 14.5.1 energiebehoefte gemeentelijke kantoren

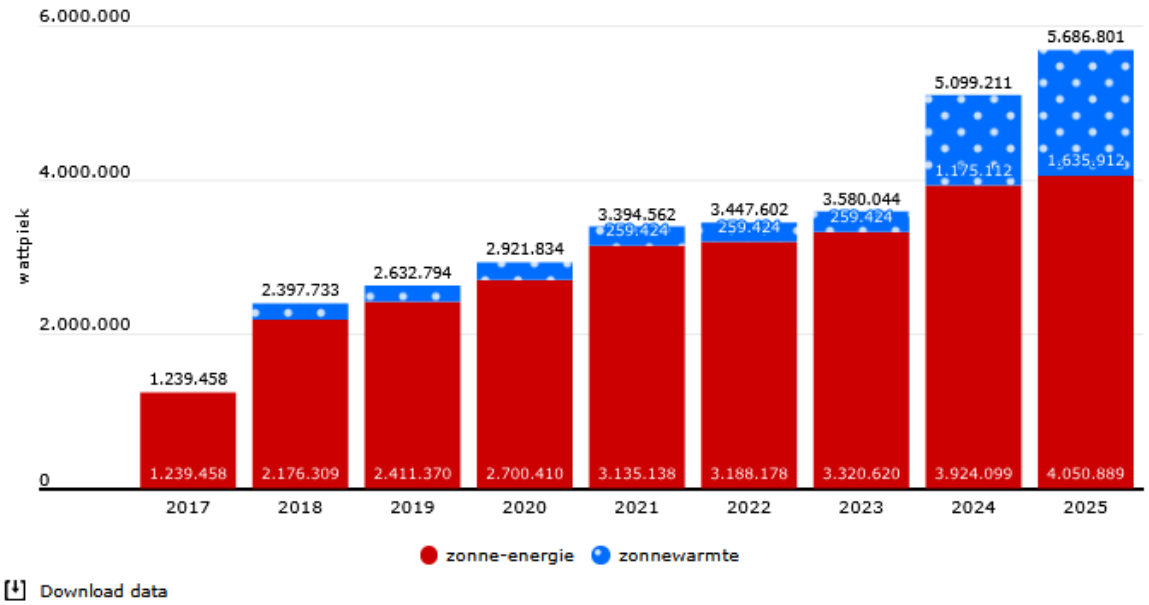

Bron: eigen berekeningen gemeente Utrecht. Het gasverbruik is in 2025 0,12 kWh/m^2 en is niet zichtbaar

Door middel van de BENG-indicatoren (Bijna Energieneutrale Gebouwen) kunnen we beter in beeld brengen hoe de energiebehoefte van gemeentelijke kantoren is opgebouwd. Gemiddeld genomen over de volgende gemeentelijke kantoren: stadhuis Utrecht, wijkservicecentrum Vleuten-De Meern en het stadskantoor is het gebruik in 2025 113 kWh/m^2. Dit is even veel als in 2024.

14.6 Zonne-energie en zonne-warmte op het eigen vastgoed

Figuur 14.6.1 geïnstalleerde zonne-energie en zonne-warmte op eigen vastgoed

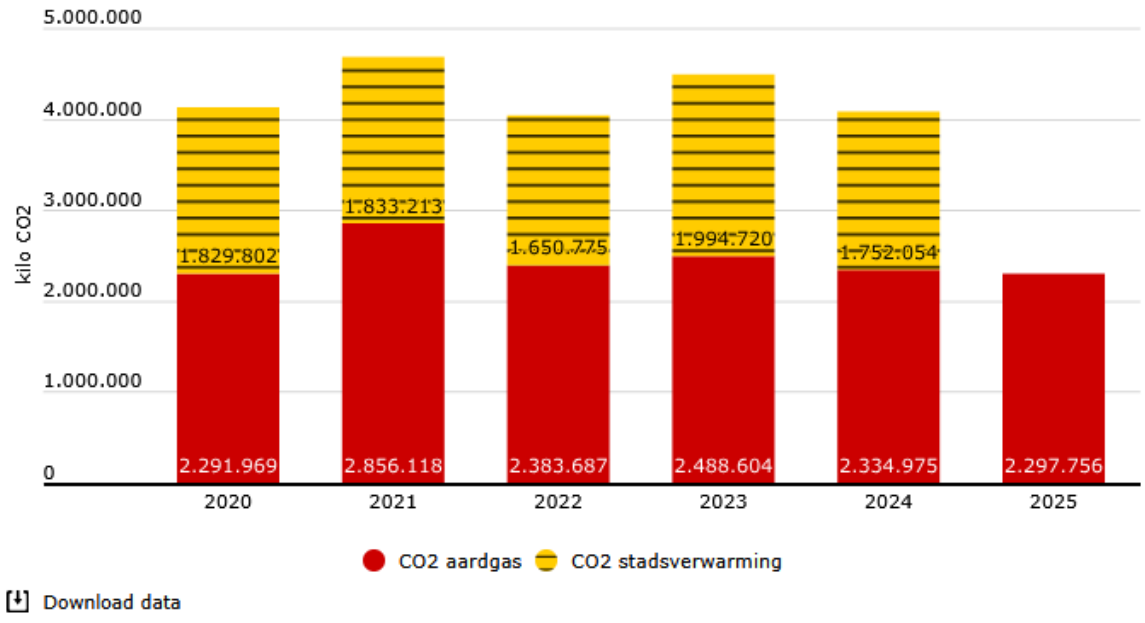
Bron: gemeente Utrecht

Er is in totaal 4.050.889 wattpiek aan elektrisch vermogen geïnstalleerd. Daarnaast zijn er zonnepanelen die naast elektrisch vermogen ook thermisch vermogen (warmte) kunnen opwekken. Er is in totaal 1.635.912 wattpiek aan thermisch vermogen geïnstalleerd.

In 2022 is er netcongestie afgekondigd op het landelijk elektriciteit netwerk. Dat betekent dat het voor nieuwe opwekinstallaties niet langer toegestaan is grote hoeveelheden stroom terug te leveren aan het net. Dit heeft gevolgen voor de realisatie van zonne-energie op het eigen vastgoed; als we nieuwe zonnepanelen plaatsen mogen we namelijk niet méér stroom produceren dan dat het gebouw op ieder gegeven moment verbruikt of teruggeleverd kan worden aan het net binnen de beschikbare aansluiting. Hierdoor stagneert de uitrol van zonne-energie op eigen vastgoed. De netbeheerders (Tennet en Stedin) zijn bezig met uitbreidingen in het elektriciteitsnet en nemen maatregelen om meer ruimte te maken op het elektriciteitsnet. In de Voortgangsrapportage Energie voor de stad is hierover meer informatie te vinden.

14.7 Directe CO_2 uitstoot gemeentelijk vastgoed

Figuur 14.7.1 directe CO_2 uitstoot gemeentelijk vastgoed

Bron: verbruik: gemeente Utrecht.
Emissiefactor aardgas: klimaatmonitor; stadsverwarming: warmte-etiket Eneco, die voor 2025 is nog niet beschikbaar.

De CO_2 uitstoot van het gemeentelijk vastgoed heeft drie bronnen:

1. Elektriciteit: jaarverbruik 2025 betrof 43.328.729 kWh
2. Aardgas: jaarverbruik 2025 betrof 1.291.600 m3
3. Stadsverwarming: jaarverbruik 2025 betrof 66.302 GJ

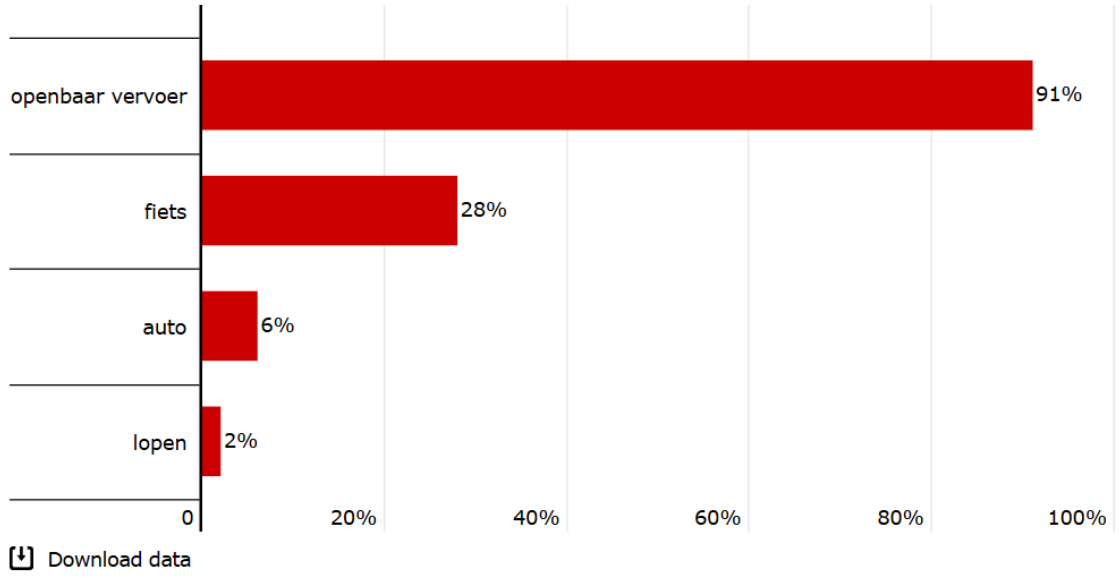
1. Het elektriciteitsgebruik is volledig duurzaam en afkomstig uit Nederlandse windparken. De CO_2 uitstoot hiervan bedraagt dus 0 Kg.
2. De CO_2 uitstoot behorend bij een kuub gas bedraagt in 2025 1,779 Kg. De totale CO_2 uitstoot van het gasgebruik over 2025 bedroeg dus 2.297.756 Kg. Vanaf 2021 t/m 2025 compenseerde de gemeente haar volledige gasgebruik middels CO_2 reductiecertificaten van het type Gold Standard. De CO_2 werd gecompenseerd door een windpark in Turkije. Vanaf 2026 zal de gemeente een alternatieve en lokale invulling gaan geven aan de CO_2 compensatie. Stichting Utrecht Natuurlijk start samen met onze gasleverancier Greenchoice initiatieven gericht op CO_2 compensatie maar ook op klimaatadaptatie, het versterken van biodiversiteit en sociale betrokkenheid.
3. De CO_2 verbonden aan de stadsverwarming wordt bepaald via een standaardmethodiek volgens een door het Rijk vastgesteld model, het zogenoemde warmte-etiket. Hierin wordt de duurzaamheid van de benodigde energie benoemd en de CO_2 emissiefactor van de stadswarmte. Het warmte-etiket over 2025 is nog niet beschikbaar.

14.8 Vervoerswijze medewerkers

Sinds april 2023 heeft de gemeente Utrecht een nieuwe reiskostenregeling voor haar medewerkers. Medewerkers hebben in deze regeling de keuze tussen twee varianten: ‘Groen Flexibel’ en 'Budget Vrij’. Groen Flexibel is financieel de meest aantrekkelijke variant voor medewerkers die kiezen voor reizen met OV, fiets en lopen. Medewerkers krijgen in principe geen autovergoeding en is alleen mogelijk bij uitzondering, bijvoorbeeld als er sprake is van een medische beperking. Medewerkers van de gemeente Utrecht worden zo gestimuleerd om voor woon-werkverkeer gebruik te maken van het openbaar vervoer, de fiets of lopen.

Bij Groen Flexibel krijgen medewerkers het OV 100% vergoed (NS-Business Card) of krijgen een km-vergoeding voor fietsen of lopen van 19 cent/km. Bij Groen Flexibel kan de medewerker een thuiswerkvergoeding aanvragen voor de dagen waarop de medewerker thuiswerkt.

Figuur 14.8.1 vervoerswijze woon-werkverkeer medewerkers gemeente Utrecht met reiskostenvariant Groen Flexibel, 2025*

Bron: gemeente Utrecht

**Omdat een werknemer binnen een kalenderjaar voor meerdere soorten ‘vervoer’ een vergoeding kan hebben ontvangen (bijvoorbeeld sommige dagen met het OV en andere dagen met de fiets), telt het totaal op tot boven de 100%.*

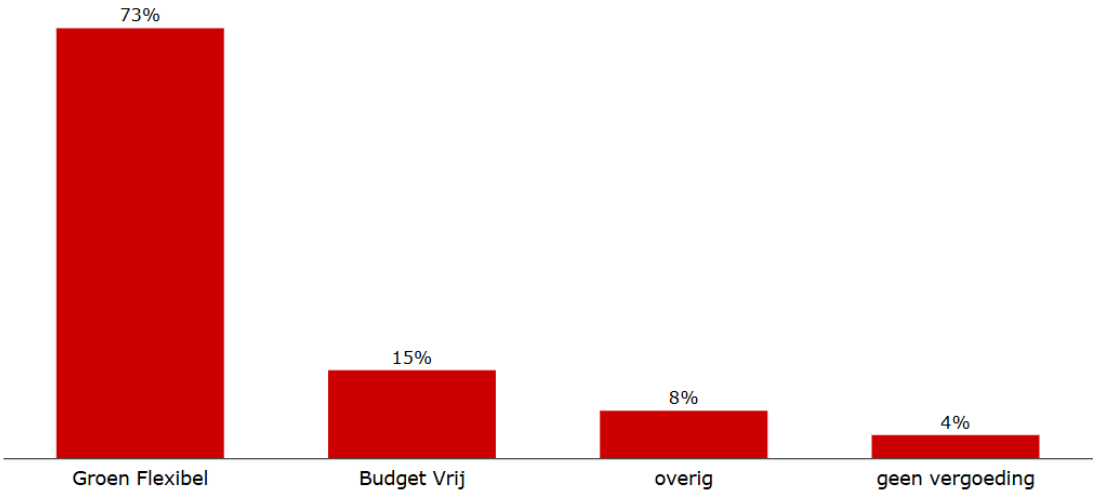
73% van de medewerkers koos in 2025 (peildatum 31 december) voor Groen Flexibel. 91% van deze medewerkers heeft binnen het kalenderjaar voor het woon-werkverkeer gebruik gemaakt van het openbaar vervoer, 28% heeft één of meerdere dagen gekozen voor fietsen, 6% voor de auto en 2% voor lopen.

Naast Groen Flexibel kunnen medewerkers kiezen voor Budget Vrij. Bij Budget Vrij hebben medewerkers maandelijks een vast budget voor reizen en thuiswerken. Dit budget wordt vastgesteld op basis van een vaste km-vergoeding van 8 cent per km, maximaal 30km enkele reis en het gemiddeld aantal reisdagen van de werknemer. De medewerker maakt bij deze reiskostenregeling zelf de keuze voor zijn/haar vervoermiddel.

15% van de medewerkers heeft in 2025 gekozen voor Budget Vrij. Van deze medewerkers weten we niet met welk vervoermiddel de medewerker tussen woon en werk reist. 4% van de medewerkers

heeft geen reiskostenvergoeding ontvangen. Dit kan onder andere komen door een zeer beperkte woon-werkafstand en/of door regelmatig thuiswerken. Ook langdurig zieke medewerkers krijgen (tijdelijk) geen vergoeding.

Figuur 14.8.2 gekozen reiskostenregelingen medewerkers gemeente Utrecht, 2025

Download data

Bron: Gemeente Utrecht

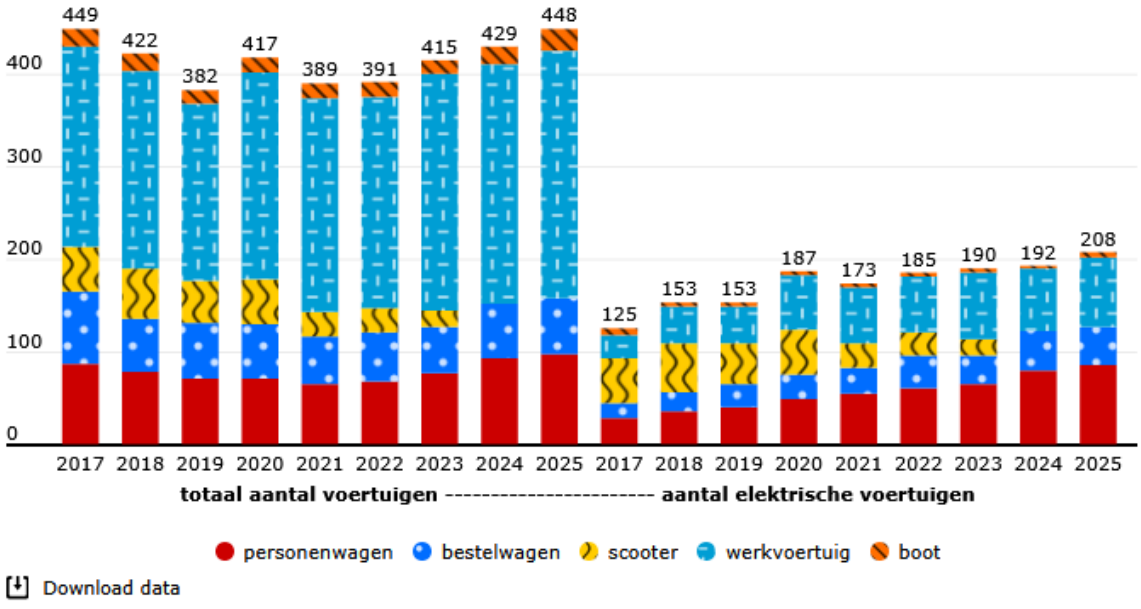
14.9 Aandeel elektrisch gemeentelijk wagenpark

De gemeente Utrecht probeert haar gemotoriseerde wagenpark bij vervanging zoveel mogelijk om te zetten naar emissievrije voertuigen. We streven ernaar 95% emissievrij te zijn met het eigen gemeentelijke wagenpark in 2030. Als tussendoel is in 2025 het gebruikte materieel in de zero-emissiezone emissievrij beschikbaar, met uitzondering van een aantal zware voertuigen (raadsbrief 23 december 2023).

Het gemeentelijk wagenpark bestaat in 2025 uit 448 gemotoriseerde voertuigen. Daarvan is 46% emissievrij. Dat is een kleine toename ten opzichte van 2024 (45%) na een periode van drie jaar waarin het aandeel emissievrije voertuigen licht afnam. Het aantal elektrische voertuigen nam in 2025 iets sneller toe, dan het totaal aantal voertuigen (inclusief niet-elektrische voertuigen). De toename van emissievrije voertuigen is te zien bij de personenwagens, werkvoertuigen en boten.

Sinds 2021 neemt het aantal elektrische voertuigen toe, het aandeel binnen het eigen wagenpark fluctueert. In 2025 is 88% van de personenauto's elektrisch (2024: 87% en 2023: 84%). Het aandeel emissievrije bestelwagens blijft, na een periode van toename, in 2025 ongeveer gelijk (62% in 2023; 70% in 2024; 69% in 2025) en het aandeel emissievrije werkvoertuigen nam in 2025 iets toe (26% in 2024 naar 28% in 2025).

Figuur 14.9.1 aandeel elektrische voertuigen in het gemeentelijk wagenpark

Peildatum is de stand op 31-12 van het jaar. Bron: gemeente Utrecht

Tot slot bezit de gemeente 26 voertuigen die op CNG groengas rijden.

In 2025 zijn 240 van de 487 fietsen (49%) in gemeentelijk bezit elektrisch aangedreven. Het aandeel elektrische fietsen neemt gestaag toe. In 2024 lag dit aandeel elektrisch aangedreven fietsen nog op 43% (166 van de 383).

14.10 Maatschappelijk verantwoord opdracht geven en inkopen

Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen

De gemeente koopt maatschappelijk verantwoord in. Dit betekent dat de gemeente in haar opdrachtgeversrol stuurt op het realiseren van de doelstellingen op vijf Utrechtse MVOI-thema's: klimaat, circulaire economie, gezonde leefomgeving, sociale & gezonde stad en ketenverantwoordelijkheid. De gemeente Utrecht wil de denk- en innovatiekracht van de markt hierbij gebruiken. Hierbij is het MVOI Uitvoeringsprogramma, dat in maart 2024 door het college is vastgesteld, het uitgangspunt.

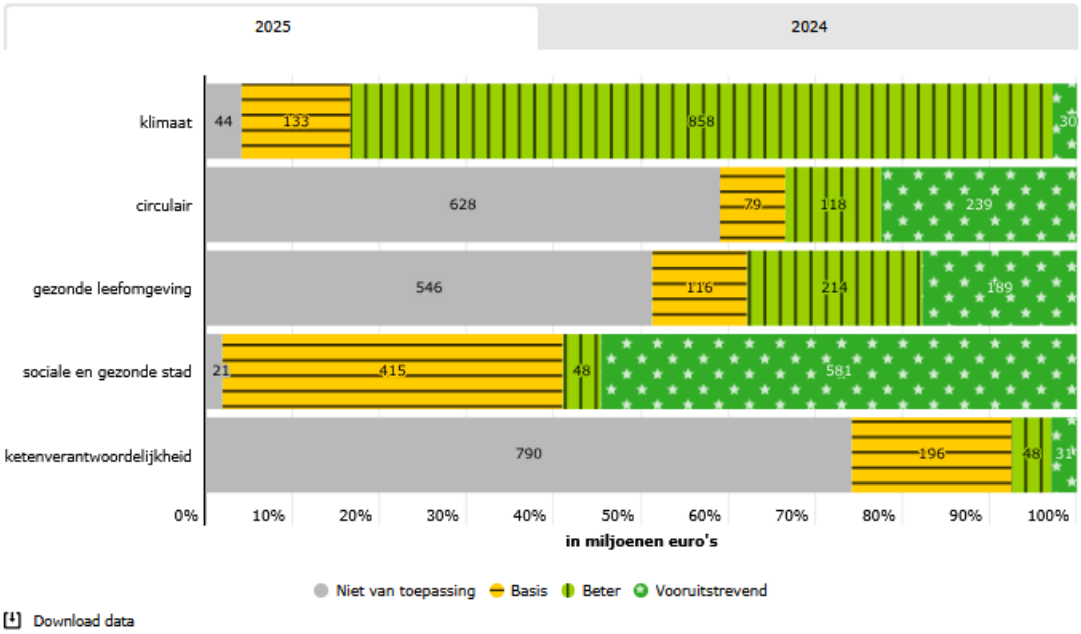
In 2025 is verder invulling gegeven aan MVOI-inkoopadvies, door met gemeentelijke inkoopkracht maatschappelijke impact te realiseren. Vanaf medio 2025 adviseren we via MVOI-inkoopadvies integraal op alle sociale, duurzame en gezonde thema's. Gedurende het jaar is verder gebouwd aan de kwaliteit van dienstverlening in de vorm van een domeingericht one-stop-shopping concept om zo efficiënt mogelijk te kunnen adviseren. One-stop-shopping betekent in deze dat de opdrachtgever slechts één MVOI-inkoopadviseur aan tafel hoeft uit te nodigen. De betreffende adviseur doet zelf een beroep op de benodigde MVOI-expertises over welke hij/zij zelf niet beschikt. Onderwerpen waaraan in dit kader ook wordt gewerkt zijn uniforme dienstverlening en relatiemanagement, zodat MVOI-inkoopadvies tijdig betrokken raakt in de ontwerpfase van een project en/of aanbesteding.

Volgens het jaarlijkse onderzoek van Bouwend Nederland staat de Gemeente Utrecht in 2025 binnen de top 25 op positie 15 van gemeenten die duurzaam aanbesteden. Gemeente Utrecht is ten opzichte van vorige rapportage niet alleen één positie gestegen, maar heeft ook haar gemiddelde score met 14% verbeterd (van 3,24 naar 3,68).

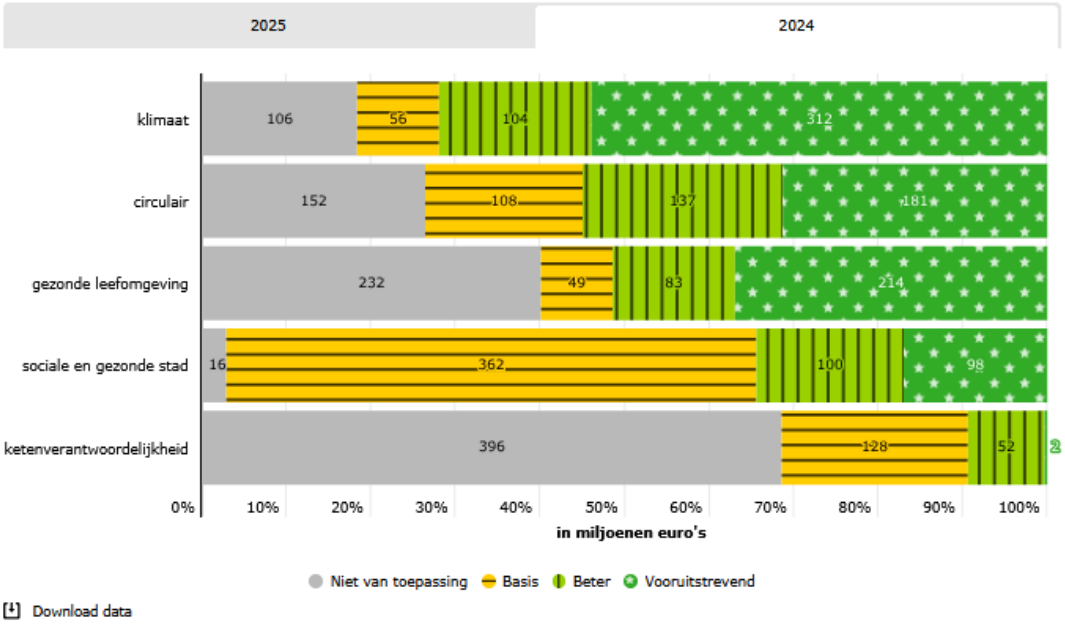
Resultaten in 2025

Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op de MVOI-adviezen die zijn gegeven in aanbestedingen.

Figuur 14.10.1 inkoop naar ambitieniveau: 2025 en 2024

Bron: gemeente Utrecht.
Niet van toepassing: Bijvoorbeeld het aanbesteden van diensten: hier kunnen we niet altijd ambities op circulair en gezonde leefomgeving in uitvragen
Basis: uitsluiten van niet duurzame producten, diensten of werken.
Beter: aanmoedigen van duurzamere producten, diensten of werken met significante winst op dit thema
Vooruitstrevend: zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten en/of het leveren van een positieve bijdrage op dit thema. Zeer ambitieuze eisen en gunningscriterium tenminste weegfactor 20%.

Bron: gemeente Utrecht.
Niet van toepassing: Bijvoorbeeld het aanbesteden van diensten: hier kunnen we niet altijd ambities op circulair en gezonde leefomgeving in uitvragen
Basis: uitsluiten van niet duurzame producten, diensten of werken.
Beter: aanmoedigen van duurzamere producten, diensten of werken met significante winst op dit thema
Vooruitstrevend: zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten en/of het leveren van een positieve bijdrage op dit thema. Zeer ambitieuze eisen en gunningscriterium tenminste weegfactor 20%.

In dit verslag wordt gerapporteerd over de circulaire resultaten van inkoopopdrachten met een minimale waarde van € 100.000. De totale opdrachtwaarde van de aanbestedingen waarover we in 2025 rapporteren is € 1.064 miljoen. In 2025 is 34% van dit inkoopvolume circulair aanbesteed. Het inkoopvolume waarover MVOI-adviezen zijn verstrekt, is ten opzichte van 2024 fors toegenomen, van € 578 miljoen naar € 1.064 miljoen, door een aantal grote opdrachten. Een groot deel van deze opdrachten betrof aanbestedingen buiten het fysieke domein. In de andere domeinen, vooral in het sociaal domein, zijn qua volume minder kansen voor circulariteit dan in het fysieke domein.

Het lagere percentage circulaire inkoopadviezen in 2025 ten opzichte van 2024 en de doelstelling 2025 wordt als volgt verklaard:

1. In 2025 is geadviseerd over een aantal grote opdrachten buiten het fysiek domein, die niet of nauwelijks scoren op circulaire impact. Daarmee nam het opdrachtvolume waarover is geadviseerd toe en daalde verhoudingsgewijs het percentage adviezen met circulaire impact;
2. Een aantal circulaire eisen en wensen die in eerdere jaren als erg ambitieus werden gezien (ambitieniveau 2 of 3), zijn inmiddels standaard geworden en scoren daarmee minder ambitieus. Dit effect is zichtbaar in de resultaten.

Circulair inkopen en de impact van gemeentelijke inkopen op klimaat en gezonde leefomgeving

Via circulair inkopen worden inkoopinstrumenten ingezet om productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten te stimuleren en daarmee de circulaire samenleving vooruit te helpen. De gemeente ziet een aanbesteding als circulair als aan minimaal drie van de onderstaande vijf punten aandacht is besteed bij de inkoopopdracht:

1. Benutten van beschikbare materialen en producten

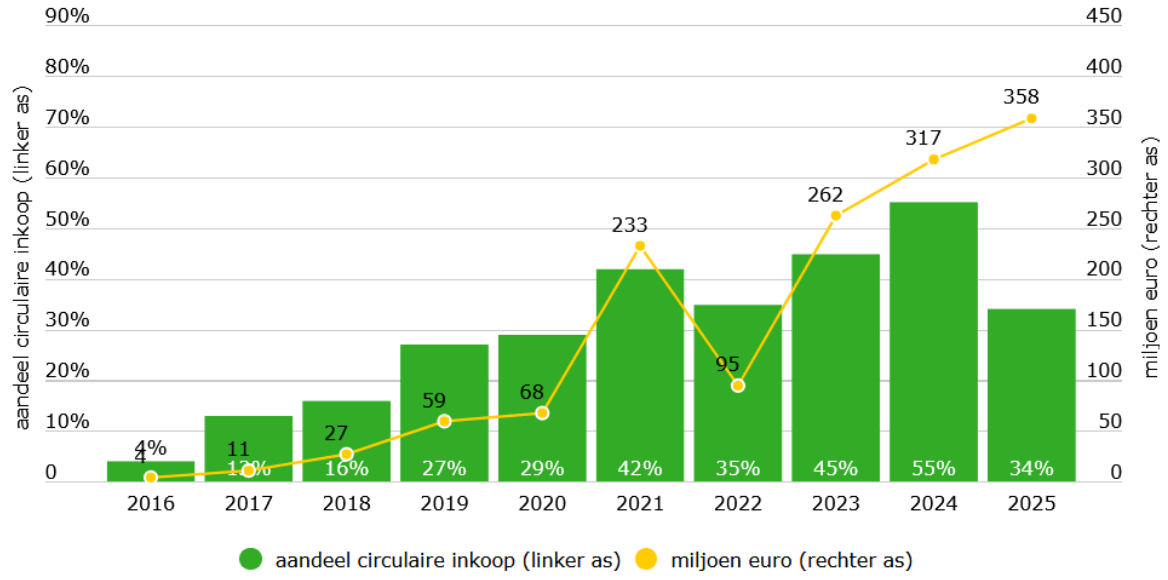
2. Gebruiken van hernieuwbare grondstoffen

3. Minimaliseren van de milieu impact tijdens de levenscycli (door middel van de Milieu Kosten Indicator (MKI))

4. Creëren van voorwaarden voor een langere levenscyclus

5. Creëren van voorwaarden voor gebruik in toekomstige levenscycli.

Figuur 14.10.2 aandeel en omvang circulaire inkoop gemeente Utrecht

Bron: gemeente Utrecht

De gemeente wil inzichtelijker maken wat het maatschappelijke effect is van deze aanbestedingen op de vermindering van primair grondstoffenverbruik. Sinds 2023 is voor een aantal projecten in de openbare ruimte gestart om dit effect meetbaar te maken, door middel van de levenscyclusanalyse (LCA) en het monitoren van milieueffecten met behulp van de milieukostenindicator (MKI).

Uit onderzoek van CE Delft in 2023 (zie uitvoeringprogramma MVOI, blz. 41-42) bleek dat het inkoopsegment ‘Grond-, Weg- en Waterbouw’ verantwoordelijk is voor de grootste klimaatimpact en ook het grootste aandeel grondstoffenuitputting van alles wat de gemeente Utrecht inkoopt. Dit betekent dat met de gemeentelijke projecten in de openbare ruimte, zoals de aanleg of herinrichting van straten, een positief verschil gemaakt kan worden. Daarom is in 2023 gestart met een intern opleidingsprogramma om te leren ontwerpen en aanbesteden met de milieukostenindicator (MKI). In totaal hebben 250 mensen de opleiding gevolgd. Door de MKI van materialen en projecten te laten meewegen bij de keuzes die in de projecten gemaakt worden, wil de gemeente de beleidsdoelen op het gebied van onder andere klimaat en circulariteit halen. Hoe lager de MKI van een project, hoe beter voor milieu en klimaat. Een belangrijke manier om tot een lagere MKI te komen, is meer gebruik te maken van vrijkomende materialen. Ondanks de opleidingen wordt MKI nog niet in alle projecten toegepast.

In 2023 sloot Utrecht zich als koplopergemeente aan bij het convenant Schoon en emissieloos bouwen. Er is een werkgroep Emissieloos Inkopen opgericht die een set basiseisen en gunningscriteria heeft ontwikkeld in 2024. De eisen zijn verwerkt in een Utrechtse routekaart die in 2025 door het College is vastgesteld. De eisen worden bij elke inkoop toegepast. Stapsgewijs worden de eisen steeds hoger. De tweede stap gaat in 2026 in, waardoor alle bouwmachines met motorvermogen tot 37 kW die worden gebruikt in gemeentelijke opdrachten, volledig emissievrij moeten zijn. Naast Utrecht sloten nog 15 regiogemeenten, provincies en waterschappen zich in 2024 en 2025 aan bij het convenant.

Via de Utrechtse Routekaart wordt de komende jaren stapsgewijs de mix van fossiele en emissieloze bouwmachines en transport (busjes) verbeterd. De Routekaart geeft de markt een helder meerjarig vooruitzicht voor hun vervangingsinvesteringen. Dankzij een subsidieregeling van het convenant heeft de gemeente extra budgetruimte voor eventuele meerkosten richting de bouwbedrijven. De mix van

eisen en gunningscriteria biedt zowel koplopers als regulier MKB een werkbaar speelveld om in hun bedrijfsvoering de duurzaamheidstransitie richting 2030 te kunnen realiseren.

Voorbeelden van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen

Diversiteit en inclusie in aanbestedingen

Bij de aanbesteding van brokerdienstverlening, ten behoeve van de inhuur van externe capaciteit vanaf salarisschaal 10, en de aanbesteding van de flexibele schil voor externe inkoopcapaciteit hebben we dit jaar naast de gebruikelijke kwaliteitscriteria ook ingezet op een inclusie- en diversiteitscriterium. Bij beide aanbestedingen is een plan van aanpak uitgevraagd met de opdracht aan inschrijvers toe te lichten hoe hun dienstverlening bijdraagt aan de Utrechtse doelstellingen op inclusie en diversiteit. Hierbij is bewust verschil gemaakt in de wijze waarop dit is uitgevraagd in de aanbesteding. Bij de inhuurbroker, omdat zij invloed hebben op hoe wij te boek staan in de wervingsmarkt, is ervoor gekozen om in algemene zin diversiteit en inclusie uit te vragen. Hoe benader en beoordeel je iedereen gelijk en hoe spreek je de arbeidsmarkt in volle breedte aan? Bij de flexibele schil, omdat zij ook bij de gemeente Utrecht werken en onderdeel worden van de interne organisatie, is meer ingezoomd op specifieke doelgroepen en de interactie in de organisatie. Door diversiteit en inclusie expliciet mee te nemen in aanbestedingen werken we gezamenlijk toe naar onze organisatiedoelen: een veilige inclusieve organisatie, een diverse organisatie en een maatschappelijk sensitieve organisatie.

Raamovereenkomst onderhoud asfaltverharding 2025

Voor de Raamovereenkomst Onderhoud Asfaltverharding 2025 heeft de gemeente Utrecht sterk ingezet op het beperken van milieubelasting bij onderhoud aan asfaltwegen. De opdracht omvat zowel klein als groot onderhoud, talonwerk en bijbehorende werkzaamheden in alle Utrechtse wijken, verdeeld over twee percelen. In de uitvraag speelde de Milieukostenindicator (MKI) een belangrijke rol om duurzame asfalttoepassingen te stimuleren.

Op basis van de milieukostenberekeningen leveren de gekozen asfaltoplossingen een aanzienlijke verwachte milieuwinst op. Voor het eerste perceel gaat het om ongeveer 5.000 ton CO_2 besparing, 4.200 ton minder gebruik van nieuwe grondstoffen en circa 100.000 GJ energiebesparing gedurende de looptijd van de overeenkomst. Voor het tweede perceel zijn de verwachte besparingen vergelijkbaar, met ongeveer 5.300 ton CO_2 reductie, 3.700 ton minder nieuw materiaal en 96.000 GJ energiebesparing.

De winnende marktpartijen voldoen aan de hoogste trede van de CO_2 prestatieladder en leveren ambitieuze doelstellingen aan zero emissie bouwmaterieel. Hiermee draagt de raamovereenkomst substantieel bij aan het verduurzamen van de Utrechtse weginfrastructuur en het verminderen van de milieubelasting van wegonderhoud.

Verledding van openbare verlichting - een nieuwe fase in onze lichttransitie

Samen met onze partners bouwen we in Utrecht aan duurzame straatverlichting en aan sociale en circulaire werkgelegenheid. De afgelopen jaren hebben we al 61% van onze straatverlichting vernieuwd naar energiezuinige LED-armaturen. De komende jaren vervangen we nog 19.000 armaturen en renoveren we 6.800 armaturen, Daarmee zetten we een grote stap richting een schonere, veilige en toekomst bestendige openbare Ruimte.

Verledding van armaturen levert veel milieuwinst op door een fors lagere energievraag, minder onderhoud, betere lichtkwaliteit en minder CO_2 uitstoof. We produceren minder afval door de langere levensduur en het beperken van het gebruik van nieuwe primaire grondstoffen door bestaande armaturen te hergebruiken en refurbishen. Een aanzienlijk deel van de armaturen wordt gerenoveerd door het sociale werkbedrijf UW. In deze samenwerking ontstaan circulaire banen voor mensen met

een afstand tot de arbeidsmarkt die armaturen demonteren, reinigen en voorzien van nieuwe led-techniek.

Raamovereenkomst Wegbebakening

Voor de aanbesteding ROK Wegbebakening heeft de gemeente ingezet op maximaal hergebruik van verkeersborden en palen. De uitvraag bevatte eisen voor het herstellen, refurbishen en herplaatsen van bebording, inclusief een halfjaarlijkse rapportage van de gerealiseerde MKI-waarde. De CO_2-prestatieladder, % emissieloos materieel en een plan van aanpak voor het waarborgen van hergebruik waren eveneens onderdeel van de criteria.

De winnende marktpartij onderscheidde zich met een uitgebreid paspoort- en beheersysteem. Elk gebruikt bord en elke paal wordt voorzien van een QR-code, waardoor herkomst, type en nieuwe locatie volledig traceerbaar zijn. Ook beheren zij een duurzame voorraad van gebruikte materialen. Daarnaast reinigen en herstellen zij bebording met osmosewater of biologisch afbreekbare middelen, waardoor schadelijke chemie wordt vermeden. Zij schreven zich ook op koploperniveau in met emissieloos materieel.
Het contract is gestart in januari 2026. Resultaten zoals CO_2-reductie en MKI-verlaging worden vanaf de eerste halfjaarlijkse rapportage inzichtelijk.

Raamovereenkomst herstel straatwerkzaamheden

Voor de Raamovereenkomst herstel opgebroken elementenverhardingen heeft de gemeente sterk ingezet op circulariteit. In de uitvraag staat hergebruik centraal: circa 95% van alle vrijkomende straatelementen (zoals betonstraatstenen, gebakken klinkers, trottoirtegels en betonbanden) moet opnieuw worden toegepast. Van het resterende deel wordt zoveel mogelijk passtukken gemaakt, waardoor slechts ongeveer 2,5% nieuw materiaal nodig is. Dit materiaal moet indien voorradig afkomstig zijn uit het gemeentelijke grondstoffendepot Trechterwijde, zodat de inzet van primaire grondstoffen tot een minimum wordt beperkt.

Daarnaast bevatte de uitvraag eisen voor schoon en emissieloos werken, met een verplichte ondergrens voor emissiereductie. Ook konden inschrijvers fictieve korting verdienen op duurzame onderdelen, waaronder de CO_2-prestatieladder en de aanpak voor hergebruik en samenwerking met het grondstoffendepot. Hiermee stimuleerde de gemeente maximaal circulair materiaalgebruik en een zo emissieloos mogelijke uitvoering.

Voorbehouden opdracht BHV middelen aan sociale onderneming

In 2025 hebben we de opdracht voor de levering van EHBO- en AED-middelen uitgeschreven, waarbij is ingezet om de opdracht aan een sociale ondernemer te gunnen. Artikel 2.82 van de Aanbestedingswet 2012 geeft aanbestedende diensten de mogelijkheid om een opdracht direct te gunnen aan sociale ondernemers (en sociaal ontwikkelbedrijven) die “de maatschappelijk en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot hoofddoel hebben”. Zij voldoen aan de voorwaarden die genoemd worden in dit artikel, wanneer tenminste 30% van de werknemers een beperking heeft of kansarme werknemer is. Hiermee wordt effectief invulling gegeven aan de MVOI- en social return -doelstellingen van de gemeente.

Begin 2026 is een de opdracht aan een sociale onderneming gegund, die ook qua duurzaamheid goed op weg is. Ze plannen onderhoudsroutes zo efficiënt mogelijk in en hebben een eigen ‘modulaire’ EHBO-doos ontwikkeld waarmee ze verspilling tegengaan. De gemeente behoudt voorlopig de welbekende oranje EHBO-dozen, maar gaat onderzoeken of op een ‘natuurlijk moment’ overgegaan kan worden op het modulaire ontwerp van de nieuwe leverancier.

Wat betreft andere duurzaamheidsthema’s zoals energie, afval en mobiliteit is met de leverancier afgesproken dat ze het eerste contractjaar gebruiken om hierin meer inzicht te creëren en waar

mogelijk bij te sturen. Ook voor de AED's is de wens meegegeven dat de opdrachtnemer die zo duurzaam mogelijk inzet, bijvoorbeeld door hergebruik van bruikbare materialen, verlengen van de levensduur via reparatie of losmaakbare onderdelen, en door refurbish- of herplaatsingsoplossingen.

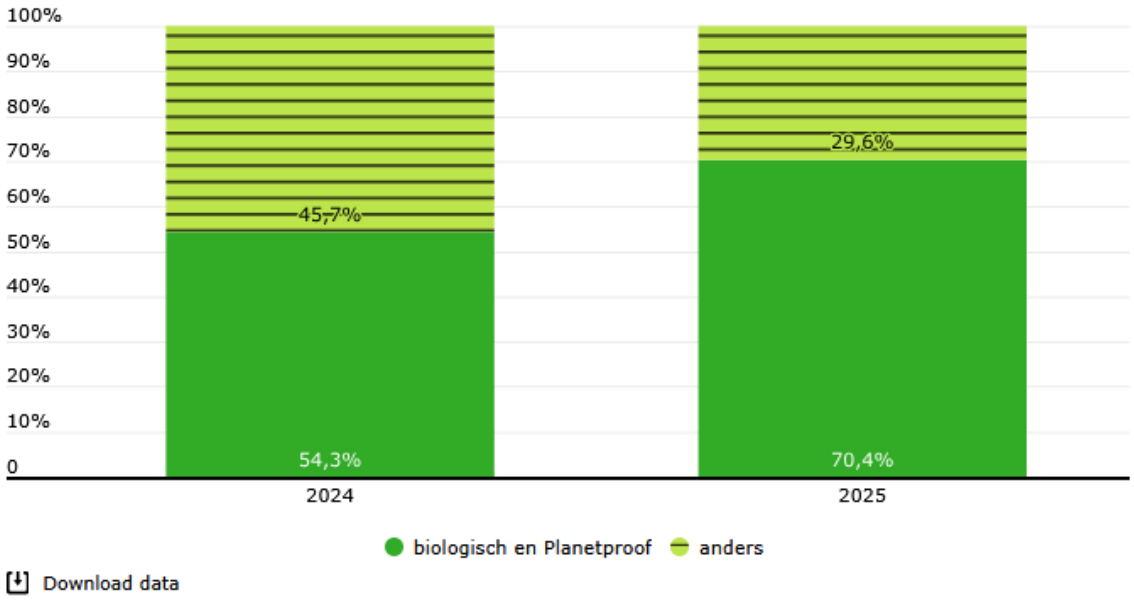
Biologisch groen

Voor aanbestedingen in de inkoopcategorie 'groen' streven we naar een zo hoog mogelijk percentage biologisch groen, passend bij het beschikbare aanbod. In juli 2024 is door de raad de motie M318 Help de bij met uitsluitend biologisch geteelde bollen en zaden Utrecht aangenomen. Vanaf die tijd kopen we alleen nog maar biologische geteelde bloembollen en zaden in. In totaal zijn er over het gehele jaar 2025 433.900 stuks biologische bloembollen ingekocht.

In de zomer van 2024 zijn we gestart met een Dynamisch Aankoop Systeem Beplanting en gunnen we op basis van prijs en teeltmethode, waarbij biologisch en Planetproof gekweekte beplanting een gunningsvoordeel geniet ten opzichte van regulier gekweekte beplanting. In 2025 zijn er 1.738 stuks laanbomen ingekocht. Daarvan is 82,7% biologisch of Planetproof geteeld. Daarnaast zijn er 476.146 stuks heesters en vaste planten ingekocht. Hiervan is 70,3% biologisch of Planetproof geteeld.

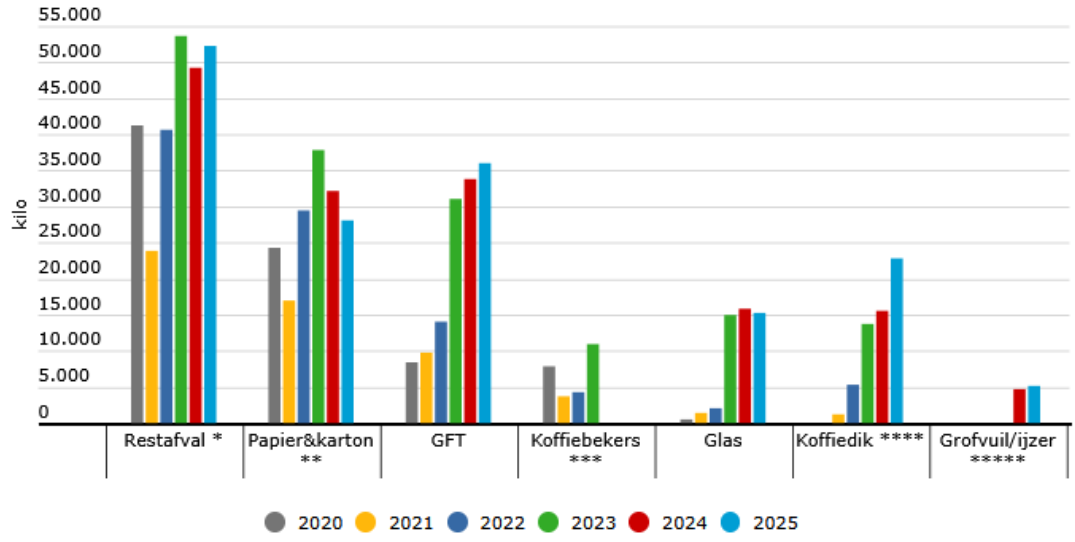
Ten opzichte van het jaar 2024 is de totale inkoop van alle beplanting (Laanbomen, heesters en vaste planten) welke biologisch en Planetproof geteeld zijn gestegen van 54,3% naar 70,4%. Het is nu nog te vroeg om volledig biologisch gekweekte beplanting te vereisen van de kwekers. Door ons gunningssysteem stimuleren we kwekers wel om steeds schoner te kweken.

Figuur 14.10 aandeel inkoop biologisch en Planetproof van alle beplanting

Bron: gemeente Utrecht

14.11 Afval stadskantoor

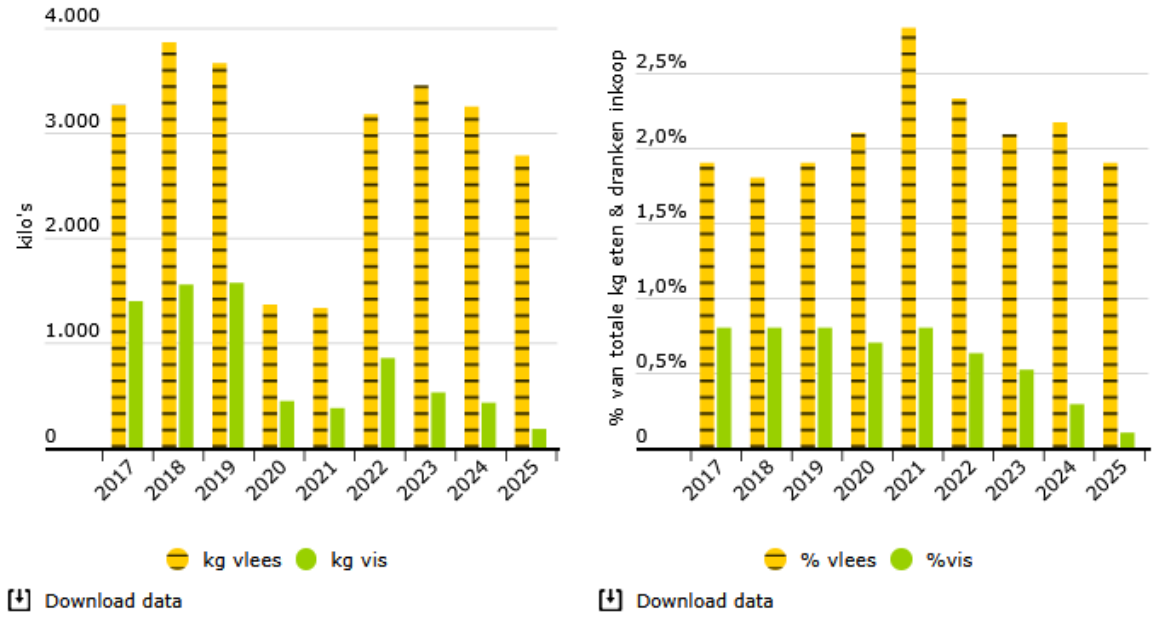
Download data

Bron: UW Schoonmaak en cateraar gemeente
* inclusief 'plastic, blik en pakken' dat wordt nagescheiden
** Papier & karton is in 2022 en de eerste drie kwartalen van 2023 inclusief dat van Central Park (het buurgebouw waarmee vanwege de beperkte ruimte de papierpers wordt gedeeld), het aandeel daarvan is onbekend.
*** Koffiebekers worden sinds 2024 niet meer opgehaald
**** Inclusief snij- en etensresten.
***** Van voor 2024 zijn geen cijfers beschikbaar, was minimaal

In 2025 was de totale hoeveelheid afval afkomstig uit het Stadskantoor 159.597 kg. Dit is een stijging ten opzichte van 2024. Dit zit grotendeels in een stijging in koffiedik. Dat stijgt doordat er meer koffiemachines zijn (ook op publiek toegankelijke plek) én het drukker is op het stadskantoor. De gemeente is in 2022 gestopt met het gescheiden inzamelen van plastic, blik en pakken. Dit valt weer onder restafval, maar wordt wel na gescheiden. Ook is er sinds 2024 de mogelijkheid om plastic flesjes en blikjes apart in te leveren voor een goed doel (Personeelsfonds Utrecht). Hier wordt volop gebruikt van gemaakt. Grofvuil komt uit de verbouwingen die gaande zijn in het stadskantoor.

14.12 Catering

Figuur 14.12.1 vlees en vis

Bron: cateraars gemeente Utrecht

In 2025 is de inkoop van vlees(waren), gevogelte, wild en vis opnieuw gedaald. Halverwege het jaar is een nieuwe menucyclus ingevoerd met een sterke focus op gezonde en bewuste keuzes, waarbij het aantal visrecepturen is verminderd.

Om afval te beperken, wordt waar mogelijk gekozen voor grootverpakkingen. Daarnaast blijven we de leveringen van leveranciers bundelen om het aantal transportbewegingen te reduceren en zo de logistieke keten verder te verduurzamen.

Medewerkers ervaren het gevarieerde aanbod als positief. Keuzevrijheid blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt, binnen een duurzaam en toekomstbestendig aanbod.